

Naročnina: 25 Din. za
innozemstvo 40 Din.

Uredništvo:
Ljubljana, Knafljeva ulica 3. Telefon št. 3122, 3123, 3124, 3125 in 3126.
Maribor: Aleksandrova cesta 13. Telefon št. 440.
Celje: Kocanova ul. 2. Telefon št. 190.
Rokopisi se ne vračajo. - Oglasi po tarifi.

JUTRO

Upravištvu: Ljubljana, Prešernova št. 54.
Telefon št. 3122, 3123, 3124, 3125, 3126.
Inseratni oddelk: Ljubljana, Prešernova
ulica 4. Telefon št. 2492.
Podružnica Maribor: Aleksandrova cesta
št. 13. Telefon št. 455.
Podružnica Celje: Kocanova ulica št. 2.
Telefon št. 190.
Računi pri pošti št. 56k. zavodih: Ljubljana,
št. 11.842; Praha št. 78.180; Wien
Nr. 108.241.

Ljubljana, 22. marca.
Slovenski pravnik obhajajo danes
štiridesetletnico svojega društva »Prav-
nika«.

Ta štiridesetletnica, kakor se praz-
nuje z zgolj internimi prireditvami, je
več ko obletnica kakršnegakoli društva.
Je spomin na potek zelo pomembne
dobe, ki se sama deli v dva dela. V
prvih 30 let od 1889. do prevrata, in v
prvih deset let Jugoslavije.

List »Slovenski Pravnik« nosi let-
nico XLIII., društvo »Pravnik« pa je
imelo svoj ustanovni občni zbor 26. ja-
nuarja 1889. Od te dobe pa vse do le-
ta 1918. je bil »Pravnik« center rezi-
stence in je pomenil nacionalno za nas
približno to, kar cerkev pred protire-
formacijo, kar Vodnikov list ob fran-
coski revoluciji, kar Bleiweisov pred
marčno revolucijo. Bil je center težnje
za slovensko terminologijo, slovensko
pravno znanost, slovensko uradovanje
na sodiščih in pri drugih uradih. Bil je
center našega znanja, četudi le z ozi-
rom na fiskalne stroke in center naše
drobne državopravne in narodne kruš-
ne borbe. V pravicah našega jezika, je
bilo takrat jedro borbe za naše narod-
ne pravice in za ravnopravnost. Last-
na pravniška literatura je pomenila v
teh usodnih 30 letih ne le strokovno,
marveč tudi politično kar najpomemb-
nejšo nacionalno pridobitev. Bila je po-
goj za omogočenje naše univerze tako
v personalnem kakor v materialnem
pogledu. Izdajanje lista, knjig, društve-
no življenje, sestanki, to vse so agre-
gati bogatega delovanja naših organi-
ziranij juristov. Začasno je bilo odvo-
jeno delovanje posebne organizacije
odvetnikov, v namenu, da bi eventual-
nih vladnih represalij za svobodno-
besedno ne čutili »Pravnik« kot takšen.
Ko je padla ta opasnost, je odpadla tu-
di formalna dvotirnost, ki je bila le na
papirju, kajti dejansko je tudi za vse
takšne borbenne vloge in posle vedel
»Pravnik«.

Ponosna je zgodovina slovenskih
pravnikov v dobi do osvojenosti. Od-
tod dalje se nekoliko pozna razvzanost,
v katero je zašla Jugoslavija. Nove na-
loge, ki so se izkrystalizirale v zadnjem
desetletju, so po »Slovenskem Prav-
niku«: izdajanje glasila, sodelovanje na
pravniskih kongresih in njih prirejanje,
zbižanje posameznih terminologij, go-
jenje znanosti. K temu bi še dodali, da
spada tudi naša Akademija v ta del
programa slovenskih pravnikov.

Izmed drugih mnenj o novih na-
logah slovenskih pravnikov je pomemben
memento dr. M. Pretnarja v slavnost-
ni številki »Slov. Pravnika«: »Društvo
je gojilo ne samo pravno znanost mar-
več je bilo središče onih slovenskih in
hrvatskih pravnikov, ki niso pozabili,
da niso samo pravniki, ampak tudi si-
novi svojega naroda in so smatrali za
svojo dolžnost delovati na to, da pride
naš narod tudi v državnem in sploh
javnem življenju do veljave.« Zato
predlaga, naj bi pravnik sodelovali pri
vseh vprašanjih zakonodaje, ki pre-
tresa našo državo, sine ira et studio s
pravniskega stališča glede na gospo-
darski in socialni položaj in o njih iz-
ražajo svoja mnenja.

Drugeče bi se tudi dalo reči, da so
pravniki bili preje in do danes lahko,
če bi hoteli, tvorci nacionalnega jav-
nega mnenja in vzgojitelji. Učitelji o-
nemu delu naroda, ki je odrasel šoli. In
njegov odvetnik v borbenem smislu
besede. Sodnik, odvetnik, profesor pra-
va so od nekdaj in prva dva v naši na-
rodni zgodovini še posebej, historični
predstavnik svobodnega mišljenja in ne-
odvisnosti.

Pravnik je bil v dobrem pomenu te
besede v naši preteklosti elita narodne
inteligencije in objektivna sodba mu
bo priznala, da si je tudi v novi domo-
vini znal v glavnem očuvati svoj viso-
ki nivo. V najtežjih časih poprevratne
demoralizacije je ime slovenskega so-
dnika ostalo čisto in svetlo, a tudi slo-
venski odvetnik se je z uspehom branil,
da ne zapade moralni devalvaciji. Ju-
goslavija postavlja naše pravnike
pred nove in težke naloge in nič ne
dvomimo, da jim bodo kos. Njihova
glavna dolžnost, očuvati v narodu ve-
ro v zakon in pravico, z nesebičnim in
stvarnim nasvetom in delom pomagati
pri izgradnji pravil za končno normali-
zacijo našega nacionalnega in držav-
nega življenja, biti ljudstvu dober in
objektiven svetovalec v vseh težkočah
in nepravilnostih vsakdanosti, juriste še
vedno visoko dviga v njihovem pokli-
cu, naj si bo za sodnim stolom, odvet-
niško mizo, profesorsko katedro ali v
administrativni pisarni. Slovenski prav-
niki so v 40 letih svojega organizirane-
ga dela v »Pravniku« dokazali, da jih
sme narod s ponosom šteti med svoje
najboljše sinove.

Skromna slavnost društva »Pravnik«
zasluži pažno celokupnega naroda in
spomin na idealno delo preteklosti je
najlepša vzpodbuda za bodočnost, da
bodo za slovenskega pravnika ostala
vedno živa načela naših starih juristov:
honeste vivere, neminem laedere, jus
suum cuique tribuere.

Toni Schlegel v Zagrebu ustreljen

Dva neznanca sta sinoči ustrelila direktorja »Novosti«
in znamenitega hrvatskega novinarja Toni Schlegla

Zagreb, 22. marca. Danes zvečer
7 minut pred 8. uro je bil izvršen aten-
tat na predsednika novinskega koncer-
na Jugostampa in direktorja zagreb-
ških »Novosti« Toni Schlegla.

Kakor običajno, se je ob tej uri vra-
čal v svojem avtomobilu iz redakcije
domov na svoje stanovanje na Prilazu
Gjüre Deželića 84. V trenutku, ko je
pred svojim stanovanjem stopil iz av-
tomobila in že napravil prvi korak v
vežo, sta planila proti njemu dva ne-
znanca, izmed katerih je eden oddal
z revolverja strel.

Smrtno zadet v glavo se je g. Schlegel
zgrudil na tla.

Neznanca sta takoj nato pobegnila

in manjka za njima doslej vsaka sled.
Nezvestnega Schlegla so pasanti in
hišni prebivalci, ki so na strel prihiteli
na pomoč, prenesli v njegovo stanova-
nje v prvem nadstropju, kjer je kmalu
nato izdihnil, ne da bi se zavedel.

Takoj nato je prispela na lice mesta
sodna komisija, ki je pričela vršiti pre-
iskavo. Zasllišani so bili vsi hišni pre-
bivalci, zlasti pa šofer, ki ga je polici-
ska pridržala v zaporu. Leteče policijs-
ke patrulje so bile razposlane na vse
strani, oni del mesta, kjer se je izvršil
atentat, pa je bil cerniran.

Do 11. zvečer o storilcih še ni bilo
nobenege sledu.

Poostreni predpisi za bolezensko upokožitev

Z včerašnje seje zakonodajnega sveta — Ureditev ver-
skih praznikov v državnih uradih

Beograd, 22. marca. Danes popol-
dne od 15.30 do 17.30 se je vršila seja
Vrhovnega zakonodajnega sveta. Glas-
som komunikacija, ki je bil izdan, je VZS
odobril pravilnik za ugotovitev zdrav-
stvenega stanja državnih uradnikov in
nato še zakon o praznikih. Oba zakon-
ska predloga sta bila sprejeta z manj-
šimi stilističnimi spremembami. Raz-
prava o poslovnem redu državnega
sveta in upravnih sodišč je bila odgo-
dena do jutri. Kot referenti so se ude-
ležili današnje seje za ministrstvo fi-
nanc načelnik Toša Fijusković, za mi-
nistrstvo narodnega zdravja dr. Alojz
Stojković in za ministrstvo pravde
načelnik Vasa Petrović.

Pravilnik o ugotovitvi zdravstvene-
ga stanja se nanaša na čl. 108 zakona
o državnih uradnikih ter vsebuje po-
drobne predpise glede postopanja pri
bolezenskih dopustih in predčasnih
upokožitvah zaradi bolezni. Glasom do-
loži tega pravilnika bo osnovana v
Beogradu posebna sanitetna komisija,
pred katero bodo morali vsi oni držav-
ni namestniki, ki bodo prosili za
predčasno upokožitev iz zdravstvenih
razlogov. Tudi za daljše bolezenske
dopuste bo potrebno mnenje te komi-
sije.

Zakon o praznikih točno fiksira, ka-
tere praznike morajo praznovati držav-
ni uradi, in deli praznike tako, da
delo v državnih uradih počiva popol-

noma ali pa samo deloma. Verske
praznike, v kolikor se sploh praznuje-
jo, smejo praznovati uradniki samo po
svoji veroizpovedi in se ne sme več
dogajati, da bi praznovali uradniki ene
veroizpovedi praznike svoje in drugih
ver, kakor se je to doslej često dogajalo.

Zakon o poslovnem redu državnega
sveta in upravnih sodišč, ki pride na
razpravo na jutrišnji seji VZS, fiksira
samo sedanje stanje v skladu s spre-
membami po 6. januarju.

Vrhovnemu zakonodajnemu svetu je
bil nadalje predložen zakon o spre-
membi čl. 101 invalidskega zakona. Iz-
prememba se glasi: Kot siromašne
osebe v smislu invalidskega zakona z
dne 17. novembra 1925 se smatrajo one
osebe, ki ne plačujejo letno nad 20 Din
poslovnega ali neposrednega zemlji-
skega davka brez desetinskega poviša-
nja na poslopja, obrate, poklice. Davek
na dohodek od nesamostojnega dela,
ki se plačuje dnevno, tedensko ali 14-
dnevno, ne vpliva na pravico uživanja
osebne in rodbinske invalidnine, inva-
lidške podpore in doklade. Tudi davki,
ki jih sedaj plačujejo invalidi od svoj-
lih plačil, penzij in doklad, ki jih spre-
jemajo iz državne blagajne, nimajo
vpliva na pravico uživanja invalidni-
ne. Ta zakon stopi v veljavo s 1. apri-
lom.

Pred obnovo pogajanj z Vatikanom

Po zagrebških informacijah je pričakovati v najkrajšem času
obnovitve pogajanj za sklenitev konkordata

Zagreb, 22. marca. r. »Narodna Politika«
objavlja baje po informacijah iz minist-
stva ver naslednjo vest:

»Dobro se ve, da je vprašanje sklenitve
konkordata s Svetlo stolico prišlo v končni
stadij, ker je to vprašanje v zvezi z važni-
mi drugimi vprašanji notranje in zunanje
politike. Kar se tiče naše zunanje politike,
je znano, da si dandanes vse države prizna-
jejo stoliš s Svetlo stolico v redne diplo-
matske odnose na podlagi konkordatov.
To je zlasti opaziti na Poljskem, Češkoslo-
vaškem in na Madžarskem. Tudi v Fran-
ciji so bili baš te dni sprave zelo važni
zakoni o kongregacijah. Čejo na Angleškem
vlada razpoloženje, da se Vatikani prizna-
ta ona avtoriteta in oni vpliv, ki mu gresta

glede na njegovo mednarodno pozicijo.
Vprašanje našega konkordata je postalo
še bolj aktualno po sklenitvi lateranske
pogodbe. Jasno je, da si bodo sedaj tudi
naši državniki prizadevali, da čimprej ure-
de odnose z Vatikanom, kar je mogoče
le na podlagi konkordata. Sklenitev konkor-
data pa narekujejo tudi notranjepolitični
razlogi. Na dnevnom redu so razni verski
zakoni, medverski zakon, zakon o solah,
ureditev bračnega prava, praznovanje cer-
kvenih praznikov itd. V zunanjem minist-
stvu se že vrše priprave za obnovo kon-
kordatskih pogajanj, ki so pričela že leta
1925. V Rimu med našo delegacijo in Va-
tikanom.«

Proračun definitivno odoben

Beograd, 22. marca. p. Na včerašnjem
kronskem svetu je bil obnem z vladnim
delovnim programom definitivno odoben
državni proračun za leto 1929-30. Prora-
čun bo v obliki zakona podpisan od kralja
27. t. m. nakar bo 30. marca objavljen v
»Službenih Novinah«. Finančni minister bo
najbrže jutri popoldne sprejel novinarje ter
jim podal obširnejši ekspozé o sestavi pra-
računa.

Zahteva po znižani tarifi za vino

Beograd, 22. marca. p. Organizacije vino-
gradnikov so poslale ministru trgovine ob-
širno spomenico, v kateri opozarjajo na ra-
pido nazadovanje izvoza jugoslovenskih
vin kot posledico premalega upoštevanja vi-
nogradništva pri sklepanju trgovinskih po-
godb. Ker storjenih napak ne bo mogoče
lahko hitro popraviti, a na drugi strani po-
staja kriza vinogradništva vedno občutnej-
ša, predlagajo vinogradniki, naj bi se s pri-
merno znižano železniško tarifo politiko
pospeševal izvoz domačih vin. Edino na ta
način bi bilo za enkrat mogoče dvigniti
konkurenčno zmoglost jugoslovenskih vin
na inozemskem vinskem trgu.

Katera ministrstva bodo ukinjena?

Beograd, 22. marca. d. Listi doznajajo o
načrtu zakona glede vrhovne državne
uprave, o kateri je razpravljali sinočni mi-
nistrski svet na dvoru, da bodo definitiv-
no ukinjena štiri ministrstva, in sicer mi-
nistrstvo za agrarno reformo, za narodno
zdravje, za vere ter ministrstvo pošte in
brzojava. Ta ministrstva se spoje z mi-
nistrstvi, kakor smo včeraj poročali.

Avdijsenca dr. Kumanudija

Beograd, 22. marca. d. Danes popoldne od
11. do 12.30 je bil v avdijsni na dvoru za-
stopnik zunanega ministra dr. Kumanudij,
ki se je včeraj vrnil iz Zeneve. Poročal je
kralju o dogodkih v Zenevi ter o splošni
zunanepolitični situaciji. Istočasno se je
mudil pri ministru dvora in pomočniku zu-
nanjega ministra češko-lovaški poslanik g.
Seba.

Jugoslovenske delegacije na pogrebu maršala Focha

Beograd, 22. marca. d. Pogreb francoske-
ga maršala Focha se bode udeležile tudi
številne delegacije iz Jugoslavije. Kralja bo
zastopal eden izmed višjih generalov, dočim
bo posebna delegacija pod vodstvom šefa
glavnega generalnega štaba generala Petra
Pešića zastopala armado. Tudi vlada bo po-
slala v Pariz svoje zastopstvo.

Ves svet se klanja manom maršala Focha

Sožalne izjave francoskih in tujih dostojanstvenikov — Pogreb
maršala je določen za torek

Pariz, 22. marca. i. Včeraj je bilo truplo
maršala Focha prenešeno v dvorano v pri-
tičju, ki je okrašena z amblemi žalosti in
obita s črnim blagom. Maršal leži v krsti
gologlav, običen v sinjo uniformo, preko
nog pa ima pogrnjen plašč, v katerem je
ob koncu vojne zmagoviti korakal v Metz.
Na blazinici poleg trupla so izložena šte-
vilna odlikovanja pokojnikova. med temi
tri maršalske palice: francoska angleška in
poljska. Njegovo lice je mirno, samo ener-
gične poteze so dohile c smrtni ostrejši po-
ndarek. Sinoči so od 15. do 20. ure prvič
imele pristop množice naroda, ki so v ne-
prekinjeni vrsti defilirale pred pokojnikom.
Predsednik republike je že dopolne poča-
stil maršalovo truplo in izrazil globoko so-
žalje vsega naroda prizadebi rodbini. Kma-
lu nato se je pojavil Georges Clemenceau,
ki je globoko ganjen dlje časa gledal mar-
šalu v obraz in pri odhodu zamrmral z ža-

lostnim in zamolklim glasom: »S takimi so-
dalci smo morali zmagati!«. Ob 11. uri
dopolne je prispel ameriški general Per-
shing, ki se je poklonil mrtvemu junaku v
imenu ameriške vojske. Protu večeru pa so
natajavi prihod belgijskega kralja Alberta,
ki je posebno ganjen izrazil svoje sožalje
rodbini in francoskemu narodu nad bridko
izgubo.

Razen tega so prišli pokropit pokojnika
maršal Joffre, ameriški poslanik Eric, ita-
lianski poslanik Manzoni, papeški nuncij
mons. Magliione in vsi vojaški atašeji akre-
ditirani pri francoski vladi.

Krsta s pokojnim maršalom bo izpostavl-
jena v nedeljo in ponedeljek pod slavo-
lokom zmage, v torek pa bo pokopan v in-
validekem domu. Od pokojnika se bo po-
slovlj v imenu naroda samo predsednik
vlade Poincaré. Njegov govor bo edini med
vso pogrebno ceremonijo.

Dr. Seipel demantira vesti o demisiji vlade

Vse težkoče bodo rešene v parlamentu — Niti plebiscita, niti
predčasnih volitev ne bo

Dunaj, 22. marca. Na krščansko social-
nem zborovanju v okraju Wieden je govo-
ril zvezni kancelar dr. Seipel o političnem
položaju. Njegovim izjavam se pridaja ve-
lika važnost. Dr. Seipel je izjavil, da so vse
vesti o predstojeci demisiji vlade neres-
nične. Poudarjal je, da se je vladna koa-
liacija sicer v zadnjem času borila s precej-
šnjimi težkočami in je bilo prišlo do resni-
konfliktov med krščanskimi socialci, vele-
nemci in kmetsko zvezo. V teh diferencar-
ki so se tiskale šolskega vprašanja in refo-
me braka pa krščanski socialci niso mogli

popustiti od svojih katoliških načel. O ljud-
skem glasovanju in o novih volitvah je iz-
javil dr. Seipel, da se glede sranovanske-
ga vprašanja ne more izvesti ljudska glosa-
vanje. To vprašanje mora rešiti parlament,
zato se bodo s socialnimi demokratami
tega vprašanja še dalje vrš v pogajanja.
Kar se tiče novih volitev, je kancelar mne-
nil, da je treba izogniti se predčasnim vo-
litvam. Ako bo potrebno, bo prišli sedajši
parlament, da sam reši ostanjoča težka
vprašanja. Koalicijska meščanstva doslej ni-
kako še ni oslabljena.

Trockij o svojem sporu s Stalinom

Opozicija je za čisti evanđelji komunizma, vlada pa ga hoče
prilagoditi ruski miselnosti

Koln, 22. marca. d. »Rheinische« West-
fälische Zeitung« objavlja daljši intervju s
Trockim, v katerem je izjavil leta, da
med pristajši Trockega in Stalina ni nikake
borbe za vodstvo, komunistične stranke
Rusije v smeri kakih osebnih aspiracij. Vsa
borba ima čisto načelne vzroke glede na-
zorov o načinu izvajanja komunističnega
programa. Stalin je v bistvu zastopnik na-
cionalnega ruskega komunizma, dočim so
Trockij in njegovi pristajši poborniki in-
ternacionalnega komunizma. Razlika med o-
bema grupama je nekačo ista, kakor je bila
nekoč med boljševiki in menjševiki. Oživo-
tvojenje čisto posebnega nacionalnega ru-
skega komunizma je spriču ruskih razmer
povsem nemogoče. Poleg tega pa je komu-
nizem evanđelji, ki ne pozna opredelb v
posebne vrste in sisteme. Seveda pa zpet
ni mogoče trditi, da bi bil ruski komu-
nizem v razkorju ali da mu preti skorajšen
propad. Prožnost ruskega komunizma in
njegova razvojna sposobnost je tolika, da
ima še vedno posebne rezerve, ki jih bo
uporabil v primeru nujne potrebe. Na na-
padu se nadejajo poloma ruskega komuniz-
ma, ker podcenjujejo življenjsko moč tega
sistema. Boljševiška ideja je pač izgubila
na agitacijski moči, toda napačno je raču-
nati na njeno skorajšnjo smrt.

Sovjeti v borbi s senco Trockega

Moskva, 22. marca. (be.) Centralni izvršni
odbor ruske komunistične stranke je sklenil,
da morajo najpozneje do 1. maja vse mestne or-
ganizacije, ki so imenovane po Trockem, premeniti
naslov.

eniat rdgovc rdgovc mlhe eniat rdgo - ajm

Sovjeti v borbi z verižniki

V Rusiji nastopa veliko pomanjkanje in draginja živil — Dra-
gonične odredbe sovjetov proti spekulantom

Moskva, 22. marca. x. Spekulacije z ži-
vili, napačne vesti o grozeči lakoti in ve-
dno bolj naraščajoče cene so vznemirile
prebivalstvo Moskve in drugih mest. Zato
so razglasila mestna zastopstva stroge ka-
zenske odredbe proti vsakemu spekuliran-
ju z živili in veriženju. Uradniki, ki bi
falzificirali krušne karte ali ki bi jih dajali
osebam, ki do njih nimajo pravice, bodo
kaznovani z ječo do petih let, nato pa iz-
gnani v Sibirijo. Za krušne karte se je pod

roko plačevalo komad do 25 rublev. Ob-
lasti razmišljajo o racionaliziranju sladkorja,
solni in mila. V enem dnevu se je v Moskvi
prodalo toliko soli, kakor sicer v dveh te-
dih. V nekaterih prodajalnih solah ni več
nobenega blaga. V mnogih okrajih so cene
tako poskočile, da delovne mezde daleko
ne zadoščajo za dnevne potrebe, kar je se-
veda med delavstvom povzročilo veliko ne-
zadovoljstvo.

Češki Nemci skrunijo spomin Focha

Praga, 22. marca. h. Pri današnji otvorit-
vi deželnega zbora, je predsednik v svojem
govoru omenil smrt francoskega maršala
Focha. Komaj je izpregovoril ime generala,
so že pričeli Nemci razgrajati in protesti-
rati. Poslanec dr. Rosche, ki je svoj čas
izstopil iz nemško-nacionalne stranke in
veljal za zmernega poslanc, je posebno
glasno protestiral proti temu, da se je v
deželnem zboru dala počast umrlemu ge-
neralu. Označil je to kot razžalitev. V
mestnem zastopstvu so komunisti priredili
slične scene.

Pomirjenje med Vatikanom in Českoslovaško

Rim, 22. marca. d. Radi obljube predse-
dna republike dr. Masaryka češkoslova-
skim Orlom, da se bo udeležil njihovoga
letošnjega zleta, pišejo tukajšnji listi, da je
prišlo že do znatnega pomirjenja med Va-
tikanom in Českoslovaško. V vatikanskih
krogih se govori, da bo v kratkem prišlo
do obnove pogajanj glede ureditve odno-
sajev z Vatikanom.

Poljsko-litovski trgovinski razgovori

Kovno, 22. marca. (be.) Na temelju reso-
lucije Društva narodov od meseca decem-
bra 1927 je litovska vlada potom poljske
poslanstva v Berlinu predložila poljski
vladi konkretne predloge za provizorno ure-
ditev poljsko-litovskih trgovinskih odno-
sajev. Ker je poljsko-litovska meja še vedno
zaprta, se bo vršila trgovina preko Nemčij-
je, Lotiške in Gdanska.

Boj ameriških industrijskih mogotcev za evropski trg

Newyork, 22. marca. V dobro informir-
anih krogih Wallstreeta se razširjajo govo-
rice, da namerava General Motor Compa-
ny, ki je pred tednom pritegnila v svojo
interesno sfero nemške Opelove tovarne
avtomobilov, prevzeti v svoj koncern tudi
francoske tovarne avtomobilov Citroen. V
zvezi s temi vestmi je tudi potovanje pre-
sednika General Motor Company, Alfreda
P. Sloan, ki je odpotoval v Evropo, da
pokupi vse, kar se le da kupiti. Na ta način
bo onemogočil Fordu ustanavljanje tvornic
po Evropi. Nakup večine delnic Opelovih
tovaren je bil šele prvi korak na poti do
popolnega prevzeta evropskega avtomobil-
nega trga.

Mississippi ruši nasipe

Newyork, 22. marca. d. Ker je Mississipi
narastel zelo nad normalno so se porušili
nasipi šest milj severno od Luineya v dr-
žavi Illinois. Voda je v par urah poplavlila
nad 90.000 orolov plodne zemlje in celo vr-
sto naselbin. Škoda je zaenkrat že nepre-
gledna.

Budimpešta, 22. marca. s. Občini Višer-
grad in Dima-Bográz sta deloma pod vo-
do. Izpod Budimpešte se ledene mase na
Dunavu že pomikajo dalje.

Centrum za volilno reformo v Nemčiji

Berlin, 22. marca. (be.) Na četrtkovni seji iz-
vršnega odbora nemškega centra je bil
glavni predmet razpravljanja potreba takojšnje
reformne volilnega reda. Odbor je sklenil v na-
krajšem času predložiti konkretne predloge za
izvedbo volilne reforme.

V pričakovanju obiska ministra Karapanosa

Grški zunanji minister bo potoval v Beograd preko Ljubljane in bo od Rakeka dalje gost naše vlade - Odločilna pogajanja za prijateljski pakt

Beograd, 22. marca. p. V zunanjem ministristvu se vrše priprave za sprejem grškega zunanjega ministra Karapanosa, ki pride v Beograd kot gost naše vlade. Nocoj je odpotoval na Rakek uradnik zunanjega ministristva Kosta Pavlović, ki bo na meji sprejel ministra Karapanosa in ga spremljal do Beograda. Železniška uprava je dala Karapanosu na razpolago poseben salonski vagon, ki je tudi že dirigiran iz Beograda na Rakek.

Skupno s Karapanosom prideta v Beograd tudi grški poslanik v Parizu dr. Politis in tajnik našega zunanjega ministristva dr. Subotić, ki sta sodelovala v Zenevi pri pogajanjih za sklenitev konvencije. Karapanos ostane v Beogradu do srede in se bodo za časa njegovega bivanja v Beogradu nadaljevala pogajanja za sklenitev prijateljskega pakta z Grčijo.

Včerajšnje vesti, da bo prijateljski pakt z Grčijo podpisan v nedeljo, so se izkazale za preurane in so temeljile na nespornosti med novinarji in zunanjim ministristvom.

Težave zionistov s Palestino

Eden od učinkov svetovne vojne je tudi ustanovitev židovske države v Palestini. Palestina naj se obnovi kot židovska dežela; vanjo naj se naseljujejo židje iz vsega sveta in tu naj se osnuje židovski nacionalni organizem, naj se stvori židovski narod kot v svojem domu.

Vendar je obnova židovstva mnogo težavnejša stvar, nego so si mnogi predstavljali. Težava je že v tem, da tvorijo Arabci-muslimani ogromno večino domala devet desetih prebivalstva v deželi in gledajo seveda z velikim nezgodovoljstvom doseljenca. Ali ker stoji za židji angleška oborožena sila, jim arabski odpor ne more biti nevaren.

Večje težave so na finančni strani. Doselenci so domala samo siromašni židje, največ iz vzhodne Evrope, kjer je, kakor znano, poleg premožnih židov mnogo večje število povsem siromašnega proletarijata, ki nima ničesar. Takim priseljencem Palestina ne more ničesar nuditi, zakaj to je dežela, ki se da kultivirati samo z ogromnimi investicijami. Poleg njih prihajajo v deželo intelektualci, ki se jim ne da odreči idealizem, ki pa razen s svojim znanjem ne premore mnogo. Kolonizacija in kultivacija Palestine je tedaj navezana na finančno pomoč izven dežele bivačih židovskih krogov.

Ta pomoč pa doteka zelo slabo, gotovo pa v manjši meri, nego je potrebno za uspeh židovskega nacionalnega podjetja.

Pričetek židovske obnove v Palestini je zgrajen na znameniti deklaraciji angleškega vnvanjega ministra Balfoura, ki je izročila vodstvo te akcije zionistični organizaciji. Ta se je konstituirala kot Jewish Agency, to se pravi kot izvršilni organ vsega židovstva, ki hoče nacionalizirati deželo. Ker pa so samo zionisti principielno za to podjetje, so ohranili vodstvo palestinske kolonizacije sami. Ravno zaradi tega pa so nastale težave.

Zionisti so namreč med židji še vedno v manjšini in tvorijo razmeroma zelo majhne skupine v vseh državah. Zato ne razpolagajo z znatnejšimi sredstvi in jih kljub intenzivni propagandi ne morejo zbrati. Židje-nezionisti se celo boje, da bi jim pristanek na zionistično gibanje še bolj otežil položaj med narodi, med katerimi bivajo. Zato se drže ob strani in tudi na Balfourjevo deklaracijo niso pristali ter seveda niso zastopani v Jewish Agency. S tem pa stoji ob strani, lahko se reče, domala ves svetovni židovski kapital.

Obnova Palestine je sprito tega v krizi. Da si pomorejo iz nje, so zionisti pričeli z akcijo, da pritegnejo tudi nezioniste in jih seveda za to pripustijo tudi v Jewish Agency, kjer so pridobili skupino Marshall, toda morali so ji dovoliti polovico sedežev v J. A. To pa je poglaval v opozicijo velik del zionistov samih, opozicija je odločno proti novi akciji, smatrajo jo za nesmiselno, češ da razkraja zionistično organizacijo in da pomeni dejansko resignacijo na zionizem. Vendar je bila večina akcijskega komiteja za novo smer, v nadi, da se ji s tem posreči priti do denarja.

Pogodba s skupino Marshall naj bi služila za primer, po katerem je treba postopati tudi v drugih državah ter pritegniti tudi nezioniste drugod na sodelovanje v obnovi Palestine. O stvari se je pričela po časopisju diskusija, v kateri pa mnogi židje iz zgoraj navedenih razlogov odklanjajo zionizem in zato tudi niso vneti za zionistično podjetje v Palestini. Zato bo uspeh menda manjši nego si zionisti želijo. Židovski krogi, ki se ne marajo ločiti od narodov, med katerimi živijo in pripadajo potentatem asimilantom, so še vedno v večini in svoje taktike tudi v bodoče ne mislijo opustiti. Vrh tega se pričakuje, da se Palestina prej ali slej spremeni iz mandata v angleški dominion, kar ima za njihovo taktiko tudi mogoče pomena.

Treba je priznati, da se je v Palestini doslej že mnogo storilo. Toda tempo nadaljnjih uspehov je odvisen od uspeha v Ameriki pričete akcije, ki pomeni kompromis med nacionalističnimi zionisti in asimilanti. Ta akcija pa je ipak še zelo problematična.

dr. Kumanudijem povodom njegovih izjav o priliki včerajšnjega sprejema na kolidvoru. Pogajanja za sklenitev pakta še niso zaključena ter še vedno ni dogovorjeno, po katerem vzorcu naj se sklene pakt. Jugoslavija je slej ko prej mnenja, da bi naj služil za vzorec jugoslovensko - francoski pakt, dočim predlaga Grčija, da bi temeljil na grško - italijanskem paktu.

Kakor pa poročajo iz Aten, je grški ministristki predsednik Venizelos izrazil željo, da bi se vršil svečanostni podpis pakta na grški narodni praznik 25. marca, vendar pa je zelo dvomljivo, ali bo mogoče že do takrat urediti vsa še nerešena vprašanja.

Danes se je vrnil iz Pariza francoski poslanik na našem dvoru Dard. Popoldne je posetil zunanjega ministra dr. Kumanudija, s katerim je imel daljšo konferenco. Pri dr. Kumanudiju so bili tudi madžarski poslanik Forster in angleški poslanik Kenard. Poseta gg. Darda in Kenarda se spravlja v zvezo s pogajanjimi med našo državo in Grčijo.

Seja ljubljanskega občinskega sveta

Na včerajšnji seji ljubljanskega občinskega sveta je župan dr. Puc govoril ganljivo posmrtno pokojnemu maršalu Fochu in obč. svet je počastil spomin velikega in zaslužnega prijatelja našega naroda z žalno manifestacijo.

Na seji bi se imela vršiti proračunska debata. Ker pa je med tem prišlo dovoljenje finančnega ministristva, da se rok za sprejetje proračuna podaljša do konca aprila in so nekateri občinski svetniki izrazili željo, da se proračunski predlog ponovno preštrudira, je bila razprava preložena na 15. april.

Obširna debata se je vršila o predlogu obč. svet. Likarja, da naj se občinski svet izreče za podaljšanje stanovanjske zaštite preko 1. maja. Govorniki so se razdelili v dva tabora: eni so dokazovali, da podaljšanje stanovanjskega zakona ne bo prav nič omililo stanovanjske krize, drugi so navajali celo vrsto primerov, ki govorijo za to, da se stanovanjska zaštita še ne ukine. Končno je bil sprejet z 31:15 glasovom predlog, da se občina v posebni sponenici izreče za podaljšanje stanovanjskega zakona, z 42:4 glasovi pa dodatni predlog, da naj se vsako prekoračenje najemnine preko zlate paritete kaznuje kot odeduštvo.

Občinski svet je včeraj tudi izvolil odsek za reorganizacijo občinske uprave. Načelnik odseka je prof. Rožič, podnačelnik pa dr. Bohinjec.

Bela Kun o svoji nekdanji slavi

Moskva, 22. marca. d. O priliki desetletnice boljševske revolucije na Madžarskem, prinašajo listi članke Bele Kuna, ki navaja kot vzrok poloma boljševske akcije na Madžarskem strnjene nastop vseh zapadnih velesil proti sovjetizirani Madžarski. Te so osredotočile na njo ves svoj srd, ki bi ga sicer morala občutiti sovjetska Rusija. Poleg tega se komunizem ni mogel ukoreniniti v sosednih državah. Madžarski socialisti so pa stožili na stran buržoazije in izdali delavsko stvar.

Razkroj čl. komunistične stranke

Praga, 22. marca. g. Razkroj češkoslovaške komunistične stranke vedno bolj napreduje. Celotno boljševistično orijentirana stranka centrala priznava, da je komunistično delavstvo uporabljivo samo za sprejemanje resolucij, kar pomenja pomanjkanje revolucionarnega duha med množicami. Zaradi tega se bavi resno z mislijo ustanoviti novo komunistično delavsko zvezo, v kateri se nadeja zbrati najmanj 50 odstotkov dosedanjih komunistov. Po oficalnih izjavah stranke, je treba prišteti dve tretjini komunističnih poslancev med opozicijo. Strankino vodstvo računa, da bo lahko pri prihodnjih volitvah rešilo 60 odstotkov glasov.

Strokovnjaški odbor določil višino nemških plačil

Pariz, 22. marca. (ne.) Posvetovanja odbora strokovnjakov za reparacije so v toliko dozorela, da so bili stavljeni Nemčiji gotovi predlogi glede višine in števila reparacijskih anuitet. Predsednik nemške delegacije dr. Schacht je odpotoval s temi predlogi v Berlin, kjer jih bo predložil v odobritev vladi. Zavezniki predlagajo Nemčiji, naj plača letno 1.750.000.000 zlatih mark ali okrog 420.000.000 dolarjev. V tej vsoti so vključene, vsaj kakor zatrjujejo vse vrste reparacij. Na temelju teh predlogov bi bile znižane nemške reparacije za okrog 800 milijonov zlatih mark. Zavezniki ponudba vsebuje tudi več drugih pogojev, ki pa niso bili objavljeni. Predlog navaja dalje tudi število let, v katerih bi morala Nemčija poravnati svoje reparacijske obveznosti. Dr. Schacht zaenkrat še ni označil stališča svoje vlade do teh predlogov. Sklepal pa je takoj konferenco nemških industrijskih in bančnih zastopnikov, da se izjavijo o sprejemljivosti zavezniki predlogov.

Poraz francoske vlade v finančnem odboru

Pariz, 22. marca. s. V finančni komisiji francoske zbornice je vlada doživela v vprašanju davčnih olajšav poraz, ker je le ta kljub trgovini finančnega ministra z 18 proti 8 glasovi sklenila še sedaj znižati davke za prodajo posestev in borznih vrenot.

Coolidge prevzame predsedstvo zavarovalnice

Newyork, 22. marca d. Kakor poročajo, bo prejel predsednik Coolidge predsedstvo družbe Metropolitan Life Insurance.

Velikopotezni program vlade za konsolidacijo države

Na sinočni seji min. sveta pod kraljevim predsedstvom je bil definitivno odobren delovni program vlade

(Ponatis iz včerajšnje druge izdaje.)

Beograd, 21. marca p. Danes popoldne ob 17.30 se je sestel ministristki svet pod predsedstvom kralja. Na tej seji se je vršila razprava o delovnem programu vlade, tako, da je današnje sklepe kronskega sveta smatrali po 6. januarju za najvažnejši dogodek v naši državi. Ko so se ministri že povodom sestave proračunov seznanili s poedinimi problemi svojih resorov, je vlada na številnih sejah razpravljala o sestavi delovnega programa, ki naj tvori podlago za vse sistematične reorganizacije, ki jih hoče vlada izvesti. Ta program je decela v skladu s proračunom ter predvideva samo to, kar dopuščajo razpoložljiva finančna sredstva. Na današnji seji pod predsedstvom kralja je ministristki svet definitivno odobril programe, ki so jih po razpravah na prejšnjih sejah vlade sestavili poedinii resorni ministri. Seja je trajala do 20.30.

Beograd, 21. marca. p. Zvečer je bil izdan naslednji službeni komunikat:

Danes se je vršila pod predsedstvom kralja seja ministristkega sveta, na kateri je bil končno sprejet proračun s finančnim zakonom za leto 1929-30. Na tej seji je vsak resorni minister obrazložil v glavnih potezih delovni program svojega resora. Po daljši razpravi je ministristki svet odobril obrazložene programe in sklenil, da se začne ta program takoj izvajati. Program je v glavnem naslednji:

I. Notranje ministristvo

Splošna politika notranjega ministristva bo šla za tem, da s popolno depolitizacijo in izbiro osebja po strokovnem znanju in poštenosti s strogo in pravično uporabo zakonov naprav vsakomur enako zagaranira popolni red v državi, osebno in imovinsko varnost vsakogar, popolno zakonitost in temeljito izpremembo in izboljšanje splošne administracije. V tem cilju bodo sprejeti:

a) Zakon o ustroju notranje uprave, ki bo vseboval predpise o ustroju in delokrogu oblastev notranje uprave o položaju in nazivu administrativnih organov, o njihovih pravicah in dolžnostih o njihovih nagradah, slično onim v sodni stroki, disciplinske predpise, popolno depolitizacijo itd.

b) Zakon o policiji, ki bo predpisoval organizacijo in dolžnosti policije. Sedaj obstoja 6 različnih organizacij, ki jih bo treba unificirati. Policija se bo depolitizirala in usposobila za izvrševanje njene važne naloge za varstvo redu in čuvanja javne varnosti.

c) Zakon o policijskih prestopkih s predpisi materialne in formalne narave, ker novi kazenski zakon obsega samo zločine in prestopke.

č) Zakon o administrativnem postopku s predpisi o administrativnem delovanju oblastev in o postopanju pri sprejemanju in izvrševanju administrativnih odlokov.

II. Ministristvo pravde

Predvideno je izenačenje celokupnega formalnega in materialno-pravnega kazenskega in državljanskega prava, ureditev sodne službe, revizija sodnega osebja, pri čemer bodo izločeni iz tega stanu vsi oni, ki s svojo slabo moralno in notorično nesposobnostjo kršijo ugled pravosodja. V tem cilju je bilo poleg že izvršenega zakonodajnega dela na organizaciji sodišč in sodnikov, poleg novega kazenskega zakonika, novega kazenskega postopka in zakona o izvrševanju kazni izročeno na oceno vrhovnemu zakonodajnemu svetu zakon o zlorabah pri uradnem poslovanju, ki bo s sankcijami in večjo odgovornostjo nego je predvidena v splošnem kazenskem zakoniku mnogo doprinesel k izboljšanju celokupnega državnega aparata. Prav tako je izdelan zakon o ministristki odgovornosti kot sestavni del zakona o vrhovni državni upravi, s katerim se vprašanje odgovornosti in sankcije popolnoma izenači z materialno pravnimi predpisi gori omenjenega zakona. Ta zakon predvideva poseben postopek kot je že določeno v zakonu o vrhovni državni upravi z dne 6. januarja 1929. Izdelujejo se potrebne uredbe, pravilniki in navodila, s katerimi bo urejeno poslovanje sodišč, državnih pravdnistev in državnih kazenskih zavodov. S tem bo tudi določen tip, število in kraj kazenskih zavodov in njihova organizacija. Pripravlja se zakon o centralni državni upravi, s katerim bo znižano število ministristev. Ta zakon bo izhodna točka za administrativno reformo in bo v okvirju tega zakona točno določena pristojnost poedinih resorov, določeno njihovo delovanje in organizacija, in bo s tem podana tudi osnova za predpise o ureditvi podrejenih oblastev vseh resorov, kakor tudi osnova za splošno sistemizacijo vseh stanov in položajev v vseh strokah vseh resorov, s čemer bo omogočena točna sestava proračuna ter redukcija poslednjih in pokojninskih izdatkov. V tem cilju se bo takoj pristopilo k reviziji uradniškega zakona. V cilju izenačenja vseh formalno-pravnih predpisov bo sestavljen zakon o civilno-sodnem postopku, zakon

o izvršbi, konkurzni zakon, ki bo obsegal tudi poravnalno postopanje v konkurzu in izven konkurza in nudil garancije proti zlorabah na podlagi dosedanjih odločenj in izkušni pri nas in drugod. Izdelute se zakon o zaštiti kreditnih odnošajev. V pripravi je trgovski zakonik in zakon o pomorskem pravu. Dalje se pripravlja zakon o izven sodnem postopku, ki bo omogočal delo na izenačenju vseh sodnih postopkov. Pripravlja se enotni zemljišni zakon, v katerega bodo sprejeti principi za osnove in vodstvo zemljiških knjig ne samo v Srbiji in Črni gori, marveč bo ta važna materialna izenačenja tudi v vseh ostalih pokrajinah. Na koncu kodifikacijskega programa je sestava splošnega državlanskega zakonika za vso državo. Na tem velikem delu so neprestano zaposlene strokovne komisije in pričakovati je, da ni več daleč čas, ko bo končano to epohalno delo.

Revizija sodnega osebja se bo izvršila ko bodo zbrani objektivni podatki, pri čemer bo služilo za osnovo mnenje apelacijskih sodišč in predstoinikov prvostopnih sodišč o delu, sposobnosti, vrednosti in moralni kvalifikaciji sodnega osebja. To bo edini kriterij za revizijo. Predhodno bo posebna anketa ugotovila katere ljudi bo treba izločiti iz sodniškega stanu. V kolikor bi se izkazalo, da poedinici za nosilna mesta niso sposobni, se jih bo premestilo, če odgovarjajo sicer stavljenim zahtevam na druga mesta. Premestitve bodo potrebne tudi iz zgolj sodno-administrativnih razlogov da bi se lažje izvedla uporaba novih sodnih postopkov v krajih, kjer so našela teh postopkov popolnoma nova. Poleg zakona o odvetnikih je bil sprejet tudi zakon o državnih pravdnikih in šerijatskih sodiščih. Še tekom letošnjega leta bo izdelana zakonska uredba s katero bodo zagisurana potrebna sredstva, da bi se moglo začeti z rednim izdajanjem stalnega zbornika zakonov.

III. Ministristvo prosvete

Ministristvo prosvete bo delalo na ustvaritvi stalnega državnega prosvetnega programa. S svoje strani bo storilo vse, kar je potrebno, da se uspešno zaključi že započeto in deloma že izvršeno delo na izenačenju pravnopisa in terminologije. Izpopolnil se bo učni program in sestavili zakoni o vseh poslih, ki spadajo v področje ministristva prosvete. Za naimenjši posele je določen naslednji načrt: Zakon o ureditvi ministristva prosvete, o glavnem prosvetnem svetu, o osnovnih, meščanskih, učiteljskih, višjih pedagoških in srednjih šolah, o univerzah (visokih šolah), o gledališčih in umetniških šolah, o muzejih in o čuvanju starin, o knjižnicah in zaštiti avtorskega prava. Glede narodne prosvete bo posvečalo ministristvo poleg organiziranja in širjenja raznih poučnih tečajev glavno pažnjo na kooperacijo in angažiranje privatne iniciative na vseh teh poslih, da se s skupno akcijo dvigne nivo šole zlasti v krajih, ki so najbolj zaostali. Izvršena bo redukcija gimnazij in bodo ostale samo tam, kjer to narekujejo šolske potrebe. Skušalo se bo odstraniti vse, kar oxiira delo in prosvetno akcijo snoli.

IV. Ministristvo narodnega zdravja

V prvi vrsti je potrebna dobra odgovarjajoča organizacija sanitetne službe, kot predpogoj za uspešno delo in napredek. Ministristvo narodnega zdravja dela na organizaciji odn. na reorganizaciji poslovanja v ministristvu ter v celokupni sanitetsko-upravni službi. Ministristvo hoče spraviti v skladnost obe glavni sanitetni stroki, preventivno in kurativno. V to svrhu se bo razširila in pomnožila organizacija kurativne medicine v toliki meri, da bodo široki sloji naroda lahko vselej in povsod uživali zdravniško pomoč. Tako splošno, kakor specialnim bolnicam se bo posvečala osobita skrb, da bi se številnim bolnikom, zlasti z nalezljivimi boleznimi, omogočila bolniška nega in da se veliko pomanjkanje v tej pa-nogi čimprej ublaži in sčasoma docela odpravi. Preventivni medicini se bo še nadalje posvečala vsa pažnja in se bo tudi v bodoče prizadevalo, da se spravi to delo na ono mero in v oni pravec, kot bo odgovarjalo našim prilikam in potrebam. Zdravniškim stanu se bo posvečala vsa potrebna skrb, da se ga dvigne na dostojno višino, zlasti pa da se praktično usposobi praktični in specialni zdravniki. Razen tega si bo ministristvo narodnega zdravja prizadevalo, da se nižje sanitetno osebje dvigne na odgovarjajočo strokovno in etično višino, ki jo zahteva ta poklic. Na polju zakonodaje se bo gledalo na to, da se čimprej izvede izenačenje celokupne sanitetne zakonodaje.

V. Ministristvo ver

Ministristvo ver si bo prizadevalo, da spravi v harmonijo interese države in cerkve. V tem cilju bo sprejel zakon o pravoslavni cerkvi z uredbo o ure-

ditvi pravoslavne cerkve ter se bo delalo na sklenitvi konkordata z Vatikanom. Sprejet bo nadalje zakon o muslimansko-verski zajednici ter zakon o zvezi židovskih verskih občin, kakor tudi zakon o medverskih odnošajih. Istočasno bo sestavljen tudi zakon o zaštiti zgodovinskih in arhitektonskih cerkvenih spomenikov.

VI. Ministristvo financ

Glavni momenti programskega značaja in posla ministristva financ so naslednji: 1. denarna politika, 2. politika državnega kredita, 3. davčna in splošna fiskalna politika v zvezi z reorganizacijo stroke in 4. carinska politika.

Izvršene so vse priprave za zakonsko stabilizacijo dinarja v sporazumu z Narodno banko. Stabilizacija se ima izvesti na bazi sedanje vrednosti dinarja. Z zakonom o stabilizaciji bo uvedena zlata valuta in zagisurana konvertibilneta novčanice Narodne banke, ker bo določeno razmerje med kovinsko podlago in obtokom novčanice. Za stabilizacijo valute se bo uporabil del inozemskega posojila, na čegar najetju se dela že več let in še sedaj.

S 1. januarjem je stopil v veljavo novi zakon o neposrednih davkih in so dobodki v novem proračunu predvideni že po tem zakonu. Naknadno so bile izvršene še nekatere izpopolnitve in izpremembe tega zakona, na podlagi dosedanjih izkušenj in nastalih potreb. Dopolnilni progresivni davek je bil ublažen. Davčna stopnja za zemljišča je določena na 12%. Donos davka je izračunan na osnovi 4.500.000.000. Izvršuje se reorganizacija stroke in službe po uredbi z dne 8. oktobra 1928, s katero je bilo ustanovljenih 14 finančnih direkcij. Temelina misel reorganizacije je unifikacija finančne službe in administracije. Odstranjujejo se težkoče, ki jih reorganizacija v začetku neizogibno povzroča. Na dnevnem redu so ostale reorganizacija državnega računovodstva na bazi poenostavitvenja administracije, spremenba odredb o državnih nabavkah in sprememba zakona o glavni kontroli. Pripravlja se reforma celokupnega sistema posrednih davkov, taks in trošarin. V teku so dela za zakonski predlog o sodnih taksah, o davku na dedščino, o davku na prevozna sredstva, na pridobivanje nepremičnin i. t. d.

Carinska politika bo postavljena na nove temelje. V tem cilju se je pristopilo generalni reviziji carinske tarife, upoštevajoč pri tem že sklenjene trgovinske pogodbe. V zvezi s carinsko politiko in v sporazumu s vsemi zainteresiranimi ministristvi bo sestavljen gospodarski program, ki bo obsegal in določal, katere panoge domače produkcije je treba zaščititi. Pripravi bo definitivno obliko carinskega zaščitnega sistema. Posebno pažnjo se bo posvečalo temu, da se zaštiti domača delavnost ne na osnovi izključne zaščitne carine, nego z drugimi sredstvi, kakor so železniške, tarife, davčne in druge ugodnosti. Ena izmed osnovnih idej, ki bo vodila pri tem poslu je, da se v vseh ministristvih izvalja razumna in racionalna štednja glede državnih izdatkov omejujoč se samo na one državne potrebe, brez katerih bi ne bilo mogoče normalno funkcioniranje državnega aparata. Od večjih ukrepov, ki jih namerava v tem cilju izvesti vlada, spada na prvo mesto redukcija števila ministristev, ki se ima izvršiti po sprejetju zakona o centralni upravi. S to redukcijo se bo izvedlo skladno grupiranje sorodnih poslov in s tem omogočilo trajne prihranke. Prav tako bodo ukinjene državne ustanove, kojih posli se lahko brez škode za državne interese prenešajo na sorodne ustanove. Z reorganizacijo poedinih strok se mora državna administracija poenostaviti in poceniti. Država pričakuje od tega dvojno korist. Na eni strani bo delo državnih organov boljše in intenzivnejše, na drugi strani pa bodo izdatki manjši. Osebnii izdatki bodo znižani do skrajne mere s tem, da se ne bodo nastavliali novi državni uslužbenec, marveč da se bo njihovo število znižalo na skrajno mero, potrebno za redno in ekspeditivno opravljanje državnih poslov. Glede vseh ostalih vrst izdatkov se bo takoj po izvedbi reorganizacije izdelalo predpise, s katerimi se more omejiti angažiranje izdatkov iz državnega proračuna samo za stvarne in neizbežne potrebe. Sploh se bo najodločneje prizadevalo, da se štedenje napravi za sistem pri upravi državne imovine.

VII. Ministristvo zunanjih del

Na utrjeni osnovi zunanje politike naše kraljevine v polnem soglasju s politiko mira, katere se želi v vseh odnošajih s sosednjimi in ostalimi državami, se nalaga zunanjemu ministristvu reorganizacija celokupne službe. V svrhu čuvanja mednarodnega prava in ugleda kraljevine kakor tudi v svrhu uspešnejše zaštite naših nacionalnih interesov v inozemstvu in v svrhu lojalnega izvrševanja mednarodnih ob-

(Nadaljevanje na 6. strani)

Naši kraji in ljudje

Kataster naših naselbin v preoceanskih in kontinentalnih državah

Zagreb, 22. marca.

V deželah z močnim izseljevanjem so se osnovali že zdavnaj katastri njihovih zunanjih naselbin. V Stuttgartu n. pr. se je osnoval po privatni inicijativi kmalu po koncu vojne »Nemški inozemski institut«, v katerem se med mnogimi drugimi, za nemško izseljenstvo koristnimi ustanovami nahaja ta kataster v vnapolnejši obliki. V Italiji in ve še nekaterih evropskih državah obstojajo slični zavodi, ki se vzdržujejo deloma po privatni inicijativi, deloma s podporo oblasti.

Na plani je korist in potreba takih statističnih institucij, ki so neobhodno potrebna baza vsake pametne administracije in prosvetne propagande, kakor tudi važno oporišče emigracijske politike, predvsem pa so sredstvo za neposredne zveze med domovino in izseljenci. Poslužujejo se jih lahko ne samo oficijelne ustanove, temveč tudi zunanji krogi, hodi v privatne ali v gospodarske svrhe. To velja v dvojni meri za tiste oddaljene kraje naših emigracijskih sfer, ki so tako tekočo pravo od roke izseljenških oblasti.

V zedinjenih državah se nahaja okoli 850 večjih ali manjših naših naselbin, v Kanadi okoli 150, v Južni Ameriki okoli 110, v Južni Afriki dve (okoli Johannesburga), v Avstraliji 7, v Novi Zelandiji 3, v Franciji 30, v Belgiji 5, v Holandiji 5, v Nemčiji 50, v Luxemburgu 3. Torej je dosedaj ustanovljenih skoro 1200 naših naselbin širom sveta.

Imigracijske oblasti USA, Kanade, Avstralije in Nove Zelandije in morda tudi one južno-ameriških republik, kakor tudi napredne evropske države trošijo na leto znatne vsote za statistiko vseljevanja, odnosno izseljevanja. To ni zavrnjen denar, a ne bo zastoj niti trud, ki smo ga vložili v to svrhu, da tudi za Jukoslavijo izdelamo kataster naselbin naših izseljencev.

Izseljenški komisariat v Zagrebu zbira že leta in leta material za izgotovitev takega katastra. Spravil je to v svojo emigracijske statistike v gotov sistem na ta način, da je za vsako posredno našo naselbino priridel poseben zvezek s 6 listi (tabelami), v katerih se sistematično zaznamujejo vsi važni podatki o vsaki naši naselbini.

Tabela I. vsebuje »Obšne podatke«. V prvem redu približno število naših izseljencev (družin in samcev) v določeni naselbini, nato kratki opis kraja in njegove okolice z navadno klimatskih razmer. Tu se posebno nanašajo tista tujca in naša industrijska podjetja, v katerih so zaposleni naši ljudje. Dalje se vnaša v to tabelo kratki historični naše naselbine in njeno gospodarsko stanje, kakor tudi to, iz katerih krajev naše domovine so se v glavnem izselili njeni člani in s čim se pretežno bavijo.

V tabeli II. (»Podnebne organizacije«) se zaznamujejo vsa naša podnebna društva v naselbinah, naslovi njihovih uprav, število članov, število naraščanja, premoženjske razmere posrednih organizacij itd.

Tabela III. (»Kulturne institucije«) navaja cerkve, župnije, parohije, biblioteke, čit-

talnice, šole, sirotišnice, narodne dome, dvorane in prosvetne klube, dalje sokolska, sportna, gledališka, pevka, politična in ostala društva, kakor tudi vse druge kulturne institucije v določenem kraju, imena vodilnih oseb in število članstva.

V tabeli IV. (»Tisk«) se zaznamujejo naslovi naših dnevnikov in časopisov, ki izhajajo v posameznih naselbinah, njihova stroka in cirkulacija, kakor tudi imena in naslovi lastnikov, urednikov in glavnih sodrnikov.

V tabeli V. (»Gospodarska podjetja«) se beležijo naslovi naših poslovnih tvrdk po njihovi kategoriji. Tu se zaznamujejo tudi rudniki, tvornice, delavnice, ribiška podjetja, hoteli, restavracije in večje farme, katerih lastniki so naši ljudje, njihova imena in naslovi, obseg poslovanja in drugo.

Tabela VI. (»Adresar«) vsebuje imena in naslove naših odličnejših izseljencev v vsaki naselbini z navedbo njihovega poklica, družinskega stanu in starosti.

V ozki zvezi s temi tabelami je »kartoteka« naših odličnejših emigrantov, članov vseh naših organizacij v emigraciji in izseljencev svobodnih profesij, posebno pa še vseh naših kvalificiranih industrijskih delavcev in onih oseb, ki uživajo poseben ugled in zaupanje med našimi izseljenci, ali se odlikujejo s posebno agiliteto.

Razni grafični izdelki (mape, diagrami in slično izpopolnjujejo kataster. Zbirajo se tudi fotografski posnetki iz vseh naših naselbin, kakor tudi naša izseljenška literatura, tiskana in v manuskrptih ter naše in tuje publikacije, ki se bavijo z izseljenškim vprašanji, a to v svrhu, da se osnuje strokovna biblioteka. Razen specialnih poročil so potrebne publikacije vsake vrste: dnevniki, časopisi, koledarji, monografije itd., izdane od naših ljudi in o naših ljudeh v emigraciji.

A največjo korist morejo nuditi dopisi iz naselbin, objavljeni v naših listih. Nekateri naši ameriški izdajatelji so otvorili v svojih listih stalne kolone za dopise pod naslovom: »Slike in vesti iz naselbin«. Mnoge dopise, objavljene v teh kolonah, lahko brez laskanja označimo kot vzorne, saj odgovarjajo v primerni obliki skoro na vsa vprašanja zgoraj opisanih tabel.

Ze sedaj je v pripravi okoli 1200 zvezkov o naselbinah, kjer se nahajajo naši izseljenci. Tabele teh zvezkov so zaenkrat le delno izpolnjene. Ako pa se bo iz naših naselbin marljivo pošiljal potreben material in ako se bodo še marljiveje objavljali dopisi, inspirirani po tem članku, bo prav kmalu dovršen tudi naš kataster naselbin, ki bo mogel tekmovali s sličnimi tujimi deli ter služiti vsakomur, ki potrebuje informacije o stanju naših preoceanskih in kontinentalnih naselbin.

Izseljenški komisariat v Zagrebu (Kamenita 15) bo drage volje vračal po porabi priložni material in sprejema z zahvalnostjo vsako, še tako neznamno pošiljko, ki se bo mogla porabiti v svrhu izdelave in vzdrževanja katastra o naših izseljencih.

Iz statistike brezposelnih v naši državi

Centralni odbor za posredovanje dela v Beogradu nam je poslal naslednje poročilo o kretanju nezaposlenosti v naši državi tekom lanskega leta: Ob koncu leta 1927. je ostalo prijavljenih nezaposlenih delavcev 2259 moških in 522 žensk. Tekom leta 1928. se je novih prijavilo 125.730 moških in 13.652 žensk. Ponudb je bilo samo za 32.590 moških in 4994 žensk. Posredovanje je bilo izvršeno za 22.110 moških in 3591 žensk. Odpadlo, odpotovalo ali pa brez posredovanja borze dela je našlo zaposlitev 97.240 moških in 9421 žensk.

Koncem leta 1928. je ostalo nezaposlenih 8639 moških in 1062 žensk. Odstotek med prijavljenimi nezaposlenimi delavci in ponudnjenimi mestimi zaposlitve je iznašal 27%, med številom prijavljenih delavcev in izvršenih posredovanj 18,40%, med ponudnjenimi mestimi in izvršenimi posredovanji pa 68,3%. V lanskem letu je bilo skupno izdanih rednih podpor v iznosu 1.482.428 Din 75 p ter izredne pomoči 157.105,54 Din, potnih podpor 205.997,55 Din, podpor v naturi pa 50 tisoč 915,50 Din. Listkov za znižano vožnjo je bilo izdanih 74.520 za skupno vsoto 5.051.693 Din in 59 p.

O uradnih urah na mariborskem sodišču

Maribor, 22. marca.

Predlansko leto je minilo v vsej tišini 30letnica ustanovitve in tudi zgradbe palače mariborskega okrožnega sodišča. Samo »Jutro« se je spomnilo te važne obletnice, ki je znatno pripomogla k dvigu mesta Maribora ter širokemu okrožju, med tem ko je bil pred 32 leti Maribor še podrejen okrožnemu sodišču v Celju.

Ves čas svojega obstoja je imelo mariborsko sodišče sloves, ki je neobhodno potreben tej nedvomno najvažnejši instituciji državljanov vsake države. Izvzemši par domisljavih, renegatskih zagrebovalcev, ki so s svojim oholim nasiljem poniževali pred in med vojno dostojanstvo sodišča, je imel Maribor tudi vedno takšne sodnike, ki so med pravice skrbno čuvali pred vsemi vnanjimi vplivi in rezali pravico brez ozira na levo in desno zgolj po svoji vesti in v smislu zakona. Nacionalne nestrpnosti, kakor so jo nekaj uganjali po spodnjestarskih gnezdih sodniki, ekspozenti nemškega »Volksrata« in »Südmarka«, je bilo v Mariboru manj, ker so jo znali parirati vedno odločni slovenski odvetniki (na pr. dr. Pipuš, ki ni nikdar spregovoril nemške besede pred sodniki) in tudi redki slovenski sodniki s svojim globokim znanjem in neupogljivim moškim značajem (dv. svet. Tomaž Canjar, nadsvetnik dr. Janežič).

Vse to je imelo za Maribor in mariborsko sodišče tudi po prevratu častne in ugodne posledice. Inozemski trgovski svet, ki je posloval po naši državi, je izkazal svoje zaupanje pred vsem mariborskemu sodišču in večina trgovskih sklepov je imela pripombo, da velja v slučaju spora strank posodosteno sodišču v Mariboru. In tako vidimo še danes dan na dan pri mariborskem sodišču, da iztočujejo inozemske tvrdke svoje dolžnike po Hrvatski in Južni Srbiji v Mariboru. Inozemci se zanašajo zlasti na ekspanzivnost našega sodišča in tako ima nebroj inozemskih interesentov, ki trgujejo po jugu, v Mariboru svoja glavna zastopstva. Od tu razpošiljajo blago, od tukaj razpošiljajo po državi svoje zastopnike, tukaj imajo svoja glavna skladišča. Obmejni Maribor, ki je s prevratom izgubil močen del svojega gospodarskega zaledja, ima od vsega tega ogromne koristi, ki jih je težko presoditi, katere pa bi takoj močno občutili, čim jih izgubimo. To pa bi se zgodilo takoj, čim bi zginili gornji predpogoji. In zdi se, da se ta kader inozemskih gospodarskih krogov začena pomikati proti Zagrebu in še dalje na jug. Maribor bo moral paziti, da očuva te svoje dobrine, posebej sedaj, ko stoji pred nevarnostjo, da bo zopet degradiran na brezpomembno provincijalno mesto, ko je itak pravkar izgubil finančno ravnotežje s močnim kadrom uradništva ter se napoveduje ukinitve mariborske oblasti.

Zato je potrebno, da končno tudi v javnosti opozorimo na velik nedostatek in kvarne posledice, ki so nastale zadnja leta z redukcijo uradnih ur pri mariborskem okrožnem in okrajnem sodišču. Najprej so bile vpeljene nepretrgane uradne ure od 8. do 14. zaradi štedenja luči, potem zaradi štedenja pri kurjavi samo čez zimo, polagoma pa se je to ukoreninilo kot stalna redukcija, tako da v zimskem in letnem času pisarne sodišča popoldne niso bile več dostopne strankam.

Se večjo škodo pa trpimo zaradi trajne vpeljave nedeljnih uradnih ur. Sodniki nimajo od tega nikake koristi, ker morajo svoje delo izvršiti in zahajajo v urade kljub temu tudi popoldne; ravno tako mnogi uradniki, ki so zlasti prizadeti zaradi tega, ker imajo rodbine s soloobveznimi otroki, ki morajo popoldne obedovati, dočim se oče vrne domov šele po 14. uri in morajo v družinah dvakrat kuhati. Pri sedanjih plačah to gotovo ni v hasek poročenemu sodnemu uradniku.

Toda urad je predvsem za občinstvo in je le redko kdo tako srečen, da bi ne imel opravka na sodišču. Gotovo gre nad 90 odstotkov sodnih spisov skozi roke odvetnikov in notarjev, ki jih je v Mariboru skupno nad 40. Vse odvetniške in notarske pisarne pa imajo deljene uradne ure, ker drugače to ni mogoče. Imajo na razpolago sodne pisarne le dopoldne, torej komaj 4 ure na dan. Ob času zadnje redukcije pa so mogli odvetniki in notarji komaj tri ure na dan priti na sodišče. Ker so dopoldne razprave, so odvetniki primorani študirati spise na sodišču večinoma v popoldanskih uradnih urah, kar je pa zadnja leta zaradi nedeljenega uradovanja popolnoma nemogoče.

Motnje v želodcu in črevesu, ščipanje v trebuhu, zastajanje v žilnem sistemu, razburjenost, nervoziteta, omotičnost, hude sanje, splošno slabost olajšamo. Če ponitomo vsak dan čašo »Franc Josefove« grenčice. Zdravniki svetovnega slovesa hvalijo izborni učinek, ki ga ima »Franc Josefova« voda v svoji lastnosti kot milo odvajajoče sredstvo zlasti pri močnokrvnih, korulentnih osebah, na črevesu in hemoroidalno bolnih. Dobi se v vseh lekarnah, drogerijah in špecerijskih trgovinah.

noma onemogočeno. Predpogoj dobrega zastopstva pa je, da zastopnik spis dobro pozna in ga pred razpravo temeljito preštudira.

A ne samo zastopniki, tudi vs drugi, ki imajo mnogo posla s sodiščem, so z nedeljenimi uradnimi urami težko prizadeti. Zlasti trgovci in denarni zavodi, ki morajo vsak hip v zemljiško knjigo, trgovski ali zadružni register po informacije. Za vse to so samo dopoldanske uradne ure znatno prekratke, ker je čas od 12. do 14. ure za vse te kroge na sodišču glede na nove predpise o delovnem času brez vrednosti.

Tako vidimo, da so lahko nedeljene uradne ure pri mariborskem sodišču v nedogledno gospodarsko škodo prebivalstva in so tembolj neumestne, ker so baš sedaj vsi drugi uradi, n. pr. pri velikem županstvu, državnih železnici, mestni občini in drugod uvedli zopet deljene uradne ure. Tudi po deželi imajo vsa okrajna sodišča deljeno uradovanje, kakor tudi ministrstvo pravde v Beogradu. Ni torej nikakega razloga, da bi baš mariborsko sodišče delalo izjemo, ki ni nikomur v korist, ampak samo v gospodarsko škodo prebivalstva in justice. Bilo bi torej želeli, da predsedstvo višjega deželnega sodišča čimprej odredi potrebno spremembo.

Dr. Avg. Ben.

Huda nesreča v železarni

Javornik, 22. marca.

V sredo zvečer proti polnoči se je v valjarni Kranjske industrije, družbe na Javorniku pripetila huda nesreča. Predelavec g. Andrej Globočnik je dobil nalog, da s pomočjo delavcev Urbana Rozmana in Karla Gerdeja izmenja težke železne valje, na katerih se je poprej valjalo okroglo železo, po menjavi pa so nameravali valjati polfabrikate.

Pri izmenjavi valjev je bilo treba najprej odstraniti kakih 200 kg težko železno mizo. Globočnik, ki je vsa dela vodil, je v veli vodji dvigala Bezniku, naj spusti z dvigalom mizo nekoliko doli ter takoj nato zopet nekoliko kvišku. Pri dvigavanju navzgor se je miza zataknila ob ogromnem železnem stojalu, kar je povzročilo, da se je pretrgala močna železna veriga ter je miza padla na Globočnika. Vrglo ga je v nad en meter globok kanal, za njim pa se je prekotolila tudi miza ter pokopala nesrečnega pod seboj.

Globočnik je bil v nezavestnem stanju prepeljan v bolnico Bratovske skladišnice na Javorniku ter je pokliani zdravnik g. dr. Viljem Schwab ugotovil prelom nekaterih reber, 15 cm dolgo rano na levem stonalu ter večje število težkih udrtin na desni strani telesa. Stanje ranjenca je sicer kritično, vendar pa obstoja upanje, da bo ostal pri življenju. Naravnost čudež je bil, da ga miza ni popolnoma zmečkala. Krivde na nezgodi ni pripisovati nikomur, bilo je le nesrečno naključje. Želimo g. Globočniku, ki je znan kot agilen voditelj narodnosocialističnega delavstva in dolgoletni napredni občinski odbornik na Jesenicah ter eden najbolje kvalificiranih delavcev na Javorniku, da bi čim prej popolnoma okrevale.

Tatinska triperesna deteljica

Višnja gora, 22. marca.

V višnjegorske sodne zapore so pripeljali triperesno tatinsko deteljico: Ignaca J., njegovega brata Janeza, doma iz Potoka pri St. Vidu, ter njiju prijatelja K. Vsi trije so osumljeni, da so izvršili zadnje čase v tamkajšnjem okolišu več vlomov in tatvin, a orožniki storilec dalje časa niso mogli priti na sled. Pred petimi dnevi se je v šmarnski okolici zopet izvršila drzna tatvina. Od tedaj so stikale patrulje litijske orožniške stanice za neznanimi vlomniki skoro noč in dan. In ne brez uspeha.

Šmarnska tatvina je bila izvršena na naslednji način. Ob bogenšperski cesti na odcep poti v Črnotoški grad stoji na samem Rozinovu hiša. G. Rozina je imel v pritlični kamri spravljeno svinjino. Neznani rokomavharji so zavohali velikonočni žegen in so se ga prav na zvit način polastili. Ponoči, ko so bili vsi Rozinovi pri počitku, so prišli tatovi z dolgo prečko, ki je imela na koncu močan kavelj. Tih so utrli okno ni meso, kar ga je ostalo od dveh prešev, so izvlekli s kavljem z lat ter ga pod oknom spravili na varno. Zviteži so pustili Rozinovim le uhlje in repe, menda zato, da so se Rozinovi še bolj jezili.

Litijski orožniki so temeljito preiskali vso okolico, pa ni bilo za storilce prav nikakih sledov, kakor da so se vdrli v zemljo. Medtem pa je prišlo poročilo, da je bilo vloženo tudi v neki mlin v temeljski dolini. Preiskava je ugotovila le to, da so nekateri stopinje na obeli krajih enake.

Orožniki so obšli ves rajon. Po petdnevem preiskovanju se je domislil eden litijskih orožnikov, da je videl nedavno v vasi Potoku tri sumljive mladeniče. Orožniki so poizkusili še to pot. Vstopivši v malo bomo

Samo še b 4. in pol 6. uri

DCLORES DEL RIO

Roža iz džungle

Ob pol 8. in 9. uri premije a

Dvoje zaljubljenih

VILMA BANKY, RONALD COLMAN

Sede uje operni tenorist gosp. St. Marček, ki po e špansko serenado

A. A.

kočico so našli doma vse tri mladeniče, ki so si kuhali svinjino. Fantje niso znali povedati, kako so prišli do mesa. Na sumljivega kosa, ki je ležal še na mizi, se je držalo še igličevje in brinje, najbrž zato, ker so nakradeno meso zakopali v zemljo in so ga jemali od tam le po potrebi. Orožniki so vse tri sumljive mladeniče, ki so živeli v potoki okolici brez pravega poklica, aretirali in oddali v višnjegorske zapore.

Razpečavanje saharina

Ljubljana, 23. marca.

Popoldne se je pojavil v Dravljah kakih 19 let star mladenič, ki je ustavljal gospodinj in ponujal v nakup mazilo za čevlje. Stopil je skoro v vsako hišo, se pomenkoval z ljudmi ter zgovorno ponujal svojo robo. Vendar je imel pri tem malo sreče. Navadno s prodajo mazila za čevlje ni uspel, saj je bila to tudi le pretveza, da je lahko ponudil v nakup drugačno blago. Pomnil je tej ali oni gospodinj, naj stopi z njim v stran, da se pomenita, nakar je posegel v posebno bisago, ki jo je nosil privezano pod sukničem ter privlekel na dan eno ali več škatljic — saharina. Ponujal ga je prav poceni in ga je seveda spravil precej v promet.

Fant je tako hodil tam okrog ves popoldan, nato pa se napotil po cesti v smeri proti Zg. Šiški. Nenadoma pa mu je prijezdila nasproti policijska patrulja, ki ima nalog kontrolirati okolico mesta. Ko je eden izmed stražnikov opazil fanta, se mu je takoj videl sumljiv. Na stražnikovo vprašanje je fant prestrašen in ves blede zajecjal, da prodaja mazilo za čevlje in je stražniku pomolil zaboj. Stražnik pa se s tem ni zadovoljil, marveč ga je vprašal, če poseduje kako legitimacijo in zahteval nasproti policijske patrulje, ki ima nalog kontrolirati okolico mesta. Ko je eden izmed stražnikov opazil fanta, se mu je takoj videl sumljiv. Na stražnikovo vprašanje je fant prestrašen in ves blede zajecjal, da prodaja mazilo za čevlje in je stražniku pomolil zaboj. Stražnik pa se s tem ni zadovoljil, marveč ga je vprašal, če poseduje kako legitimacijo in zahteval nasproti policijske patrulje, ki ima nalog kontrolirati okolico mesta. Ko je eden izmed stražnikov opazil fanta, se mu je takoj videl sumljiv. Na stražnikovo vprašanje je fant prestrašen in ves blede zajecjal, da prodaja mazilo za čevlje in je stražniku pomolil zaboj. Stražnik pa se s tem ni zadovoljil, marveč ga je vprašal, če poseduje kako legitimacijo in zahteval nasproti policijske patrulje, ki ima nalog kontrolirati okolico mesta. Ko je eden izmed stražnikov opazil fanta, se mu je takoj videl sumljiv. Na stražnikovo vprašanje je fant prestrašen in ves blede zajecjal, da prodaja mazilo za čevlje in je stražniku pomolil zaboj. Stražnik pa se s tem ni zadovoljil, marveč ga je vprašal, če poseduje kako legitimacijo in zahteval nasproti policijske patrulje, ki ima nalog kontrolirati okolico mesta. Ko je eden izmed stražnikov opazil fanta, se mu je takoj videl sumljiv. Na stražnikovo vprašanje je fant prestrašen in ves blede zajecjal, da prodaja mazilo za čevlje in je stražniku pomolil zaboj. Stražnik pa se s tem ni zadovoljil, marveč ga je vprašal, če poseduje kako legitimacijo in zahteval nasproti policijske patrulje, ki ima nalog kontrolirati okolico mesta. Ko je eden izmed stražnikov opazil fanta, se mu je takoj videl sumljiv. Na stražnikovo vprašanje je fant prestrašen in ves blede zajecjal, da prodaja mazilo za čevlje in je stražniku pomolil zaboj. Stražnik pa se s tem ni zadovoljil, marveč ga je vprašal, če poseduje kako legitimacijo in zahteval nasproti policijske patrulje, ki ima nalog kontrolirati okolico mesta. Ko je eden izmed stražnikov opazil fanta, se mu je takoj videl sumljiv. Na stražnikovo vprašanje je fant prestrašen in ves blede zajecjal, da prodaja mazilo za čevlje in je stražniku pomolil zaboj. Stražnik pa se s tem ni zadovoljil, marveč ga je vprašal, če poseduje kako legitimacijo in zahteval nasproti policijske patrulje, ki ima nalog kontrolirati okolico mesta. Ko je eden izmed stražnikov opazil fanta, se mu je takoj videl sumljiv. Na stražnikovo vprašanje je fant prestrašen in ves blede zajecjal, da prodaja mazilo za čevlje in je stražniku pomolil zaboj. Stražnik pa se s tem ni zadovoljil, marveč ga je vprašal, če poseduje kako legitimacijo in zahteval nasproti policijske patrulje, ki ima nalog kontrolirati okolico mesta. Ko je eden izmed stražnikov opazil fanta, se mu je takoj videl sumljiv. Na stražnikovo vprašanje je fant prestrašen in ves blede zajecjal, da prodaja mazilo za čevlje in je stražniku pomolil zaboj. Stražnik pa se s tem ni zadovoljil, marveč ga je vprašal, če poseduje kako legitimacijo in zahteval nasproti policijske patrulje, ki ima nalog kontrolirati okolico mesta. Ko je eden izmed stražnikov opazil fanta, se mu je takoj videl sumljiv. Na stražnikovo vprašanje je fant prestrašen in ves blede zajecjal, da prodaja mazilo za čevlje in je stražniku pomolil zaboj. Stražnik pa se s tem ni zadovoljil, marveč ga je vprašal, če poseduje kako legitimacijo in zahteval nasproti policijske patrulje, ki ima nalog kontrolirati okolico mesta. Ko je eden izmed stražnikov opazil fanta, se mu je takoj videl sumljiv. Na stražnikovo vprašanje je fant prestrašen in ves blede zajecjal, da prodaja mazilo za čevlje in je stražniku pomolil zaboj. Stražnik pa se s tem ni zadovoljil, marveč ga je vprašal, če poseduje kako legitimacijo in zahteval nasproti policijske patrulje, ki ima nalog kontrolirati okolico mesta. Ko je eden izmed stražnikov opazil fanta, se mu je takoj videl sumljiv. Na stražnikovo vprašanje je fant prestrašen in ves blede zajecjal, da prodaja mazilo za čevlje in je stražniku pomolil zaboj. Stražnik pa se s tem ni zadovoljil, marveč ga je vprašal, če poseduje kako legitimacijo in zahteval nasproti policijske patrulje, ki ima nalog kontrolirati okolico mesta. Ko je eden izmed stražnikov opazil fanta, se mu je takoj videl sumljiv. Na stražnikovo vprašanje je fant prestrašen in ves blede zajecjal, da prodaja mazilo za čevlje in je stražniku pomolil zaboj. Stražnik pa se s tem ni zadovoljil, marveč ga je vprašal, če poseduje kako legitimacijo in zahteval nasproti policijske patrulje, ki ima nalog kontrolirati okolico mesta. Ko je eden izmed stražnikov opazil fanta, se mu je takoj videl sumljiv. Na stražnikovo vprašanje je fant prestrašen in ves blede zajecjal, da prodaja mazilo za čevlje in je stražniku pomolil zaboj. Stražnik pa se s tem ni zadovoljil, marveč ga je vprašal, če poseduje kako legitimacijo in zahteval nasproti policijske patrulje, ki ima nalog kontrolirati okolico mesta. Ko je eden izmed stražnikov opazil fanta, se mu je takoj videl sumljiv. Na stražnikovo vprašanje je fant prestrašen in ves blede zajecjal, da prodaja mazilo za čevlje in je stražniku pomolil zaboj. Stražnik pa se s tem ni zadovoljil, marveč ga je vprašal, če poseduje kako legitimacijo in zahteval nasproti policijske patrulje, ki ima nalog kontrolirati okolico mesta. Ko je eden izmed stražnikov opazil fanta, se mu je takoj videl sumljiv. Na stražnikovo vprašanje je fant prestrašen in ves blede zajecjal, da prodaja mazilo za čevlje in je stražniku pomolil zaboj. Stražnik pa se s tem ni zadovoljil, marveč ga je vprašal, če poseduje kako legitimacijo in zahteval nasproti policijske patrulje, ki ima nalog kontrolirati okolico mesta. Ko je eden izmed stražnikov opazil fanta, se mu je takoj videl sumljiv. Na stražnikovo vprašanje je fant prestrašen in ves blede zajecjal, da prodaja mazilo za čevlje in je stražniku pomolil zaboj. Stražnik pa se s tem ni zadovoljil, marveč ga je vprašal, če poseduje kako legitimacijo in zahteval nasproti policijske patrulje, ki ima nalog kontrolirati okolico mesta. Ko je eden izmed stražnikov opazil fanta, se mu je takoj videl sumljiv. Na stražnikovo vprašanje je fant prestrašen in ves blede zajecjal, da prodaja mazilo za čevlje in je stražniku pomolil zaboj. Stražnik pa se s tem ni zadovoljil, marveč ga je vprašal, če poseduje kako legitimacijo in zahteval nasproti policijske patrulje, ki ima nalog kontrolirati okolico mesta. Ko je eden izmed stražnikov opazil fanta, se mu je takoj videl sumljiv. Na stražnikovo vprašanje je fant prestrašen in ves blede zajecjal, da prodaja mazilo za čevlje in je stražniku pomolil zaboj. Stražnik pa se s tem ni zadovoljil, marveč ga je vprašal, če poseduje kako legitimacijo in zahteval nasproti policijske patrulje, ki ima nalog kontrolirati okolico mesta. Ko je eden izmed stražnikov opazil fanta, se mu je takoj videl sumljiv. Na stražnikovo vprašanje je fant prestrašen in ves blede zajecjal, da prodaja mazilo za čevlje in je stražniku pomolil zaboj. Stražnik pa se s tem ni zadovoljil, marveč ga je vprašal, če poseduje kako legitimacijo in zahteval nasproti policijske patrulje, ki ima nalog kontrolirati okolico mesta. Ko je eden izmed stražnikov opazil fanta, se mu je takoj videl sumljiv. Na stražnikovo vprašanje je fant prestrašen in ves blede zajecjal, da prodaja mazilo za čevlje in je stražniku pomolil zaboj. Stražnik pa se s tem ni zadovoljil, marveč ga je vprašal, če poseduje kako legitimacijo in zahteval nasproti policijske patrulje, ki ima nalog kontrolirati okolico mesta. Ko je eden izmed stražnikov opazil fanta, se mu je takoj videl sumljiv. Na stražnikovo vprašanje je fant prestrašen in ves blede zajecjal, da prodaja mazilo za čevlje in je stražniku pomolil zaboj. Stražnik pa se s tem ni zadovoljil, marveč ga je vprašal, če poseduje kako legitimacijo in zahteval nasproti policijske patrulje, ki ima nalog kontrolirati okolico mesta. Ko je eden izmed stražnikov opazil fanta, se mu je takoj videl sumljiv. Na stražnikovo vprašanje je fant prestrašen in ves blede zajecjal, da prodaja mazilo za čevlje in je stražniku pomolil zaboj. Stražnik pa se s tem ni zadovoljil, marveč ga je vprašal, če poseduje kako legitimacijo in zahteval nasproti policijske patrulje, ki ima nalog kontrolirati okolico mesta. Ko je eden izmed stražnikov opazil fanta, se mu je takoj videl sumljiv. Na stražnikovo vprašanje je fant prestrašen in ves blede zajecjal, da prodaja mazilo za čevlje in je stražniku pomolil zaboj. Stražnik pa se s tem ni zadovoljil, marveč ga je vprašal, če poseduje kako legitimacijo in zahteval nasproti policijske patrulje, ki ima nalog kontrolirati okolico mesta. Ko je eden izmed stražnikov opazil fanta, se mu je takoj videl sumljiv. Na stražnikovo vprašanje je fant prestrašen in ves blede zajecjal, da prodaja mazilo za čevlje in je stražniku pomolil zaboj. Stražnik pa se s tem ni zadovoljil, marveč ga je vprašal, če poseduje kako legitimacijo in zahteval nasproti policijske patrulje, ki ima nalog kontrolirati okolico mesta. Ko je eden izmed stražnikov opazil fanta, se mu je takoj videl sumljiv. Na stražnikovo vprašanje je fant prestrašen in ves blede zajecjal, da prodaja mazilo za čevlje in je stražniku pomolil zaboj. Stražnik pa se s tem ni zadovoljil, marveč ga je vprašal, če poseduje kako legitimacijo in zahteval nasproti policijske patrulje, ki ima nalog kontrolirati okolico mesta. Ko je eden izmed stražnikov opazil fanta, se mu je takoj videl sumljiv. Na stražnikovo vprašanje je fant prestrašen in ves blede zajecjal, da prodaja mazilo za čevlje in je stražniku pomolil zaboj. Stražnik pa se s tem ni zadovoljil, marveč ga je vprašal, če poseduje kako legitimacijo in zahteval nasproti policijske patrulje, ki ima nalog kontrolirati okolico mesta. Ko je eden izmed stražnikov opazil fanta, se mu je takoj videl sumljiv. Na stražnikovo vprašanje je fant prestrašen in ves blede zajecjal, da prodaja mazilo za čevlje in je stražniku pomolil zaboj. Stražnik pa se s tem ni zadovoljil, marveč ga je vprašal, če poseduje kako legitimacijo in zahteval nasproti policijske patrulje, ki ima nalog kontrolirati okolico mesta. Ko je eden izmed stražnikov opazil fanta, se mu je takoj videl sumljiv. Na stražnikovo vprašanje je fant prestrašen in ves blede zajecjal, da prodaja mazilo za čevlje in je stražniku pomolil zaboj. Stražnik pa se s tem ni zadovoljil, marveč ga je vprašal, če poseduje kako legitimacijo in zahteval nasproti policijske patrulje, ki ima nalog kontrolirati okolico mesta. Ko je eden izmed stražnikov opazil fanta, se mu je takoj videl sumljiv. Na stražnikovo vprašanje je fant prestrašen in ves blede zajecjal, da prodaja mazilo za čevlje in je stražniku pomolil zaboj. Stražnik pa se s tem ni zadovoljil, marveč ga je vprašal, če poseduje kako legitimacijo in zahteval nasproti policijske patrulje, ki ima nalog kontrolirati okolico mesta. Ko je eden izmed stražnikov opazil fanta, se mu je takoj videl sumljiv. Na stražnikovo vprašanje je fant prestrašen in ves blede zajecjal, da prodaja mazilo za čevlje in je stražniku pomolil zaboj. Stražnik pa se s tem ni zadovoljil, marveč ga je vprašal, če poseduje kako legitimacijo in zahteval nasproti policijske patrulje, ki ima nalog kontrolirati okolico mesta. Ko je eden izmed stražnikov opazil fanta, se mu je takoj videl sumljiv. Na stražnikovo vprašanje je fant prestrašen in ves blede zajecjal, da prodaja mazilo za čevlje in je stražniku pomolil zaboj. Stražnik pa se s tem ni zadovoljil, marveč ga je vprašal, če poseduje kako legitimacijo in zahteval nasproti policijske patrulje, ki ima nalog kontrolirati okolico mesta. Ko je eden izmed stražnikov opazil fanta, se mu je takoj videl sumljiv. Na stražnikovo vprašanje je fant prestrašen in ves blede zajecjal, da prodaja mazilo za čevlje in je stražniku pomolil zaboj. Stražnik pa se s tem ni zadovoljil, marveč ga je vprašal, če poseduje kako legitimacijo in zahteval nasproti policijske patrulje, ki ima nalog kontrolirati okolico mesta. Ko je eden izmed stražnikov opazil fanta, se mu je takoj videl sumljiv. Na stražnikovo vprašanje je fant prestrašen in ves blede zajecjal, da prodaja mazilo za čevlje in je stražniku pomolil zaboj. Stražnik pa se s tem ni zadovoljil, marveč ga je vprašal, če poseduje kako legitimacijo in zahteval nasproti policijske patrulje, ki ima nalog kontrolirati okolico mesta. Ko je eden izmed stražnikov opazil fanta, se mu je takoj videl sumljiv. Na stražnikovo vprašanje je fant prestrašen in ves blede zajecjal, da prodaja mazilo za čevlje in je stražniku pomolil zaboj. Stražnik pa se s tem ni zadovoljil, marveč ga je vprašal, če poseduje kako legitimacijo in zahteval nasproti policijske patrulje, ki ima nalog kontrolirati okolico mesta. Ko je

Obvestilo

Letošnja velikonočna številka »Jutra«, pestra in zanimiva po vsebini, bogato pomnožena po obsegu ter tiskana v doslej še nedoseženi nakladi, izide

že v soboto, dne 30. tm. zjutraj

Za grafično dovršenost inserata, ki naj zadene v živo ter naj vzbudi splošno zanimanje čitateljev, je neobhodno treba časa, kakor za vsako drugo dobro stvar. Zato opozarjamo cenjene inserente, naj nikar ne odlašajo svojih naročil inseratov za praznično številko »Jutra«. Prosimo jih, da pošljejo rokopise za oglaševanje, ki jih nameravajo uvrstiti v to veliko propagandno številko našega lista, oglasnemu oddelku »Jutra« v Ljubljani, Prešernova ul. 4

baš tudi v lastnem interesu čimprej

„JUTRO“

Domače vesti

„Življenje in svet“ št. 12

Pravkar je izšla 12. številka »Življenja in sveta« z naslednjim zanimivim vsebino:

Malmgren, Mariano, Zappi

Edino in izključno za »Življenje in svet« avtoriziran prevod poglavja o tragični smrti Malmgrene iz knjige češkega učenjaka dr. Fr. Behouneka, edinega preostalega neitajljanskega udeleženca Nobelove polarne ekspedicije (s 4 slikami).

Pisatelj France Bevk zaključuje svojo spilitistično grotesko

Gospod Pokoren na Onem svetu.

Vzgojitelj, starše in učitelje bo zanimala razprava dr. Vlad. Bartola o

Psihologizem in vzgoji.

Po letošnji sibirski zimi v naših krajih bo zanimanje čital tudi nečebelarski interesanten Zigonov članek

Čebele in letošnja zima.

Ki popisuje življenje teh šibkih žuželk (s 4 slikami).

Kot nadaljevanje opisa »V afriškem pragozdu« sledi lepo poročilo P. Magarda (s 4 slikami) o

Neprilika afriškega raziskovalca.

Krasna je velikonočna novela odličnega mojstra rumunskega slovstva J. L. Caragiala

Velikonočna sveča.

eden najbolj uspešnih umotvorov rumunskega lepsojstva.

Nova praktična veda

razpravlja o vprašanju ali izgublja človeštvo čut za voh.

Nadaljnji članek

Železniški trajekti

nas seznanja o cenenih sredstvih in napravah, ki omogočajo redne in pravilne železniške zveze med celino in otoki.

Automobilski vozniki skozi puščavo v Bagdad in v Teheran spada med najlepša potovanja na svetu in govori o njem potopis (z 2 slikami)

Z avtom v Teheran

V času splošnega zanimanja za raziskovalna dela polarnih krajev bo zanimal članek

Letalo v službi raziskovalcev Arktike. O številu in porastu prebivalcev na zemlji govori članek

Nekaj zanimivih števil

Človek razpolaga z duševnimi silami, ki jih le redko kdaj uporablja. O tem poroča članek

Ekonomija duševnega dela

Številko zaključuje nazorna slika o

Višinah in brzinah, ki jih more doseči človek

potrebno razlago.

Velikonočna številka »Življenja in sveta« bo izšla na veliki petek z bogato vsebino in številnimi slikami ter bo imela krasen nov ovitek in lepo umetniško prilogo v bakrotisku: večbarvno sliko Maribora akad. slikarja Vavpotiča.

»Življenje in svet« izhaja tedensko in stane polpetlo (zaključena knjiga) 40 Din, mesečno 8 Din, posamezna številka pa samo 2 Din. Naroča se pri upravi: Ljubljana, Knafličeva ulica 5.

* **Vodstvo prosvetnega oddelka v Ljubljani.** Min. prosvete je imenoval, kakor smo že poročali, dr. Dragotina Lončarja za vršilca dolžnosti prosvetnega šefa v Ljubljani. Dosedanji vršilec dolžnosti prosvetnega šefa dr. Capuder se je vrnil na svoje profesorsko mesto.

* **Udruženje jugoslovenskih inženjerjev in arhitektov — sekcija Ljubljana** javlja, da se je za leto 1929 izvoljeni upravni odbor konstituiral tako-le: predsednik ing. Janko Mačkovšek; I. podpredsednik ing. Josip Dedeč; II. podpredsednik ing. Alojz Hrovat; I. tajnik ing. Ladislav Bevc; II. tajnik ing. Nace Perko; I. blagajnik ing. Ciril Pirc; II. blagajnik ing. Boris Hribar; I. knjižničar ing. Karel Tavčar; II. knjižničar ing. Stanko Dimnik; I. gospodar ing. Josip Stofla; II. gospodar arh. Josip Costapera. Odborniki ing. Igo Pehani, ing. Franjo Slana, dr. ing. Milan Vidmar, ing. Pavel Vrbič, ing. Fran Zelenko. Člana nadzorne odbora: ing. Viktor Skaberne, ing. Vinko Strgar.

* **Osebnosti s pošte.** Postavljeni so za pogodbeno poštarje: Josip Vugrinec v Ivanjici, Ladislav Valdec v Mačincu in Marija Bizjak na Golniku. — Napredoval je: služitelj 2. skup. Al. Štinc na Mariboru 1 za zvanjnika 3. skupine. — Premješeni so: pb. ur. II/2 Matija Meden v Ljubljano 2 na Ljubljano 1; zvan. 3. skupine Karolina Šeme iz Žirov na Jesenice na Gor., zvan. I. skup. Iv. Buždon v Mariboru 1 na Maribor 2 in Iv. Mačuh v Mariboru 2 na Mari-

bor 1 ter dnevničar Fr. Bevk v Ljubljani 1 v Medvode. — Upokojen je: zvan. I. sk. Iv. Uranič na Ljubljani 1. — Prestanek službe: pripravnik III/4 Matilda Mertelj roj. Benčina in pogod. poštarica Mija Korčak roj. Cerar v Ivanjici sta podali ostavko na pošto službo. dnev. S. Režena v Hrastniku in Iv. Seljaku v Planini pri Rakeku je bila odpovedana služba. — Poroki: pogod. poštarica Marija Vučak v Vitanju se je poročila z asistentom Dušanom Huson in dnev. Zofija Nečajeva na Ljubljani 1 z advokatom Nikolajem Viržikovskijem. — Izpit za vodstvo požarobne pošte je napravila pogod. poštarica Marija Bizjak.

* **Služba pomožnega tehnika** je razpisana pri gradbenem oddelku (vodne zgradbe) v Mariboru. Službeni prejemniki se določajo ob namestitvi. Prednost imajo prosilci, ki se izkažejo, da so vsaj eno leto služili pri državnem hidrotehničnem oddelku.

* **Novi kolki v promet.** Finančni minister je odredil, da se puste v promet kolki po 1, 3, 5, 10 in 50 dinarjev, ki so povsem enaki dosedanjim kolkom in se razlikujejo le v tem, da je pri njih papir bel, a ne meliran kakor pri dosedanjih.

* **Predavanje dr. Oblaka v Sofiji.** G. dr. Oblak, ki je z velikim uspehom predaval v sredo zvečer v beogradskem vseučilišču o Visoki Tatli, je prejel od Bolgarskega planinskega društva poziv, da predava o istem predmetu in tudi o slovenskih planinah v Sofiji. G. dr. Oblak se je pozivu rade volje odzval in bo imel drevi v Sofiji predavanje.

* **Smrtna kosa.** V Novi vasi pri Rakeku je umrl dne 21. t. m. g. Franc Tomc, gostilničar. Pokopljejo ga danes ob 15. na domačem pokopališču. — V Studencih pa položijo danes ob 16. v grob g. Matijo Slikana, obratovodjo rudnika v Murskem Središču, ki je v sredo zvečer podlegel težki bolezni. — Pokojnima blag in časovni spomin rodbinam naše iskreno sožalje.

Radi izrednih senzacij mladini neprimerno

Ki ve joga funka n boljega dekleja — po u nejege in k enet ega brca kot o

EDDY POLO

Poglejte si njegov velenepeti, nar nvejši ilm

Roke koišku.

n prizu li boste, da je nj-gov oves upravičen, ker njegovih atrakci ne de etje it Alertini it H r y Pel tom Mix itd.

Višek senzacij!

Atraksije iz edne nantovil

Predstave ob 4., 6., 8. in 9.

Najnižje cene! KINO IDEAL.

* **Akademski klub montanistov.** Na rednem obnem zboru Akademskega kluba montanistov v Ljubljani 20. t. m. je bil izvoljen naslednji odbor: predsednik Pirc Stane, podpredsednik Bauer Julije, tajnik I. Hočvar Lojze, tajnik II. Stojavljčević Vojin, blagajnik Vrtačnik Vojmil, knjižničar Pinterič Ivo, gospodar Gostiša Josip, arhivar Dragović Dušan, referent za ferialno prakso Ekar Dušan. Za revizorja sta bila izvoljena Scharlach Rudolf in Kovačević Ljubo.

* **Ugleden nemški historik v Jugoslaviji.** Znani nemški historik svetovnega slovesa dr. Wilhelm Hausenstein, ki se sedaj mudi v Beogradu, kjer je na tamkajšnji univerzi priredil uspešno predavanje, se bo podal te dni na informativno predavanje po naši državi. Dr. Hausenstein potuje v spremstvu svojega slikarja. Ko bo zaključil svoje potovanje po Jugoslaviji, bo izdal knjigo o naših historičnih znamenitostih.

* **Predavanje o naši rivieri v Pragi.** Predvčerašnjim je v dvorani češke tehnike v Pragi predaval dr. Ivo Pavešić o jugoslovenski rivieri. Predavanje je priredila Jadranska straža v Pragi, ki je v zadnjem času razvila živalno propagandistično akcijo za naš Jadrn. Predavanje je bi-

Moda

Oglejte si zadnje kreacije mode v izlozba. P. Magdič, Ljubljana, na sproti glavne poste. 1929

lo sprejeto z velikim zanimanjem. Pojasnjevalo ga je nad dvesto koloriranih diapozitivov.

* **Organizacija civilne avijatke.** V Beogradu je z aeroplanom iz Pariza prispel Sava Mikič, šef oddelka in referent za avijatiko v prometnem ministrtvu. Mikič je na čelu posebne komisije potoval po Nemčiji, Franciji, Češkoslovaški in Avstriji v svrhu proučavanja organizacije civilnega avijatičnega prometa. Prometno ministrtvo namerava ves aeroplanski promet prevzeti v lastno režijo.

* **Prva skupina nemških turistov v Dalmaciji.** V sredo popoldne je s parobrodom s Sušaka prispela v Split prva večja letošnja skupina nemških turistov. Ekskurzijo je organiziral turistični biro ILF v Dresdenu. Izletniki bodo ostali par dni v Splitu, potem pa bodo krenili dalje vzdolž dalmatinske rivijere.

* **Velik požar v Golubovcu.** V črnogorskem selu Golubovcu je te dni izbruhnil požar, ki je povzročil mnogo škode zlasti posestniku Vuletiću. Vnela se je plast sena, plamen pa je zajel tudi hišo in gospodarska poslopja. Zgorelo je osemnajst volov in krav ter nad osemdeset ovac.

* **Zasledovan ropar.** Te dni so odpustili iz nevrološkega oddelka Ljubljanske javne bolnice 18letnega Ivana Georga, doma iz Vršca. Ivan Georg ima za seboj razburljiv doživet, ki ga je privedel v bolnico. Omenjeni se je namreč nekako pred dvema mesecema seznanil v Vršču z nekim 21letnim Karlom Lehnigom, doma iz Luckenwalda pri Berlinu, ki je bil uslužben v Vršču v tovarni Nikole Mijatovića kot modelni mizar. Lehnig in Georg sta se kmalu domenila, da se odpeljeta proč iz Vršca ter odpotujeta v Nemčijo, kjer je upal dobiti delo tudi Georg. Na potu v Nemčijo sta prišla takrat v Ljubljano, kjer sta v nekem hotelu skupno prenočila. Zjutraj, predno sta odšla na kolodvor, je Lehnig že na ulici udaril Ivana Georga z nekim topim orodjem po glavi in mu oropal rjavo listino, v kateri je imel okoli 500 Din gotovine, več legitimacij, solsko in trgovsko učno izpričevalo ter nekaj fotografij. Zaradi tega napada je Georg takrat izgubil spomin ter taval po ulici, kjer ga je pozneje ustavil stražnik, nakar so ga oddali na nevrološki oddelke splošne bolnice.

Georg je mogel šele sedaj navesti, kaj se je z njim zgodilo. Naša policija bo sedaj stopila v stik z nemškimi kriminalnimi oblastmi, ki bodo skušala napadalca erujati.

* **Aretacija bivšega narodnega poslanca.** Po nalogu preiskovalnega sodnika je bil predvčerašnjim v Beogradu aretiran in oddan v sodne zapore bivši narodni poslanec Velimir Miljanović. Obtožen je zaradi falzifikacije menice v znesku 31.000 dinarjev. Miljanović je falzifikacijo priznal.

* **Obupen čin deiravdanta.** Predvčerašnjim zjutraj je v Zemunu privatni uradnik Fran Erdeljan z revolverjem ustrelil svojo ženo in osemletnega sinčka, nato pa še sebi pognal kroglo v glavo. Pokojnik je bil uradnik v neki usnjarni, kjer je poneveril večji znesek.

* **Roparski umor pri Podlehniku** v ptujski okolici še ni pojasnjen. Kakor poročajo je najdeni »rtvice baie identičen z živinskim kupcem Žirovnikom iz Lancove vasi. Umora sta osumljena dva cigana, ki ju je žandarmerija že aretirala.

* **Kot noč in dan** je razlika, ako ne rabite raznih poceni sredstev za pranje ampak vzamete ŽENSKO HVALO in Schichtovo TERPENTINOVO MILO. — Poglejte naš današnji oglaš!

* **Obleke kemično čist.** barva, plisira in lika tovarna Jos. Relch.

* **Namesto venca** na grob dragega prijatelja Ivana Velca je nabral pri Zupančiču g. Trampuž za Društvo slepcev 200 Din. Prisrčna hvala!

* **Kašelj, prehlad, hripavost, pljučne bolezni** sigurno zdravi Sirofen. Dobiva se v lekarnah.

* **Klobuke,** vedno zadnje novosti, v bogati izbiri nudi Jos. Pok. nasl. M. Bogataj. Stari trg 14.

* **Stavbeniki in tehnična podjetja,** uporabljajte za svoje načrte le svetovnoznani svetlopisni papir OZALID! Zastopnik Iv. Bonač, Ljubljana, Selenburgova ulica 5. 476

* **Priznana najboljša velikonočna šunka** se dobe samo v staroznani delikatesi JANC, Židovska ulica 1. 506

* **Avtomobilska zveza Žire-Skofja Loka** vozi razen nedelj in praznikov. Odhod iz Žirov ob 5. zjutraj, odhod iz Ljubljane ob Figovca ob 15.30. 504

* **»Skovire«** velikonočna številka izide danes z lepimi ilustracijami in prijetnim besedilom. »Skovire« je sedaj edini humoristični časopis v Sloveniji. Naročnina znaša četrtletno neznaten znesek 10 Din. »Skovire« izhaja vsakih 14 dni na 16 straneh. Naročite se! 160

Velikonočna prodaja

15—30 % popusta

Štote za moške obleke, zgotovljeni obleke, perilo, čepice, klobuke, samovence, nogavice itd. pri

ANTON PRESKER, Ljubljana, Sv. Petra c. 14.

Iz Ljubljane

— **Davčna uprava** za mesto v Ljubljani, ki se je preselila z Brega št. 6-II na Vodnikov trg št. 5-1 in II, v svojih sedanjih novih uradnih prostorih ne razpolaga več s telefonom. Siranje se na to opozarjajo z vabilom, da se odslej taprej v svojih davčnih zadevah ali zglašajo osebno v uradnih prostorih omenjene davčne davčne uprave ali pa da vlagajo pismene vloge.

— **Mestna zastavljavnica** bo imela redno dražbo v avgustu 1928 zastavljenih dragocenosti 4. in v avgustu 1929 zastavljenih efektov 11. aprila t. l. od 15. ure dalje v uradnem prostoru.

— **Dramski tečaj ZKD.** Danes 23. t. m. ob 20. bo zaključna vaja dramskega tečaja. Prosimo vse gojence, da se vaje točno in polnoštevilno udeležijo. Po zaključni vaji bo prijateljski sestanek v prostorih restavracije »Zvezda«, kamor so vabljeni tudi starši in sorodniki kakor tudi prijatelji gojencev.

— **Lindbergh.** Na splošno zahtevo in željo publike bo predvajala ZKD danes, ob 14.30 in jutri ob 11. dop. v kinu Matica film »Lindbergh«, ki nam v mnogoterih slikah podaja kratek pregled življenja najpopularnejšega moža Amerike. V filmu vidimo njegove prve poskuse na polju letalstva, njegove uspehe vse do zmagovitega prekoceansega poleta in njegov triumfalni sprejem tako v prestolnicah Evrope kakor tudi Amerike. Kot noviteto bo ZKD predvajala poleg tega še nekaj izredno zanimivih filmov, ki bodo predočevali najnovičše svetovne dogodke. Spored je izredno zanimiv in pester. K filmu bo predaval tajnik ljubljanskega Aero-kluba g. St. Rape.

— **Za Akademski kolegij v Kolodvorski ulici** je prejelo naše uredništvo znesek 800 Din. Vsoto so zbrali udeleženci ob zaključku lepo uspelega tečaja ravnatelja Frana Jerana, ki je 17 četrtkov predaval zgolj iz idealizma o metodiki računstva na osnovnih šolah.

— **Sočani, pozor!** Danes v soboto 23. t. m. ob pol 21. bo predaval v salonu pri »Levu« naš odlični predavatelj profesor g. Fran Dolžan o stališču človeka v naravi. G. profesor je splošno znan kot vsestransko izobren naravoslovec. Po predavanju bo nastopil »Sočin« zbor Vstop prost.

— **Redni letni občni zbor pevskega društva »Slavec«** se bo vršil 24. t. m. ob 14. uri z običajnim dnevnim redom v društvenem lokalu.

— **Filmska centrala ZKD** objavlja, da ima za svoja društva na razpolago kulturni film o Sumatri, njenih naravnih lepotah, prebivalstvu in živalstvu. Društva, ki želijo igrati film, naj se čimprej obrnejo na ZKD.

— **Kino Sokol v Šiški** bo predvajal danes (v soboto) ob 20., v nedeljo in ponedeljek ob pol 17., 18. in pol 20. film »Iščem ženo«. Salve smeha!

— **Požar na Rožniku najbrž potaknjen.** V zadevi gozdnega požara na Rožniku, ki je nastal v četrtek popoldne, je dobila policija včeraj neko prijavo, da je bil požar najbrž potaknjen. G. Viktor L., ki se je takrat nahajal na sprehodu na Rožniku, je namreč opazil prihičeti baš ob času, ko se je pričelo iznad dreves kaditi, neznanega okrog 18letnega mladeniča, ki je urno švignil mimo njega ter zbežal. Policija, kateri je L. podal neznančev opis, skuša dozdevnega poizgalca izslediti.

— **Nezgodna Ljubljanka na deželi.** V splošno bolnico so včeraj pripeljali iz Mokronoga elektromonterja Janeza Grlica, ki

Senzacionalno gostovanje

najmlajše češke baletke, absolvent. berlinske visoke plesne šole

danes zvečer v restavraciji »DVOR«.

Za proznike

la PRAŠKA GNJAT, naifnejše sveže meso. Štajerski poudari in kupni. izborne konzerve in paštete, konzervirano sadje vseh vrst: fini narrezki, dobro in naicenejš

Velemesarija SLAMIČ

Ljubljana, Gosposvetska cesta 6.

Telefon 29—73. 3967

Ve ikonočno vesel e

gospoda je pomladanska moderna obleka iz skladišča tvrde F. LUKIČ, Stritarjeva ulica 9. Znano najboljši in najcenejši nakup.

OTROŠKE NOGAVICE

ŽIGOM

Najboljše, najtrajnejše, zato najcenejše!

Na splošno zahtevo še danes:

MODERNI CASANOVA

HARRY LIEDTKE

Vivian Gibson, Hermann Picha

Ob 4., 47., 48., 9.

Telefon 2730. KINO DVOR

se je vračajoč se z montaže, na cesti pri Mokronogu ponesrečil. Na poledeneli cesti mu je namreč spodrsnilo, da je padel in obležal z zlomljeno desno nogo.

— **Izgubljen.** Včeraj je izgubil uradnik, ki je imel oddati denar na pošti, 2 ti. sočaka, to je 2000 Din. Pošten najditelj se prosi, da odda najdeni znesek pri ljubljanski policiji proti nagradi 400 Din.

— **Poškodovana svetilka.** Ob oglu Komenskega ulice in Resljeve ceste je zadel neznan voznik ob plinsko svetilko in popolnoma razmajal železni steber. Sunek z vozom je bil tako močan, da so se razbile tudi šipe na svetiljki.

— **Ponesrečena delavka.** V Kornovi delavnici na Poljanski cesti se je včeraj popoldne težje ponesrečila 20letna delavka Marija Vidmarjeva, doma iz Črne vasi na Barju. Vidmarjeva je bila zaposlena pri stroju za striženje pločevine. Med pogovorom z neko tovarišico se je po ne previdnosti okrenila od stroja proč in jo je rezilo pograbilo za obe roki. Nož ji je prerezal prste počez na obeh rokah, tako da ji je pričela kri brizgati kar v curkih. Vidmarjevo so morali spraviti s privatnim vozom v največji naglici v splošno bolnico.

— **Pretec in nož.** V Trbovljah se je predinočnim spril 24letni rudar Alojzij Pirc s tovarišem Ivanom Kraljem in Alojzijem Voglarjem. V gostilni je nastal siler, hrušč in trušč in naenkrat se je opotekel Pirc z veljiko rano v hrbtu, prizadeto z nožem, v kot. Težko ranjenega Pircsa so takoj odpravili na vlak in ga odposlali v Ljubljano v splošno bolnico.

— **Tatinski drobiž.** Te dni se je nekdo spazil v garderobo Oficirske menze na Trgu Taboru ter ukradel iz lokala oficirju Dragotinu Mešču 2500 Din vreden plašč. Ukradeni plašč je iz svetlorjavega sukna in podložen s temnosivim klotom. V žepih plašča se je nahajalo tudi par rjavih rokavic ter denarnica z nekaj drobižem. — S stojnice Marije Novakove v Šolskem drevoredu je neznan tat odnesel zaboj, v katerem je bilo več parov čevljev. Ukradeni čevlji so bili vredni 700 Din. — Na tiru glavnega kolodvora je nekdo izmaknil veliko kladivo, last ključavničarja Josipa Keršiča.

Iz Celja

— **»Lepa Vida«** v Celju. Ljubljanska opera namerava vpriporiti v aprila v celjskem mestnem gledališču našo reprezentativno narodno opero v 3 dejanjih »Lepa Vida«, delo našega odličnega skladatelja Rista Savina (Zalčana). Ker bo nastopilo ljubljansko operno gledališče z velikim pevskim ansamblom, baletom in celotnim orkestrom, bodo s to vpriporitvijo zvezani znatni stroški, zaradi katerih bo cena prostora zvišana. Vstopnice se bodo dobivale v predprodaji v knjižarni Goričar & Leskovšek na Kralja Petra cesti. Vabimo že zdaj celjsko občinstvo, da si pravočasno nabavi vstopnice. To je potrebno tudi glede na to, ker je vpriporitev možna le ob razprodanem gledališču. V glavnih vlogah bodo nastopili gđ. Vera Majdičeva, Ribičeva in Španova ter g. Banovec, Betetto, Janko in drugi. Vprijoritvi v Celju namerava prisostvovati tudi skladatelj.

— **Smrtna kosa.** V celjski javni bolnici sta umrli: 20. t. m. 63letna občinska uboga Marija Rihterjeva z Vranskega, 21. t. m. pa 4letna posestnikova hči Marija Piščekova iz Medloga pri Celju.

— **Poverništvo za Matice Hrvatsko** v Celju je prevzel g. Milko Gerlane, učitelj na mestni osnovni šoli. Letna članarina znaša 150 Din.

— **Visokošolske in srednješolske ustanove** Antona Kolencu za zimski tečaj šolskega leta 1929/30, v znesku 19.000 Din so bile nedavno razdeljene. Vsota je bila razdeljena med 78 profesorjev. Odloženih je bilo le 8 prošenj. Doslej je bilo razdeljenih iz Kolencjevih dijaških ustanov 315.000 Din, in sicer visokošolscem 266.000 Din, srednješolscem pa 49.000 Din. Stipendije za letni tečaj šolskega leta 1929/30, bodo razpisane v kratkem.

Semena vseh vrst

zajamčeno najboljšo kakovostjo prinočaja:

ANTON FAZARINC, CELJE

— **Nova porodišnica**

Iz Maribora

a— Sprememba mariborskega repertoarja. Zaradi službene odsotnosti vojaške godbe se mora današnji repertoar in abonma spreminiti: namesto »Poljska kri« za ab. A se uprizori »Agonija« za ab. B. V nedeljo je vojaška godba zopet prosta in se bo vršilo gostovanje Lubejve in Bratuza v »Jesenskem manevru«, ki se bo uprizoril zadnji-krat.

a— Se nekaj podrobnosti iz občinskega sveta. Ker se ni zasedeno mesto diplomirane arhitekta pri mestnem gradbenem uradu, je občinski svet sklenil, ponovno razpisati to mesto. — Anglo-jugoslovenski petrolejski družbi je izdano dovoljenje za zgradbo bencinskega rezervoarja na Aleksandrovi cesti. Podobna prošnja trgovca Goleža je bila izročena pristojnemu odseku v proučevanje. — Podri bodo kostanje pred hišo trgovca Šerca na Aleksandrovi cesti, v Korošči ulici pa bodo čimprej nasadili mlado drevo. — Posedniku in gostilničarju Vlahoviču je bilo izdano dovoljenje za zgradbo trinadstropne vogalne hiše ob Aleksandrovi in Meljski cesti. Hiša bo določena predvsem za stanovanja in poslovnih lokale. Glavni del poslojpa bo posredniški zgradbi takoj, manjši del, ki bo stal na prostoru sedanje Vlahovičeve gostilne, pa mora zgraditi v 15 letih. V zvezi s tem bodo regulirane na tem mestu tudi osepoti.

a— Mariborska študijska knjižnica ostane zaprta od 28. t. m. do 2. aprila. Tedenski naročniki naj zamenjajo knjige 27. t. m. od 15. do 18. ure.

a— Pred premetitvijo kontrole dohodkov v Beograd. Že v včerajšnjem poročilu o seji mariborskega občinskega sveta smo navedli, da se v kratkem preseli mariborska ekspozitura kontrole dohodkov generalne direkcije državnih železnic iz Maribora v Beograd. Te dni je prišla iz Beograda tričlanska komisija, ki je odredila, kateri uradniki (okrog 60) bodo morali v Beograd Prizadeti so večina poročeni. Dosedanji prostori bodo služili za šolske potrebe.

a— Društvene vesti. Odbor Olepševalnega društva se je konstituiral takole: predsednik je podžupan dr. Lipold, podpredsednik ravatelj realke Jakob Zupančič, tajnik žel. uradnik Josip Pribil, blaginik pa svetnik Ivan Knop. — Obrtnemu društvu je dovolil mariborski občinski svet za prireditve razstave del obrtniških valencev 5000 Din podpore. — Občni zbor trgovskega gremija se bo vršil drevi ob pol 18 v Gambričev dvorani.

a— Nesreče. V delavnicah državne železnice je pri delu odrgalo dva prsta desne roke 36-letnemu kovaču Juriju Jabenku. Prepeljali so ga v bolnico. — Kap je zadela 67-letnega slugo Spodnještarske posojilnice Jakoba Štamparja. Rešilni oddel mu je nudil prvo pomoč in ga nato prepeljal v bolnico.

a— Mariborske trgovine na praznik. Na praznik 25. t. m. smejo biti trgovine ves dan odprte, ker po ministrski naredbi o delovnem času ta dan ni predviden kot praznik.

a— Prepri iz dobe politiziranja pred sodiščem. Meseca avgusta je priredila bivša SLS pri Sv. Petru niže Maribora viničarski tabor, na katerem so si govorniki privoščili svoje socialistične nasprotnike, ki so proti klerikalni organizaciji osnovali socialistično viničarsko organizacijo. Posledica tega je bila, da so začeli viničarji, ki so bili v svoji revščini dotlej precej solidarni, politizirati. Močno organizacijo so imeli socialisti zlasti v Lajtersbergu in Počehovi. Predsednik te organizacije je bil neki Jože Šešerko. Naenkrat pa se je premislil in se je pojavil na viničarskem taboru SLS pri Sv. Petru. Ko se je vračal s tega zborovanja, ga je na poti ustavil društveni blaginik Ulbi ter ga pozval na odgovor, kako more kot predsednik socialistične organizacije posegati zborovanja nasprotnih strank. Beseda je dala besedo in Šešerko je ozmerjal Ulbja, da krade društveni denar in da so socialisti sploh sami sleparji. Ulbi je vložil tožbo in sodišče se je moralo petkrat baviti s tem prepriom, ker je pred sodiščem Šešerko tajil vse inkriminirane žaljivke. Šele včeraj je bil proces zaključen s tem, da je bil Šešerko obsojen na 500 Din globo ali 10 dni zapor.

a— Policijski drobiž. Ukradeno kravo posestnika Ozmeca iz Dobrovec so našli hoški orožniki pri nekem tezenskem mesarju. Kravo so vrnili lastniku, mesar pa bo imel sitnosti. — Aretrana sta bila Vinko T. zaradi tatvine in Jožica Š. zaradi nedovoljenega povratka. Janko K. zaradi razgrajanja, neka ciganska dvojica pa zaradi splošnega suma.

Iz Kranja

a— Nocoj bo vprizoril Šentjakovski Gledališki oder iz Ljubljane v Narodnem domu velezabavno komedijo »Igra v gradu«. Je to prvo gostovanje ljubljanske diletanse družine, ki uživa sloves najboljšega slovenskega diletanškega ansambla. Pričetek ob 20.

a— Obrtno gibanje. Podjetnik g. Leopold Mohar si je nabavil nov motor na električni pogon za žaganje drv. Tako imamo v Kranju s njim še dva podjetnika, ki žagata z motorjem na bencinski pogon.

a— Ukradel in vrnil čevlje. To se je dogodilo v Ljudskem domu, kjer so vprizorili »Pasijon«. Igralca g. Trefaltu, ki je igral vlogo Kristusa, je neznanec tak izmaknil med igro iz garderobe nove čevlje. Toda naslednjega dne jih je tak skrivoma prinesel nazaj na staro mesto, ker se je najbrž ustrašil, da ne bi bilo dobro ukrasti »Kristusove« čevlje.

Iz Trčica

a— Avtotaksi. Od jutri naprej bo vozil avtotaksi Rupa vsako nedeljo stalno od juvranjega vlaka k sv. Anji ali v Dolino, kamor bodo izletniki na Kofce hoteli. Voz se lahko naroči tudi pisмено preje. Prav tako bo vzdrževal zvezo z večernim in popoldanskim vlakom s sv. Ano.

a— Umrla je v Boznu v Italiji v visoki starosti gospa Ana Gassner, mati tržiški industrialcev gg. Andreja in Leona Gassnerja. Pokojna je prebivala v Trčicu nad

trideset let in je storila med tukajšnjim prebivalstvom dosti dobrega, zato jo imajo ljudje v prav dobrem spominu. Ko je pokojni gospod Gassner predal tovarniške očke mlajšim močem, se je preselila z njim v Bozen, kjer je prebivala kakih 8 let. Preostalim sorodnikom naše iskreno sožalje!

a— Zdravstveni dom se bliža polagoma svoji dogotovitvi. Ta teden je pripeljal silitetni avtomobil že instrumentarij za dečjo stano. Otvoritev bo takole sredi aprila.

Z Jesenic

a— Glavna skupščina društva nameščenec KID se je vršila v četrtek, 14. t. m. v »Kazini« ob številni udeležbi članstva. Po poročilih predsednika, tajnika, blaginika in revizorjev, ki so bila soglasno odobrena, je poročal društveni odbor g. dr. Maks Obersnel o pokojniškem zavarovanju nameščenec. Govornik je žel za svoja stvarna, strokovna izvajanja vsestransko zahvaloval. V novi odbor so bili izvoljeni: predsednik Ivan Setine, podpredsednik Franc Torkar in Franc Bohinc; kot odborniki pa: Anton Buh, Rudolf Ogrin, Herman Krenn, Peter Prevč, dr. Maks Obersnel, Egon Treder, Franc Kučina, Ivan Velepč, Anton Kokelj, Ivan Artnik, Andrej Soklič, Rudolf Završnik in Josip Svetlin; namestniki Adolf Neumaier, Rudolf Schiller in Anton Koranec; pregledniki Alojz Rizzolli, Josip Truhlar, Franc Kreuzer in Alojz Poženel.

a— Narodno-socialna strokovna organizacija je imela v nedeljo dopoldne pri Kobilu na Savi redni letni občni zbor, katerega se je udeležilo lepo število članstva. Rudolf Iuvan iz Ljubljane je obširno poročal o delavskih vprašanjih. V odbor so bili izvoljeni možje, na katere se članstvo lahko zanesa, da bodo storili vse, da bo narodna delavska organizacija čim boljše procvitala in nudila članstvu potrebno zaščito.

Iz Novega mesta

a— Podružnica »Jadranske Straže« ima svoj redni letni občni zbor danes ob 8 zvečer v mestni posvetovalnici po običajnem dnevnem redu. Vabljeni vsi člani in prijatelji društva.

Iz Zagorja

a— Seja občinskega odbora v Zagorju se je vršila v ponedeljek 18. t. m. z obširnim dnevnim redom. Omenimo naj sledeče sklepe: Ustanovitev sporednice za manj nadarjene otroke, ki je bila že davno krajeva potreba, se je sklenila soglasno. Prošnja g. Perca za dimnikarsko obrt, se je odklonila, ker ni krajevne potrebe. Ugodilo se je prošnji Otmara Ranzingerja, da postavi ob izpolnitvi pogojev avtomobilsko garazo na občinskem svetu. V občinski zvezo so bili sprejeti: Ignacij Borštnar, Ivan Cilenšek, Ivan Čebular, Joahim Baloh in Stefan Košir. Dovoljenih je bilo tudi več podpor, med drugimi Društvu staroukolenecv rudarjev.

Iz Litije

a— Smrt Siletnega moža. Predvčeršnjim je umrl v Gradcu pri Litiji Siletni Franc Rakar, rodom iz Toplice pri Novem mestu. Pokojnik je bil stari oče znanega mladega harmonikarja Rakarjevega Tončka. Bodi ohranjen blag spomin staremu možu!

a— Dajte nam zvezo z nočnim vlakom! Ker je z redukcijo vse Zasavje brez železniške zveze z Ljubljano ponoči, so ti kraji silno prizadeti. Litjska občina in gospodarski krogi so se obrnili na železniško direkcijo s prošnjo, da se ustavi nočni brzovlak tudi v Litiji. Slične korake so napravila tudi zasavska planinska društva, katerih člani so z redukcijo povsem odrezani od gorenjskih planin. Upati je, da bo železniška uprava ugodila upravičeni prošnji.

Iz Laškega

a— Smrtina kosa. V soboto, dne 16. t. m. umrl je tukaj g. Roman Jug v visoki starosti 80 let. Rodom iz Laškega je služil kot nadoficijal pri deželni vladi v Sarajevu, svoja pokojninska leta pa je preživel v Laškem, kjer je po prevratu opravljal več let tudi funkcije drž. pravduštvja. Bil je dober narodnjak in vedno zanesljiv naprednjak. Naj v miru počiva!

a— Pivovarna. Končno so se našli kupci za objekte bivše naše pivovarne, ki so si iste pretečeni teden ogledali. Prija jim vse, samo ne visoka cena, ki jo zahteva pivovarna Union, namreč 1.800.000 Din in na tej točki so se pogajanja razbila. Zdi se nam, da ne bo konec dobrot, ki jih vsiljuje pivovarna Union na naše mesto. Največja je bila pač ona, da je prevzela bivšo Delniško pivovarno in jo ustavila. Cena je bila iz tega vidika naravnost malenkostna, ker je še le potem Union lahko uravnala kvaliteto in ceno svojemu pivu na svoji volji. Koliko ljudi je bilo ob službo, koliko dohodkov so zgubili naši obrtniki in naša občina! Ali se naj zdaj, ko bi naj nastala v Laškem nova industrija, ki bi zaposlila nad 200 delavcev, to zopet onemogoči s pretiranimi zahtevki.

a— Lovska sreča. Dne 7. t. m. je lovila mala lovska družba v graščinskem revirju in sicer v Nemškem in Petrjem grabnu divje prašiče. Učitelj g. Jože Jerše je poridil 148 kg težkega merjasa, Neustrašemu lovcu: lovski blagor!

Gospodarstvo

Zakon o provenijenčnem označevanju hmelja v Nemčiji?

V Nemčiji je izdelan načrt zakona, ki predvideva provenijenčno označevanje v Nemčiji pridelanega in za nemški trg določenega kvaliteta hmelja. Zahteva je stara in se je tako označevanje v mnogih krajih Nemčije že doslej prakticiralo, četudi ni bilo zakona. Interes producentov kvaliteta hmelja je sam narekoval tako postopanje. Toda označevanje, ki ni regulirano z zakonom, ne more imeti pravega efekta, ker so možne razne zlorabe (mešanje pridelka, označevanje pridelka slabe kakovosti z imeni kvaliteta hmelja, ponarejanje označb itd.). Zaradi tega je nastala potreba po uradnem označevanju in po strogi kontroli nad označenim pridelkom do onega trenutka, ko ga prejme konzument. Oznatba bi nosila naziv »Deutscher Siegelhopfen«. Tej oznatbi se doda okoliš, iz katerega izhaja pridelek in letnik. Ob priliki označenja se izstavi poseben certifikat, ki bi naj blago spremljal do konzumenta.

Ob obveznega označevanja je izvezt predvsem hmelj slabe kakovosti. V smislu projekta bi mogel tudi tak pridelek biti označen, toda v tem slučaju bi se morala oznatba izvršiti tako, da se blago ne bi moglo zamenjati s kvalitativnim, oziroma s hmeljem, pridelanim v okoliših, ki že dolgo uživajo dober glas. Prav tako ne bi bilo potrebno označevati hmelja, ki je določen takoj po obriranju za izvoz, kakor ne hmelja, ki se uvaža v Nemčijo iz drugih držav.

Ni dvoma, da gre stremljenje Nemcev za tem, da se čim najbolj zaščiti njihov kvalitativni hmelj. Nadalje, da se nemški pivovarski industriji da sigurnost, da je res prešla domače blago, oziroma da trgovci ne bi mogli pivovarnam prodati inozemskega blaga za domače. Označevanje bi obenem polno delovalo na poboljšanje produkcije, posebno v onih krajih Nemčije, kjer hmeljarska produkcija še ni na dovoljno visoki stopnji, dasiravno so drugače prirodni pogoji za hmeljarstvo ugodni. Ne smemo pozabiti, da je uvoz hmelja v Nemčijo še vedno zelo velik. Interes nemške gospodarske politike gre vsekar za tem, da se uvoz čim najbolj nadomesti s povečanjem domače produkcije kvaliteta hmelja.

Ako bi projekt postal zakon — kar se bo zgodilo slej ko prej — tedaj to nikakor ne ostane brez posledic za hmeljarstvo Jugoslavije. Težave za prodajo našega hmelja se bodo s tem samo povečale. In nam težave ostanejo tako dolgo, dokler sami ne spoznamo svojih napak. Ko je Avstrija leta 1907, uvajala provenijenčno označevanje hmelja, so se protivili posebno slovenski hmeljarji, češ, doslej smo hmelj lahko prodajali Čehoslovom, odkoder je šel v svet pod imenom češkoslovskega hmelja; ako začnemo označevati provenijenčno, tedaj se za naš hmelj na trgu nihče ne bo zanimal, ker nas nihče ne pozna. Ta politika je bila popolnoma zgrešena. Predvsem ni res, da našega hmelja ne pozna. Dobro je znan in kar je še važnejše, on uživa tudi dober glas. Označevanje provenijenčne zaradi tega naše hmeljarstvo ne bi bilo na škodo, nego samo na korist. Enkrat bomo morali začeti; čim pozneje pride do tega, tem večja bo škoda. Zato je najbolje, da se tudi pri nas takoj uvede označevanje provenijenčne in stroga kontrola nad izvozom v tem smislu, da bi se smelo izvažati samo zares dobro pripravljeno kvalitativno blago. Eno kakor drugo bo samo po sebi vplivalo na vse faktorje, katerih dolžnost je, skrbeti za čim najboljšo produkcijo. Ravno tako bo treba, ako se nam drugod delajo vedno večje ovire, v bodoče bolj paziti na trgovinske pogodbe, da se pri teh prilikah v zaostni meri zaščiti tudi koristi našega hmeljarstva.

Bilanca Državne hipotekarne banke

Državna hipotekarna banka je zaključila bilanco za l. 1928, ki kaže napram l. 1927. ponovno znatno razširjenje poslov. Bilančna vsota se je dvignila na 3.13 milijarde Din napram 2.99 koncem l. 1927., 1.92 koncem l. 1926. in 1.63 milijarde Din koncem leta 1925. Dana hipotekarna in druga posojila so dosegla vsoto 2.046 milijonov Din napram 1.936 milijonov koncem l. 1927. in 1.116 milijonov koncem l. 1926. Tekom dveh let je torej Državna hipotekarna banka povečala svoto danih posojil za preko 1 milijardo Din, lani pa je dala vsega za 470 milijonov Din novih posojil.

Sredstva za dajanje novih posojil si je pridobila deloma iz povečanja vlog in fondov, deloma pa s najetjem avansa od 2 milijonov dolarjev (113 milijonov Din) pri newyorški banki Seligmann & Co., ki je že l. 1927. dala banki dolgoročno posojilo od 12 milijonov dolarjev. Vloge, depoziti in fondi so se povečali od 815.5 milijona Din koncem l. 1926., odnosno 1051.8 koncem l. 1927. na 1238.7 milijona Din koncem preteklega leta. Zadolžitve Državne hipotekarne banke v inozemstvu pa se je dvignila od 301.8 milijona Din koncem l. 1926., odnosno 1005.3 milijona Din koncem l. 1927. na 1089.6 milijona Din koncem preteklega leta. Od vseh obveznosti odpade na obveznosti v inozemstvu 34 %.

a— Taksiranje čekov v mednarodnem prometu. Poštna hranilnica je izdala pojasnilo glede taksiranja čekov v mednarodnem čekovnem prometu, po katerem se morajo taki čeki taksirati z 1.50 Din, smatrajoč jih kot ekvivalente dopisnic.

a— Stanje Narodne banke od 15. t. m. (Vse v milijonih Din, v oklepaju razlike napram stanju od 8 t. m.) Aktivna: kovinska podlaga 288.8 (— 0.9), saldo raznih računov (tečajne difference deviz) 451.4 (+ 71.1), posojila 1612.1 (— 23.6); pasiva: obrok bankovcev 5167.1 (— 85.2), zirovne obveznosti napram državi 322.9 (+ 1.5), razne obveznosti 710.8 (+ 129.9). Iz kazna je razvidno, da se je devizni zaklad v letu od 8. do 15. t. m. povečal za preko 70 milijonov Din, tako da znaša sedaj zopet nekaj manj kakor 500 milijonov Din. Ker se istočasno niso bistveno povečale zirovne terjatve države, pač pa ostale zirovne terjatve, moremo sklepati, da je Narodna banka sprejela od kratkoročnega posojila Državne hipotekarne banke v višini 6 milijonov švicarskih frankov. Obrok bankovcev je zopet zelo nizek.

a— V zvezi s pripravami za nova pogajanja s francoskimi lastniki predvojnih srbskih obligacij je zanimivo stališče, ki ga je te dni v zbornici zavel francoski finančni minister Chéron glede na zahteve francoskih lastnikov predvojnih inozemskih obligacij. Ti so namreč v zadnjem času zahtevali, naj se izda poseben zakon, ki bi dal francoskim sodiščem navodila, kako naj postopajo v spornih vprašanjih, kjer ni jasno določena zlat klavzula. Na ta način naj bi se podprle zahteve francoskih lastnikov predvojnih posojil, danih tujim državam, glede plačila v zlatih frankih. Na te zahteve, ki so bile iznesene tudi v parlamentu, je finančni minister Chéron v imenu vlade izjavil, da jih odklanja, ker so v nasprotju z dosedanjimi načeli, po katerih ne gre izdajati take zakone z retroaktivno silo.

a— Cena bakra se dalje dviga. Mednarodni kartel za baker je predvčeršnjim ponovno dvignil ceno bakru od 21½ na 22½ centa za funt cif evropske luka (pred nekaj meseci je notiral 15 centov). Na trgu se opazja že občutna desorganizacija. Povpraševanje je dalje zelo veliko in presega produkcijo, vendar pa je mnogo spekulativnih nakupov. Tudi cene bakrenim izdelkom se naglo dvigajo. V Evropi je sedaj cena bakru že za 10 % višja kakor pa cena aluminija.

a— Lastnike 2½ % obveznic drž. loterijske rente za vojno škodo opozarjamo, da zastarajo dobiki po členu 5. zakona o izplačilu vojne škode po preteku enega leta od dneva izžrebanja. Zato se naj vsakdo pravovrno osebno prepriča, ako niso bile morda njegove obveznice pri petem premiknem žrebanju, ki se je vršilo 16. in 21. februarja t. l. izžrebane s kakim dobikom. Opozarjamo na pravkar izšlo tretje število »Merkurja«, ki prinaša po serijah in številkah urejeno celotno premijsko in amortizacijsko žrebanje obveznic Vojne škode od 1. do vključno 5. žrebanja, t. j. od 1. 1925. do 1. 1929. Interesenti dobe številk brezplačno; naročilo je le priložiti znamko za poštnino. Naslov: Upravištvo »Merkurja«, Ljubljana.

a— Sporazum glede žateških hmeljskih tranzitnih skladišč. Kakor smo že poročali, so žateški hmeljarji v posebni resoluciji na nedeljskem kongresu zahtevali, da se ukinejo privatna tranzitna skladišča in da se naj prepove prodajanje inozemskega hmelja iz tranzitnih skladišč v notranji promet. Kakor sedaj poroča »Prager Tagblatt«, je bil po kongresu med lastniki tranzitnih skladišč in predstavniki hmeljarjev dosežen sporazum, po katerem naj bi skladišča dalje obstojala, vendar ne bi smela blago prodajati v notranjši promet.

a— Ustanovili glavni občni zbor Hmeljarskega društva za Slovenijo se bo vršil v nedeljo, 7. aprila t. l. Legitimacije za delegate in vabila se bodo razposlala pravčasno. — Društveno vodstvo.

a— Največja nemška tvornica avtomobilov preslja v ameriške roke. Ze dolgo krožilo v nemških listih vesti, da bo največji ameriški avtomobilski konzern General — Motors kupil vodilno nemško tvornico avtomobilov Adam Opel A. G. (Rüsselsheim). Navzile ponovnim demantijem se ta vest sedaj potrjuje. Člani družine Opel, ki imajo vse delnice tega podjetja, so amerškemu konzernu prodali večino svojih delnic. Predstavniki General — Motors bodo dobili odločujoč vpliv na podjetje, ki bo v kratkem z znatnimi investicijami (120 milijonov mark) povečalo obrate.

a— Dobave. Prometno — komercialni oddelek direkcije državnih železnic v Ljubljani sprejema od 28. t. m. ponudbe glede dobave tiskovin. (Vzorci in pogoji so na vpogled pri istem oddelku.) Direkcija državne gradninarstva sprejema od 26. t. m. ponudbe glede dobave 400 q portlandskega cementa; od 27. t. m. pa glede dobave 5000 kg ovs. Delavnica državnih železnic v Mariboru sprejema od 28. t. m. ponudbe glede dobave gonilnih osi. Direkcija državne gradninarstva sprejema od 4. aprila ponudbe glede dobave 250 m³ janskega lesa ter glede dobave bakrenega kabla. Direkcija državnih rudarskih podjetij v Sarajevu sprejema od 6. aprila ponudbe glede dobave 1500 m tračnic. — Dne 13. aprila se bo vršila pri direkciji državnih železnic v Zagrebu ofertalna licitacija glede dobave go-

nilnih jermenov. (Predmetni oglasi so na vpogled v pisarno Zbornice za TOL.)

Borze

22. marca.

Na ljubljanski borzi je bil danes devizni promet nekoliko večji, zlasti v devizah na Curih, Prago in London. Razen potrebe v devizi na Dunaj in Trst je vsa potreba križala Narodna banka. Devizi na Dunaj in Prago sta se nekoliko okrepili.

Na zagrebškem efektivnem tržišču je vojna škoda danes obdržala včerajšnje tečaje. Za aranžma je notirala 423.5 — 424.5, trgovala pa se je kasa po 423.5, za marec po 423 do 424 in za april po 428 in 429. Investicijsko je ostalo pri 87 — 87.50 brez prometa, do čim so bile agrarne zaključene po 54. Za bančne vrednote je tendenca dalje prijazna. Srpska se je okrepila na 160 zaključek. V ostalem pa so bili zaključki še v Prastedion po 850, v Unionbanki po 56 — 56.5, v Kreditni po 93 in v Zemaljski po 140. Zivahneje je bilo tudi zanimanje za industrijske vrednote. Gutmann se je dvignila na 205 — 210, Dubrovačka pa na 550 — 580, oboje brez prometa. Jadranska je bila zaključena po 650, Trboveljska po 470, Union (Osijek) pa po 177 in 177.5. Tudi v Slavoniji je bil promet po 5. Ljevaonica (Osijek) notira po izplačilu kupona (7.50) 172.50—180.

Devize in valute.

Ljubljana. Amsterdam 22.815, Berlin 13.515, Bruselj 7.9107, Budimpešta 9.931, Curih 1094.4—1097.4 (1095.9), Dunaj 7.9932 do 8.0232 (8.0082), London 276.13—276.93 (276.53), New York 56.85, Pariz 221.46 do 223.46 (222.46), Praga 168.32 — 169.12 (168.72), Trst 297.20—299.20 (297.20). Zagreb. Amsterdam 22.775 — 22.835, Dunaj 7.9932 — 8.0232, Berlin 13.50 — 13.53, Budimpešta 9.916 — 9.946, London 276.13 do 276.93, Milan 297.215 — 299.215, New York 56.75 — 56.95, Pariz 221.46 — 223.46, Praga 168.32 — 169.12, Curih 1094.4 — 1097.4. Curih. Zagreb 9.1275, Pariz 20.3025, London 25.2325, New York 519.85, Milan 27.2175, Praga 15.40, Dunaj 73.10, Budimpešta 90.595, Berlin 123.32, Bruselj 72.19, Amsterdam 208.225, Varšava 58.30, Bukarešta 3.00, Sofija 3.75.

Efeti

Ljubljana. Celjska 158 den., Ljubljanska Kreditna 127 den., Prastedion 850 den., Kreditni zavod 170 den., Vevče 120 den., Ruše 240—250 Stavbna 50 den., Šešir 105 den.

Zagreb. Državne vrednote: Vojna škoda aranžma 423.5 — 424.5, kasa 423 — 424, za marec 424 — 425, za april 428 — 428.5, investicijsko 87 — 87.50, agrarne 54 — 54.50; bančne vrednote: Prastedion 850 — 860, Unionbanka 56 — 56.5, Kreditna 93 — 94, Zemaljska 140 — 141, Jugo 94 — 95, Ljubljanska kreditna 127 den., Srpska 158—162, Narodna 7100 — 7150, Hrvatska 50 den.; industrijske vrednote: Gutmann 205 — 210, Slavski 101 den., Slavonija 5 — 5.50, Drava 450 bl., Isis 21 — 24, Vevče 125 den., Dubrovačka 550 — 580, Jadranska 650 — 680, Brod vagon 300 den., Trbovlje 467.5 — 470, Ljevaonica 172.5 — 180, Šeferana 465 — 480, Union 177 — 178, Narodna mlinska 20 — 22. Beograd. Investicijsko 87 — 87.5, agrarne 54, Vojna škoda 424.25 — 424.50, za april 429 — 429.5, Narodna 715.

Blagovna tržišča

Ljubljanska blagovna borza (22. t. m.) Les: Tendence Zivahna. Zaključenih je bilo 9 vagonov, in sicer 1 vagon tramov, 5 vagonov desk in 3 vagona hrastovih plošč. Povpraševanje je za lestene (20 mm, media 23., I., II., III.), dalje za jesenove plohe (40 do 50 mm in 60 — 80 mm), remeline in okrog 200 m³ hrastovih boules-ov, od 35 cm prem. naprej, 2.5—6 m ter okrog 200 m³ hrastovih plohov, I.a, ostrorobnih, paralelnih, očeljenih (60—150 mm, 20 cm širine, 2 do 6 m dolž.). Nudi se pšenica (slov. postaja, mlavska tarifa, plač. 30 dni, 80 kg): baška promptna po 305 — 307.5, za april po 310 do 312.50, za maj po 315 — 317.50; Koruza: baška, času primerno suha, promptna, slov. postaja, plač. 30 dni po 322.5 — 325, za april po 330 — 335; oves: baški, slov. postaja po 305 — 310; ječmen: baški, ozimni, 67.68 kg po 330 — 332.50; moka: »Og«, I.a Ljubljana, plač. po prejemu blaga po 420 do 425.

Novosadska blagovna borza (22. t. m.) Tendence nespremenljive. Promet: 21 vag. pšenice, 4 vagone koruze, 4 vagone moke in 4 vagone ovs. Pšenica: baška 250 — 252.5; banaska, pariteta Vršac 242 — 244; sremska 250 — 255. Oves: baški, sremski in slavonski 252.5 — 257.5, Koruza: baška 272 — 277; za maj — junij 287.5 — 290; sremska 272 do 275. Moka: baška »Og« in »Og« 345 — 355; »2« 325 — 335; »3« 305 — 315; »4« 282.5 do 287.5; »7« 270 — 275. Otrubi: baški 185 do 190; banaski 182 — 185.

Dunajska borza za kmetijske proizvode (21. t. m.) V skladu z inozemskimi borzami je bilo tudi na dunajski borzi razpoloženo mirno. Zanimanje je slabo, ker je konsum zelo rezerviran. Tuja pšenica se nudi ceneje. Uradno notirajo vključno prometni davek in carina, I.a Dunaj: pšenica: domača 37 — 37.5, madžarska poljska 40.23 do 41.50; jugoslovska 38.5 — 39; rž: marchfeldska 36.5 — 36.75, madžarska 35.5 do 35.75; koruza: madžarska 37.5 — 37.75, laplatska 38.25 — 38.75; oves: domači 35 do 35.25, madžarski 36 — 36.50.

Sport

Sportni drobci

Jutri se vrši v Zagrebu cross country tek na 10.000 m za prvenstvo države. Ljubljano bo zastopalo samo moštvo Ilirije, ki nastopi v naslednji postavi: Šporn, Kumer, Senčar, Widmar, Režek in Hladnik. Od zagrebških klubov startajo trije, in sicer Marathon, Hask in Concordia. Da se lahko vidi, s katerimi tekači se bodo morali boriti na, objavljamo njih imena. Marathon: Kumer, Zemljak, Kralj in Schwarz; Hask: Valenteković, Rittig, Lapen, Zečević, Šimatović in Würth; Concordia: Predanič, Zgur, Nemčik, Dobrin, Lučakella in Urschitz. Za tekmovalce poedinske sta se javila dva izborna beogradska tekača Stefanović (Soko) in Cvitanović (BSK).

Prvo kolo za Davisov pokal mora biti končano do 7. maja. Termin za tri srečanja so že določili, in sicer Svica: Monaco od 29. do 31. marca v Monte Carlu, Avstrija: Čehoslovaška od 3. do 5. maja na Dunaju in Grčija: Jugoslavija od 4. do 6. maja v Atenah. Od parov drugega kola bo sta Španija in Nemčija igrali od 17. do 19. maja v Barceloni, Anglija in Poljska pa od 10. do 12. maja v Varšavi.

Na Rumunskem so vsi teniški klubi izstopili iz rumunskega saveza za splošno telesno vzgojo ter ustanovili poseben tenis savez. Mednarodna teniška federacija se bo v kratkem bavila s to ustanovitvijo novega saveza. Ko bo novi savez priznan, bo takoj prišel priprave za Davisov pokal.

Kralj nogometa Alfred Schaffer, večkratni madžarski internacionalc, bo zopet igral na Dunaju. Prijavi se je za Avstrijo. V četrtki je že igral v prijateljski tekmi proti Herthi. Avstrija je zmagala s 3:1.

Kitajski nogometaši hočejo priti na Dunaj. Moštvo Lovhatung, ki ga trenira znanji angleški internacionalc Buchan, se je ponudilo za več tekem na Dunaju. Dunajčani so videli že mnogo eksotičnih moštev, vendar bo tudi za njih nastop Kitajcev velika atrakcija.

Ameriški lahkoletski savez je doživel no diskvalifikacijo olimpijskega zmagovalca na 400 m Raya Barbutija, ker je bil v različnih člankih v listih žilil ameriške sportske oblasti. Kazen je v Ameriki vzbudila veliko senzacijo. Ni izključeno, da bo prišlo do slične komedije, kot svoj čas s Tildenom.

Službene objave LNP

(Sklepi se izposlovne in upravnega odbora dne 20. 3. 1929.)

Prvenstvene tekme, določene za nedeljo, 24. t. m., se odigralo v naslednjem redu: Igrišče SK Ilirije ob 14. Ilirije rez. : Jadran rez., ob 15.45 Ilirije I. : Jadran I. Obe juniorski tekmi se vsled prošnje SK Slovana in SK Jadrana odgodita na kasnejši termin. — Tekma Primorje I in Slovan I ter tekma rezerv teh klubov sta se sporazumno odgodili na ponedeljek ob 14. in 15.45. — Služba na igrišču ASK Primorje: rediteljstvo g. Cek in po 3 rediteljske vsakega kluba, blagajna g. Novak in ASK Primorje. Služba na igrišču SK Ilirije: rediteljstvo g. Lukežič in po 3 rediteljske vsakega kluba, blagajna g. Gosar in SK Ilirije. Vsak klub postavi za svoje tekme po enega stranskega sodnika. Nastopne službe točno ob 13.30, klubski reditelji se morajo javiti službenemu nadzornemu odborniku pri blagajniškem vstopu.

Za prvenstveni tekmi Celje : Atletik SK v Celju in Amater : Trbovlje v Trbovljah so bile potrebne odredbe sporočene klubom pisмено. LNP ponovno apelira na klube, da določijo za rediteljsko in blagajniško službo le starejše člane, ki so sposobni opravljati svojo službo strogo točno in nepristransko. V še večji meri velja to za postavljanje stranskih sodnikov. LNP bo službo na igriščih najstrožje nadzirala in bo obično kaznoval po § 52. oz. 53. k. p. vsak klub, ki ne bo izpolnjeval svojih dolžnosti. Prav tako bo LNP pozval na odgovor tudi vsak klub, ki ne bo nastopil k tekmi točno ob določenem času.

LNP obvešča klube, da po principijelnem sklepu upr. odbora ne sme noben igralec igrati na isti dan dveh tekem.

Sklepi upr. odbora, s katerimi se ureja rediteljska služba na igriščih ter služba stranskih sodnikov, bodo objavljeni v prihodnjih službenih objavah.

Prošnji SK Jadrana za odgoditev prv. tekme s SK Ilirijo na 7. april poslovni odbor ni mogel ugoditi zaradi pomankljavja terminov.

Verificirajo se naslednji igralci:

S pravico nastopanja dne 31. t. m.: za ASK Primorje: Jenko Viktor; za SK Slovan: Vatovec Jože, Tatič Pavle; za SK Ilirije: Belak Franc, Verovšek Mitja;

s pravico nastopanja dne 22. septembra t. l.: za ASK Primorje: Lipovšek Ferdinand, Sinkole Rudolf, Milnar Franc; za SK Jadran: Erman Josip.

Anulira se verificiranje igr. Právška Josipa za SK Ilirije, objavljeno dne 12. 3.

Na znanje se vzame izjava igr. Julija Bauerja (ASK Primorje), da bo igral prvenstvene tekme tudi v spomladanski sezoni za Primorje.

Takojšen nastop v prijateljskih tekmah po § 10. o. p. se dovoli igr. Bizjaku Karlu (ASK Primorje).

SK Reka se poziva, da izda do 26. t. m. odpustnico za igr. Thuma Emanuel, Koren Evald

Damske pomladne nlašte

v cenah od Din 400.—, razne otroške od 120.—, pletene običke od 250.—, modne volnene jopice od 78.—, modna krila in bluze od 85.— naprej tudi v F. in I. GORIČAR, Ljubljana, Sv. Petra cesta 29. — Ogledite si razstavo v izložbi. 4012

Št. 10480./29. ref. IX.

Razpis.

Mestna občina ljubljanska razpisuje izvršitev plesarskega in slikarskega dela ter dobave oken-skih zaves pri zgradbi mestne stanovanjske hiše na Poljanah.

Potrebni ofertalni pripomočki in navodila se dobe v mestnem gradbenem uradu, Šolski drevo-red 2/II.

Ponudbe je vložiti pri gori imenovanem uradu najkasneje dne 3. aprila 1929 do 11. ure dopoldne.

Mestni magistrat v Ljubljani,
dne 16. marca 1929.

Radio-aparati za priključek na električni tok in vse radio po trebljane vam nudimo najceneje

Radio-tehnika

TONJE POLJAK

Strokovno podjetje za splošno radio-tehniko

LJUBLJANA

Aleksandrova c. 5.

Velikopotezni program vlade za konsolidacijo države

(Nadaljevanje vladinega komunikeja z 2. strani.)

veznosti v službi splošnega mednarodnega miru in konsolidacije se določajo naloge in metode dela tega ministrstva. Z ozirom na intenzivno mednarodno življenje in veliko gospodarsko tekmovalnost so glavne dolžnosti zunanjih služb tudi proučevanje in pospeševanje gospodarskih zvez naše kraljevine z inozemstvom ter povečanje razpečavanja naših proizvodov v mednarodni trgovini. Pri izvrševanju teh nalog se ne bo ločilo diplomatske službe od konzularne, ker se smatrajo obe enako važni. Da se izvede čim uspešnejša organizacija celokupne službe zunanjega ministrstva zunanjih del je že izdelan načrt zakona o organizaciji tega ministrstva, ki bo v kratkem stopil v veljavo. Namen tega zakona in njemu priključeni pravilnikov je doseči čim racionalnejšo razdelitev in kontinuiteto poslov v ministrstvu zunanjih del in službe v inozemstvu.

VIII. Ministrstvo vojne in mornarice

Ministrstvo vojne in mornarice nadaljuje pričetno delo organiziranja, opremljanja, preskrbovanja in ohranjanja državne obrambne sile v mejni najpotrebnejši formaciji in proračuna odgovarjajočega mirovnemu stanju vojske in mornarice. Imajo se na minimum znižati izdatki tega ministrstva pri upravi in administraciji vojske in mornarice. Treba je opustiti službo in administracijo vsakega birokratizma. Izdelal se bo načrt novega zakona o administraciji vojske in mornarice, kakor tudi potrebne dopolnitve in izpremembe k sedanjemu zakonu o ustroju vojske in mornarice.

IX. Ministrstvo javnih del

Ministrstvo javnih del bo delovalo na izenačenju celokupne gradbene zakonodaje v smeri enotne gradbene politike in enotne administracije. Revidirale se bodo po možnosti državne ceste v zvezi z novim zakonom o državnih in nedržavnih cestah. Organizirala se bo služba za vzdrževanje javnih cest s pomočjo stalnega in sposobnega cestarskega osebja. Končat ima započeto delo obnove cest in gradb mostov. Pristopilo se bo k proučevanju novih sistemov gradb in projektov za obnovo važnih državnih cest in mostov po potrebah sedanjega prometa. Pri gradnji in popravilih državnih cest se bodo uporabljale delovne sile vseh državljanov. Pristopilo se bo h koncentraciji tehničnih dela v ministrstvu javnih del in k racionalni uporabi kreditov oziroma delovnih sil. Pristopilo se bo tudi k reviziji podjetniških pravic.

X. Ministrstvo saobračaja

Prometno ministrstvo bo nadaljevalo s delom na racionalizaciji vseh palog prometne službe. Po potrebi bo pristopilo k reorganizaciji prometnih ustanov samih Racionalizacija se bo zlasti usmerila v pravcu boljše in pravilnejše izkoriščanja delovnih sil, materiala in prometnih sredstev, ki so dana na razpolago. Izvršila se bo revizija tarifov v pogledu klasifikacije robe in vozarskih postavk. To delo se bo izvršilo na temelju zbranih podatkov. Pojačala se bo kontrola eksekutivne službe. Pospešila se bo sestava pravilnika za vse panoge železničarske službe. Gradnja novih železnic se bo nadaljevala po finančnih možnostih. Z novimi pogodbami se bo povzdigla obalska služba na naših morjih. Z racionalnim delom se bo poskušalo da rečna plovba obnovi iz svojih sredstev svoj plovbeni park.

XI. Ministrstvo za pošto in brzojav

Poštno ministrstvo bo predložilo v kratkem nov zakon o pošti, telegrafu in telefonu, ki bo nadomestil razne zastarele zakone in uredbe. Posebna pozornost se bo posvetila strokovni izobrazbi namesčencev tega ministrstva. Izdelajo se bodo podrobna navodila za pošto službo. Izvršiti se revizija računovodstva in knjigovodstva, da bi se na ta način omogočila kalkulacija rentabilnosti in prosperitete ustanov ter sestava letnih bilanc. Okoli 200 malih pošt, ki so prometno tako slabe, da ni so za nje upravičeni veliki izdatki, se bo pretvorilo v pogodbene pošte. Pospešilo in končalo se bo delo pri brezični postaji v Gorici pri Zagrebu in ravno tako delu pri postaji v Skoplju. Razen tega se bo pospešila montaža avtomatske telefonske centrale v Mariboru in radiofonične postaje v Beogradu. Dela pri brezičnih postajah se bodo izvršila na račun reparacij. Postavile se bodo nove telefonske linije, tako telefonska linija Beograd-Sabac-Brčka, da dobi Beograd še eno zvezo s Sarajevom. Večja pozornost se bo obrnila na sestavo tehničnega programa. Skrbelo se bo, da se vsi posli postavijo na racionalne temelje ter se bo vodilo računa o vseh potrebah prometa, kakor tudi o njega rentabilnosti.

XII. Poljedelsko ministrstvo

V tem ministrstvu se bo delalo na povzdigu kmetijstva in na izboljšanju tehničnih sredstev za obdelovanje zem-

lje, na preskrbi umetnih gnojil in selekcijskih semen ter širjenju strokovne izobrazbe med seljaki. Skrbelo se bo za regeneracijo vinogradov. Posebna pozornost se bo posvečala vzgoji našega kmeta potom osnovnih šol, tečajev, strokovnih šol in drugih ustanov. Med najvažnejšimi problemi našega poljedelstva je danes omogočenje cenovnih kreditov na najširši mogoči osnovi. Osiguranje izvoza naših poljedelskih proizvodov. Že se pripravlja, da se dosedanja direkcija poljedelskih kreditov v ministrstvu preuredi na avtonomni in bančni osnovi, da se njena sredstva povečajo, da bi tako mogla odgovarjati kreditnim potrebam seljaka. V pogledu izvoza se bo gledalo, da se pri sklepanju novih trgovinskih pogodb osigurajo olajšave za izvoz naših poljedelskih proizvodov. Samo onim državam se bodo dovoljevale olajšave pri uvozu njih industrijskih proizvodov, katere bodo pripravljene, da nam nudijo odgovarjajoče olajšave za naš izvoz. V dosego tega cilja se bodo uklenile vse izvozne carine na naše proizvode ter se bodo znižale uvozne carine za kmečke potrebe.

XIII. Ministrstvo za šume in rudnike

To ministrstvo donese nov enoten zakon o šumih in nov lovski zakon, skupno s potrebnimi pravilniki o njih uporabi. Oba zakona se pripravljata. Ministrstvo bo pristopilo k reviziji že izdelanih zakonskih načrtov. Ugotovi se ob enem privredna vrednost državnih gozdov. Izvrši se revizija dosedanjega postopanja pri eksplotaciji šum v zvezi z izpremembami sklenjenih dolgoročnih pogodb. Da se doseže enotnost odnošajev napram podjetnikom, se ustvarijo enotni tipi pogodb, ki bodo onemogočali dosedanje neenakomerno postopanje v slučaju izprememb pogodb. Revidirali se bodo primeri udeležbe države pri posamnih gozdnih podjetjih. V krajih kjer je to mogoče in kjer to zahtevajo interesi gozdarstva, se bo organizirala režijska eksplotacija, ki bo upoštevala rentabilnost in prosperiteto. Večja pozornost se bo posvečala državnim dohodkom iz eksplotacije gozdov. Povečala se bo odgovornost državnih organov za prospanje državnih podjetij. Sistematična pozornost se bo obrnila na pozgodovanje golčav in krasa. Rešilo se bo vprašanje regulacije hudournikov potom novega zakona za celo državo. Predložil se bo zakon o zaščiti domače male in srednje gozdne industrije, kateri se bo uredilo preskrbovanje surovin in bo skrbelo za njih normalno delo in pravilni razvoj. Država bo povečala nadzor nad občinskimi gozdovi in občinskimi nepremičninami v pogledu trajnega gospodarstva. V tem oziru se izdela zakon o občinskih nepremičninah. Posvetila se bo posebna pozornost gradnji potrebnih komunikacij kakor tudi gradnji onih objektov, ki so potrebni v interesu gozdarske službe.

V svrhu čim uspešnejšega izkoriščanja rudarskih podjetij je glavna naloga izvesti temeljito racionalizacijo celokupnega dela, tako v administrativnem kakor tudi v tehničnem oziru, kar se ima doseči v dveh etapah.

V prvi etapi, to je v današnjem stanju zakonodaje je potrebno pristopiti k izvedbi sledečih načrtov:

- 1.) Ohranitev avtoritete in discipline pri delu ter odstranitev birokratizma.
- 2.) Izvedba programa za tehnično in ekonomsko sanacijo rudnikov na temelju praktičnih proučavanj sedanjega stanja rudnikov na licu mesta in onih faktorjev, ki pospešujejo pocenitev in povečanje produkcije. V tem oziru se ima posvetiti večja pozornost metodam eksplotacije, s čim večjo mehanizacijo in modernizacijo transportnih naprav in separacij.
- 3.) Ureditve sistematičnega in strogega nadzorovanja v svrhu dosege čim racionalnejše produkcije.
- 4.) Uvedba akordnega dela, kjer je to mogoče in kjer ni na mestu rezijsko delo. S tem v zvezi je treba izvršiti revizijo obstoječih akordnih postavk.

Večji uspehi v tehničnem, administrativnem in komercialnem oziru se morajo pri državnih rudniških podjetjih doseči v drugi etapi potom komercializacije državnih rudnikov, ki bo omogočala večje investicije v svrhu izkoriščanja rud potom boljših tehničnih sredstev. Ureditve administrativne in komercialne službe se ima izvršiti po vzoru organizacij privatnih ustanov. Načrt za komercializacijo državnih

rudnikov je že izdelan.

V prvi vrsti se prične z izdelavo novega rudarskega zakona, katerega načrti že obstoje, kakor tudi vseh pravilnikov in predpisov, ki so v zvezi z rudarskim zakonom. Istočasno bo potrebno proučiti nov načrt zakona o zavarovanjih rudarskih delavcev. Ta zakon je že gotov.

XIV. Ministrstvo trgovine in industrije

V ministrstvu trgovine se bo osnoval zavod za pospeševanje zunanje trgovine. Glavna naloga tega zavoda bo iskanje ukrepov, ki lahko vodijo do povečanja našega izvoza, in obveščanje domačih in tujih interesentov. Glede naše zunanje trgovinske politike si bo ministrstvo prizadevalo, da v sporazumu z zunanjim ministrstvom čimprej sklene trgovinske pogodbe. V tem pogledu so že v teku priprave za pogajanja s Španijo. V teku so pogajanja za sklenitev trgovinskih pogodb s Poljsko in Rumunijo. Ministrstvo si bo tudi prizadevalo, da čimprej ratificira že sklenjene pogodbe. Na vidiku so pogajanja za trgovinske konvencije s Holandijo, Kubo, Brazilijo, Zedinjenimi državami in z republiko Chile. Obstojta dovolj izgledov, da bodo ta pogajanja končana še tekom letošnjega leta. Osnovan bo nadalje tehnični laboratorij in zavod za pospeševanje industrije in obrti. Njegova glavna naloga bo, da preišče kvaliteto naših surovin in daje pouk o najmodernejših metodah za njihovo izkoriščanje. Izdelan bo obrtniški zakon, ki naj izenači zakonodajo za vso državo in akine obstoječe zastarele zakone. V delu je nadalje zakon o kontroli izvoza poljedelskih pridelkov, zakon o industrijskih obveznicah, o privatnih bankah, zakon o zastavljalnicah, zakon o zaščiti vlagateljev, zakon o kontroli zavarovalnih družb, zakon o omejitvi obrestne mere pri hipotekarnih bankah, zakon o turizmu in mnogo drugih zakonov v zvezi z izvajanjem programa tega ministrstva.

XV. Ministrstvo socialne politike

Čim prej bo izvršena likvidacija bivšega ministrstva za prehrano in bo do končana predvidena dela v pasivnih krajih na zadovoljstvo naroda. Izvršena bo sprememba invalidskega zakona v zvezi z revizijo invalidov na ta način, da bodo neinvalidi avtomatično odpadli, obenem pa se bo izboljšal položaj pravih invalidov, njihovih rodbin in sirot v moralnem in materialnem pogledu. Celokupna delavska zakonodaja bo podvržena reviziji, tako da bo tvorila organsko in harmonično celino za zaščito dela in omogočala sodelovanje med delodajalci in delojemalci. Uzakonit se mora način, da bo mogla država reševati kolektivne spore in pogodbe med delodajalci in delojemalci. Ustanove, ki potekajo iz zakona o zaščiti dela, se morajo poenostaviti in njihovi upravni stroški znižati tako, da bo omogočena izvedba zavarovanja za primer nesposobnosti in starosti ter se bodo mogle zgraditi manjše bolnice povsod, kjer obstojajo večja industrijska podjetja. Glede izseljenstva se vsiljuje dolžnost, da se izseljevanje sistematično organizira, izseljenjsko vprašanje primerno uredi ter sklenejo z vsemi državami, ki prihajajo za nas v poštev, odgovarjajoče izseljenjske konvencije. Delo države in državnih zavodov v inozemstvu mora izseljencem znova vltiti zaupanje v državo. S posebnim zakonom je treba zaščititi in centralizirati prihranke izseljencev. V teku so nadalje dela, da se državna statika dvigne na stopnjo znanstvenega zavoda, ki bo odgovarjal zahtevam časa, potrebam države in našim mednarodnim obveznostim.

XVI. Ministrstvo agrarne reforme

Likvidacija agrarne reforme se mora končati še tekom letošnjega leta in to s posebnim zakonom za Severne kraje in s posebnim zakonom za Južno Srbijo in Dalmacijo. Ti zakoni se bodo prilagodili sedanjemu stanju, nastalemu na podlagi dosedanjega izvajanja agrarne reforme.

Zaključna beseda

Dela na vseh teh poslih bodo kmalu pokazala rezultate, ker vlade pri tem ne bodo ovirale težkoče, katerim je bil izpostavljen dosedanj sistem uprave. Vse delo na tem programu se bo izvajalo v duhu onih velikih idej in načel, ki jih je označil kralj v svojem zgodovinskem manifestu na narod in v svojem nagovoru na ministre.

VREMENSKO POROČILO

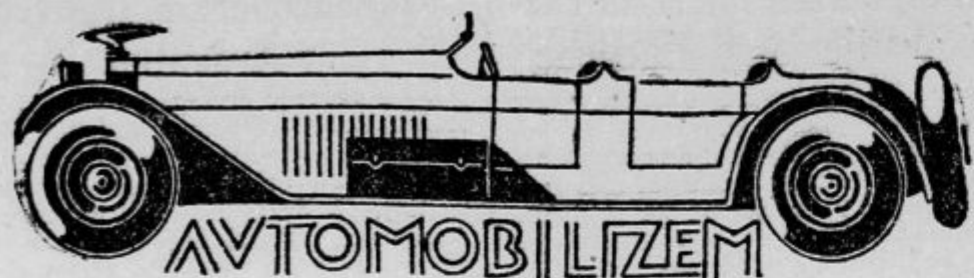
Meteorološki zavod v Ljubljani, 22. marca 1929. Višina barometra 308.8 m.

Kraj	Čas	Barom.	Temper.	Rel. vlaga v %	Smer vetra in brzina v m in sek.	Oblakovi 0-10	Padavine	
opazovanja							Vrsta	v mm do 7. ure
Ljubljana	8.	769.7	4	74	E 2	5		
Maribor		768.4	3	95	E 2	0		
Zagreb		718.2	6	86	NNW 5.	0		
Beograd		769.6	5	75	SE 3	9		
Sarajevo		770.3	3	62	mirno	9		
Dubrovnik	7	770.9	5	91	W 2		megla	
Skoplje								
Split		769.1	7	63	NE 2	1		

Solnce vzhaja ob 6.1, zahaja ob 18.14, luna vzhaja ob 18.14, zahaja ob 5.17. Najvišja temperatura danes v Ljubljani: 15 C, najnižja 3 C.

Dunajska vremenska napoved za soboto: Milo vreme bo trajalo dalje; na nekaterih krajih bolj oblačno brez posebnih padavin.

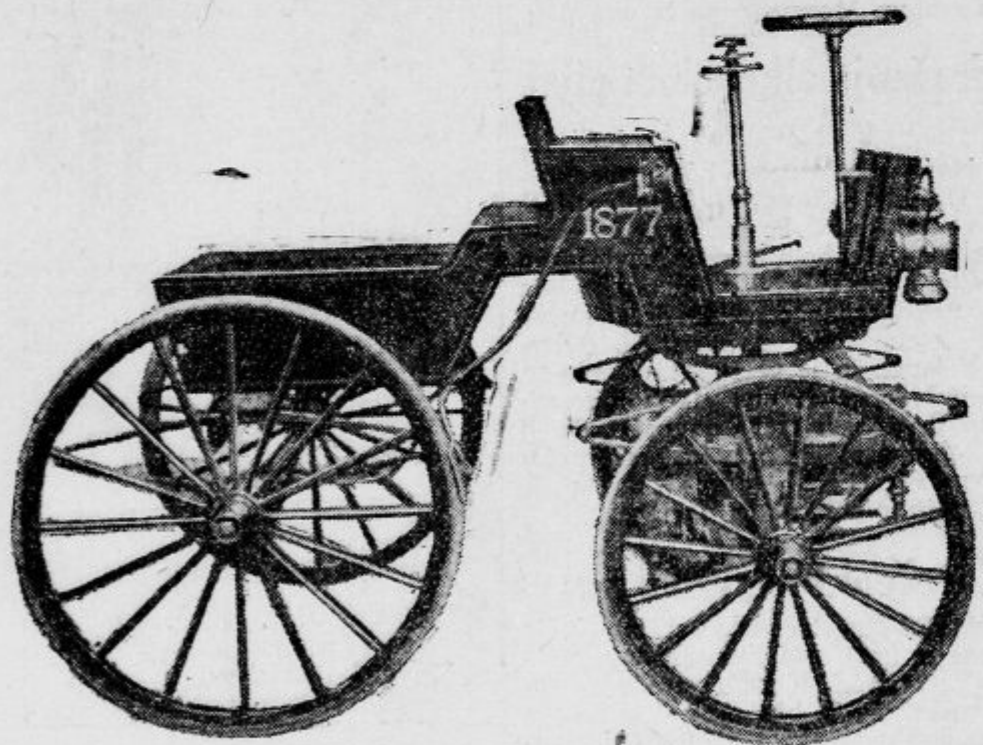
Tehnični del rubrike ureja avtomobilski oddelk Vacuum Oil Company D. D.

Malo spomina

Preteklo je komaj pol stoletja, odkar je svet z velikim pesimizmom čital, da je George B. Selden konstruiral vozilo, ki se je pomikalo naprej brez konja. Kaj kmalu pa se je pozabilo na to iznajdbo in tudi drugi konstruktorji takih samovozečih kočij niso imeli več sreče. Učitelji naših konstruktorjev pa se niso ozirali na to nerazpoloženje publike in so marljivo delali na izpopolnitvi svojih iznajdb.

Preteklo je zopet dvajset let. Na ulicah so se vedno izvoščiki s svojimi konji diktirali pravila in tempo uličnega prometa. Kočijaži z bleščočimi cilindri na visokih sedežih so strogo pazili na to, da so njihovi konji tekli s povzdignjenimi glavami in s ponos-

vožnja s tedanjim avtomobilom je bila vse prej kakor prijetna, da o hitrosti ne govorimo. Danes se smejemo, kadar nam stari avtomobilisti pripovedujejo, kako so se pripravljali na pot s svojimi vozili. S seboj so nosili skoro toliko orodja, kolikor ga danes premorejo manjše mehanične delavnice, ker so z gotovostjo računali s tem, da bo potreba avto med potjo večkrat popravljati. Mnogo truda je bilo treba, dokler je motor začel delati in dokler se je avto z velikim ropotom začel premikati naprej. S smehom in zadovoljstvom pa so stari avtomobilisti poslušali ta ropot, ker dokler je motor ropotal, so kolesa drdrala, a kadar je ropot prenehal, je pomenilo vzeti

Prvi Seldenov avto

nim korakom. In s kakšnim pomilovalnim posmehom so filakerji gledali prve samovozeče kočije, ki so se pojavile na ulicah Londona, Berlina in še nekaterih drugih vелеmest! Predniki našega avtomobila pa res niso bili lepi in ropot, ki so se vozili v teh ropotajočih pošastih. Na obeh velike očale, na glavi usnjene kape, vse drugo pa zavito v težki koži, — kakor da se pripravljajo na ekspedicijo na Severni tečaj ali pa na pot v Sibirijo. Pred tem čudnim vozilom je hodil mož z rdečo zastavo, ki je opozarjal pasante na nevarnost, ki jim preti, če bi jih njihova radovednost prinesla približno drdajočim kolesom vozila, ki je bilo krčeno z lepim imenom »avtomobil«. Ta avtomobil so namreč smatrali tedanje oblasti kot veliko oviro in nevarnost za promet in policija je zahtevala, da pred takim vozilom gre mož z rdečo zastavo kot svarilo pasantom. Nam se seveda zdi ta predpis policije precej neumesten, ako pa pomislimo, da je avto pred tridesetimi leti funkcioniral še zelo slabo, bomo morali priznati, da je res oviral promet.

orodje v roke in začeti pod avtomobilom s popraviljem. Komaj so spravili motor zopet v tek in prevozili kak kilometer, je že bilo zopet potrebno novo popravilo. To se je po parkrat ponavljalo in ni bilo nič nenavadnega, da so morali pri kratkih izletih, na progi od 5 do 6 km, popravljati avto 5 ali 6krat.

Taki so bili začetki avtomobilizma. A danes? S sklonjenimi glavami sanjajo kočijaži o nekdanji slavi, njihovi konji so se navadili na vedno manjšo mero ovsa in kočije s svojimi zbledelimi baržunastimi sedeži dolgo čakajo na gosta, da ga za deset dinarjev popeljejo do kolodvora ali pa za dvajset dinarjev tja v predmestje. In le redkokdaj ga dočaka, ker vsakemu se mudi, a konji so pozabili stopati hitreje. Njihov tempo je ostal isti, kot pred petdesetimi leti, medtem ko se je nekdanje strašilo, avtomobil, tako spremenil, da ga je komaj spoznati. Spremenil je obliko, notranjost in hitrost. Karoserija je postala vitka, motor teče mirno in njegovo hitrost merimo s kilometri, — z isto mero, kot merimo tempo današnjega življenja in brezdvomno je, da je avtomobil ravno zaradi tega, ker je spravil svojo hitrost v sklad s hitrostjo življenja, postal absolutna potreba prometa.

M. E. Širca.

Avtomobilske vesti

1.200.000 Chevrolet avtomobilov v 10 mesecih. Chevrolet Motors Co. v Detroitu je javila pred kratkim, da je v desetih in pol mesecih lanskega leta dogotovila 1 milijon 200.000 voz. Ta produkcija je večja za 180.000 enot napram produkciji v letu 1927. Največ avtomobilov so izdelali v mesecu maju, ko je tovarno zapustilo 140.775 vozov.

Avtomobilska produkcija v Ameriki. Avtomobilska zbornica v New Yorku je dogotovila surovo bilanco avtomobilske produkcije za lansko leto. Po tej ugotovitvi so ameriške in kanadske tovarne izdelale pr. leto štiri milijone osebnih in nad 600.000 tovornih avtomobilov, medtem ko so v letu 1927 dogotovile 3.100.000 osebnih avtomobilov. Od lanske produkcije so izvozili 810 tisoč avtomobilov, vse drugo se je prodalo doma.

Koliko avtomobilov je registriranih v Ameriki. V USA je bilo 31. decembra t. l. registriranih vsega skupaj 24.384.488 motornih vozil. Od tega števila je bilo osebnih avtov 21.202.293, tovornih 3.091.062 in omnibusov 91.133.

Francoska industrija v skrbeh. Čeprav so francoske tovarne avtomobilov polne dela, imajo Francozi dovolj skrbi, ker se tudi tam opaža, da ameriška industrija vedno bolj prodira. Odkar se je v Parizu pojavil nov šestcilindrski Chevrolet, so te skrbi še večje in sedaj se javlja, da se General Motors Corporation trudi prevzeti Citroenove tovarne, kakor je to dni prevzela nemška Opel.

Amerikanci v Italiji. Vest, da je neka ameriška veleindustrija pridobila večino delne tovarne Fiat, se demantira. Italijanski delničarji so izjavili, da na noben način ne dajo delnice iz rok.

Milijon avtov v Nemčiji. V naši zadnji rubriki smo poročali, da je na Francoskem dosežen pred kratkim prvi milijon avtomobilov. Kakor sedaj z velikim zadovoljstvom konstatirajo nemški listi, so tudi v Nemčiji že tako daleč. Uradno šteje 1. januarja t. l. je doseglo, da se v Nemčiji nahaja v prometu 1.084.000 avtomobilov. Pa tudi promet

z omnibusi se je v zadnjem letu znatno povečal. Samo poštne omnibusi, katerih je sedaj nad 3000, so prevozili 340.000 km in 65 milijonov potnikov.

Kdaj bo pri nas tako? V New Yorku se vedno bolj množijo slučajji, da pustijo avtomobilisti svoje stare avtomobile kar na cesti in so zadovoljni, da so se jih iznebili. Ker je teh avtov vedno več in so taka avtomobilska smetišča prava nadloga za pasante, so predlagali mestni očetje, da bi se napravile peči, kjer bi se avtomobili — topli... Take toplotne ima že mesto Cleveland in so se baje dobro obnesle.

Avtomobilska razstava na Dunaju. Te dni so zaključili pomladansko razstavo avtomobilov. Tudi na tej razstavi, po številu šestnajst, se je pričakovala huda konkurenca med domačo industrijo in ameriško, vendar Amerikanov na tej razstavi ni bilo. V splošnem je bil obisk razstave zelo dober in baje so tudi trgovci z avtomobili z uspehom prav zadovoljni. Lepe modele smo videli v kočah tovarne Mercedes-Benz, Horch, Adler, Steyr, Opel in Austro-Daimler, ki je razstavila nov model malega avtomobila s štirimi cilindri. Zanimivi so bili tudi množični prostori tovarne motornih koles. Posebno dobro zastopane so bile tovarne DKW, NSU, Wanderer, BMW in dr.

Nemške Fordove tovarne. Nemške Fordove tovarne so lansko leto dogotovile nad 20.000 avtomobilov in traktorjev. Občni zbor, ki se je pred kratkim vršil, je sklenil, da tovarne znatno poveča, ker se je nemški trg pokazal za Forda kot zelo dober.

Motorno kolo na Angleškem in na Nemskem. Glavna sezona za prodajo motornih koles na Angleškem je v preteklem letu zaostala napram letu 1927, za 17.000 koles. V mesecih marec - avgust se je na Angleškem prodalo vsega skupaj 58.964 motornih koles, medtem ko se je v istem času 1927. leta prodalo 77.817 motokolkov. To naznanje se tudi z eksportom ni dalo pokriti, dasi je izvoz v letu 1928 bil znatno večji kot pa 1927. leta. Glavni sovražnik motornega kolesa je mali avtomobil, ki se vedno bolj širi. Nemčija je bolj odrezala. Nemške tovarne motornih koles so lansko leto producirale nekaj nad 140.000 motokolkov. Kakor vse kaže, bo nemška industrija v tem letu pretekla v produkciji tudi angleške tovarne.

Sokol

Naši sokolski domovi

Iz poročil raznih župnih skupščin posnemamo, da ima dosedaj izmed 435 jugoslovenskih sokolskih društev okoli 80 že svojo lastno streho. Razume se, da je bilo dosedaj postavljenih največ sokolskih domov v Sloveniji, kjer je število sokolskih društev sorazmerno najgostejše in njihova starost večja od ostalih. Razveseljiv pojav je posebno na Gorenjskem, kjer imajo razen Jesenic prav za prav že vsa ostala društva svoj lasten krov. In tudi letos se nam obeta v pogledu stavbe sokolskih domov živahna sezona, Jesenice, Ribnica, Sodražica, Štepanja vas in še mnogo drugih društev se samo v Sloveniji pripravljajo, da zgradi že davno zaželeno streho nad glavo. Tudi taka društva, ki imajo zagisane prostore za dolgo dobo let so pričela zbirati svoj staveben sklad, da se polagoma osamosvoji. Polagoma, toda neodoljivo pa prehaja to zdravo gibanje tudi na ostale dele jugoslovenskega Sokolstva in mnogo večjih društev si je že postavilo svoj dom. Ob priliki glavne skupščine JSS na Sušaku pa se bo izvršila slavna otvoritev lepega doma na naši skrajni meji, na Sušaku. Ta dom bo gotovo postal kaj kmalu središče še intenzivnejšega delovanja našega obmejnega Sokolstva.

Dalje sledi prav tako iz raznih poročil na župnih skupščinah, da marsikatero društvo, ki je že davno v posesti svoje lastne strehe, ne deluje tako, kakor bi po vseh podanih pogojih lahko. Tudi ta pojav je opažati nekako vzporedno s povečujočim se številom sokolskih domov. Sicer se tega nikakor ne sme vzeti generelno, niti se ne sme meriti delovanja »domskih« društev z istim merilom, kakor ostala »brezdomska«, ker je znano, da večina prvih deluje v urejenih razmerah zelo zadovoljivo. Toda ni ga pravila brez izjeme. Ako se ozremo po naši domovini, vidimo, tu pa tam skrajno postrtovalno delovanje posameznikov in tudi velike večine vsega članstva za časa nabiralne in gradbene akcije, ki pa se kar nekako poleže potem, ko je stavba že pod streho in ko bi bilo potreba pokazati tudi dejansko one uspehe na pravem sokolskem poprišču. Znano je, da se nekatera društva, ki imajo na razpolago vse, telovadnico in telovadišče, ne udeležujejo niti vseh tekem, niti ne goje vseh telovadnih oddelkov, imajo za telovadbo nevrto članstvo itd. Mnogokje pa služi dvorana edino v druge svrhe in prav nič namenu, za katerega je bila prav za prav zgrajena. — Vse to so pojavi, ki imajo svoje ozadje in ki se jih mora na kak način polagoma odstraniti.

Najmanj važnosti pa se je do zadnjih časov polagalo na gospodarski del pri novih stavbah. Zato čujemo danes, da je večina sokolskih domov precej zadolžena in malo katero društvo se lahko čuti tako srečno, da se je izmotalo iz nevarnosti, da ves trud propade. Po ogromni večini so se vsa društva odločila za grajenje prostovoljno, torej nepriljudno po kakih drugih faktorjih. Izjema je bila to menda edino pri enem društvu, ki je moralo hoče noče graditi večlastno stavbo, ker so tako zahtevali pogodbe in pa zahteve lokalnih faktorjev. In ravno ta izjema primer nam kaže, da se dajo tudi iz najobupnejšega položaja s primernimi sredstvi odstraniti vse velike nevarnosti. — Prehajajoč preko tega primera moramo pohvalno omeniti, da so se tudi druga društva z veliko vestnostjo in skrbnostjo lotila svojega gospodarskega posla in so po veliki večini zagotovila svoje domove sebi in našemu, Le nekaj ničesar, kjer se najbrž ni dalo rešiti izjem. Osamljen stoji lepi in prostorni dom v Medvodah in čaka, kdaj bodo vanj vkorakali sokolski borci. Toda najbrž temu ne bo še tako kmalu...

Vsa ona društva, ki so lastniki sokolskih domov in ki se vključujejo v gospodarskim razmeram zavedajo, da brez dela ni nikakega uspeha, dosega polagoma ravno zaradi notranje sile in delavnosti gotovo stopnjo konsolidiranosti, ki se v veliki meri zrcali baš v zagotovitvi lastnega, če tudi zadolženega krova. Tam, kjer vlada v članstvu disciplina in notranja krepka volja do dela in uspehov, se dajo običajno rešiti tudi najbolj zamotana gospodarska vprašanja v prid celote, t. j. društva. Vzgledov za to imamo zelo mnogo.

Iz vsega lahko sklepamo v pozitivnem smislu to, da je prava sreča za vsako naše društvo, ako si ohranja svoje članstvo z naraščanjem vred v disciplini, samozavezanju, vztrajnosti, poštrevnosti in misli za pozitivno sokolsko delo v telovadnici in na prosvetnem polju. Trdna zveza med vsemi pripadniki tvori pravo podlago vsakemu, s trudom zgrajenemu sokolskemu domu, ki je le zunanji znak notranje konsolidiranosti. Kjer so društva ohranila vse naštetne lastnosti in med zidanim in po otvritvi, smemo vedno od njih pričakovati onega sodelovanja v veliki sokolski rodni, ki je pogoj vsakemu velikemu činu. Nasprotno pa nam ne morejo prav nič koristiti sokolski domovi, kjer vlada večer mir in pokoj mesto večne nezadovoljnosti in gibanja, ker jim manjka ono notranje, ona duha, ki je giba sila »domskih« in tudi »brezdomskih« društev.

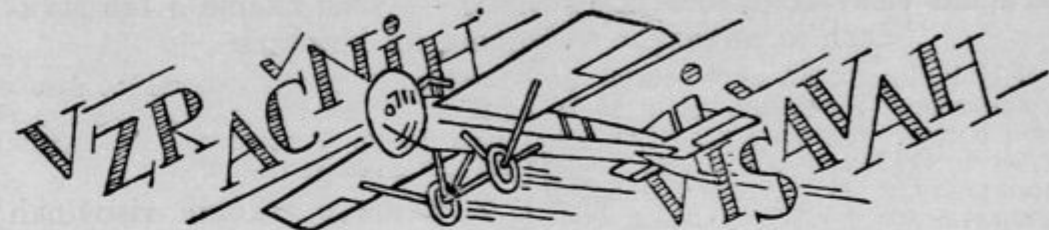
Za poznanski sokolski zlet je dovolilo poljsko ministrstvo komunikacij popust 50 odst. za skupine ki štejejo najmanj 25 oseb, za poedince in skupine do 25 oseb pa 33 odstotkov.

Zanimiv poziv poljskega Sokolstva. Zadnji »Sokol«, glasilo poljskega Sokolstva prinaša na uvodnem estu poziv starejših stva zveze na vse članstvo, da naj vse Sokolstvo skuša po svojih najboljših močeh pomagati državnim in samoupravnim uradom v slučaju poplavnih katastrof, ki jih z ozirom na ogromne mase ledu in snega pričakujejo v Poljski. — Proglas naglašja, da spada v sokolski program tudi izvrševanje del, ki so v splošno dobro celokupnemu prebivalstvu. Ako se bo Sokolstvo odzvalo klicu svojega predsedstva in dejanski pomagalo v slučaju poplavl bo s tem izvršilo del svojega programa, koristilo narodu in samemu sebi, ker ga bo narod spoznal.

Delo sokolskih seljaških čet v Hercegovini. Kdor pozna kršno Hercegovino, mora priti do taključka, da se mora tudi sokolsko delo v takih pokrajinah prilagoditi razmeram, ki tamkaj vladajo. Dobro se tega zaveda sokolska župa Alekse Šantića v Mostaru, ki je ustanovila posebne seljske sokolske čete, kjer članstvo izvršuje sicer tudi ožji sokolski program, bilo telesno, bilo prosvetnovzgojno, poleg tega pa skrbi

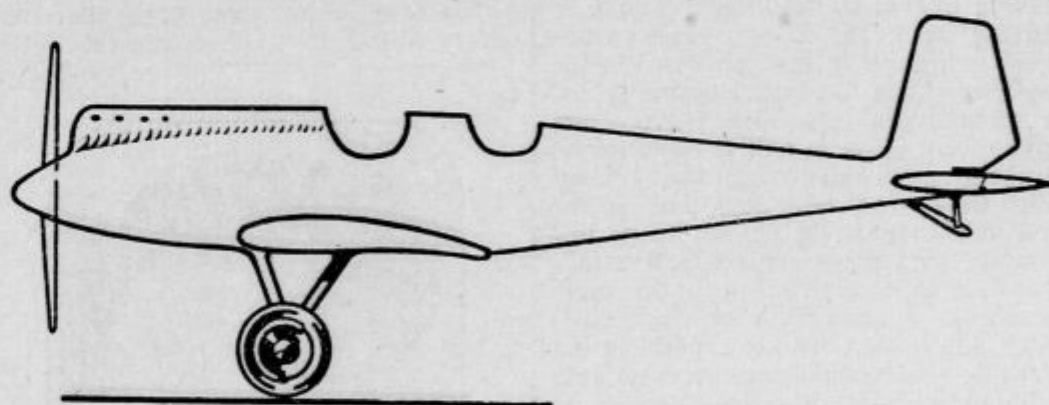
župa s pomočjo potujočih predavateljev tudi za ostalo izobrazbo članstva v gospodarskih vprašanjih, v kmetijstvu itd. Prirejajo se posebne seljaške sokolske šole, kjer poučujejo poleg sokolskih prednikov in prosvetarjev tudi priznani strokovnjaki

v kmetijstvu, računstvu, pisanju in ostalih predmetih, ki so potrebni za pridobitev splošne izobrazbe, ki je, kakor znano na selih v Hercegovini zelo nizka, kot posledica »kulturnega« delovanja pokojne Avstrije je nad 40 let.

Nekaj o letošnjih prireditvah doma in po svetu

Danes objavljamo nekaj poročil in podatkov o prireditvah na polju letalstva širše svetla, da seznanimo širšo javnost, na kak način skušajo drugod zbuditi zanimanje in ljubezen za letalstvo v splošnem. Vsako leto se vrše v raznih državah poskusi, ki naj pokažejo napredek na polju letalstva in pri katerih polagajo tvornice in razna udruženja račun o svojem delu. Vrste se letalski dnevi, tekmovalna in velike manifestacije ki naj pokažejo sposobnosti posameznih letalcev in napredek letalstva v posameznih državah in pri poedinah narodih. Pri takih prilikah se razkazujejo nove konstrukcije in javno preizkušajo novi izumi.

Naris novega tekmovalnega letala ljubljanskega aerokluba. Letalo je konstruiral inž. Bloudek in ga sedaj grade v Ljubljani. Opremljeno bo s Cirrus-motorjem 30/80 Ps. (Glej naš današnji članek.)

Mednarodna organizacija za letalstvo kot sport (FAI) se je odločila, da bo odsele prirejala vsako leto redne tekme za lahka letala, pri katerih bodo mogle sodelovati vse evropske države. S tem hoče na eni strani vzpodbuditi konstruktorje in tovarne letal k nadaljnjemu razmahu, na drugi strani pa nuditi interesotom možnost, da na podlagi doseženih uspehov sami presodijo praktično in sportno uporabnost posameznih kategorij in tipov.

Prva taka prireditev se bo vršila letos meseca avgusta. Združena bo s tekmo, koje start in cilj bo v Parizu. Proga bo vodila preko Italije, Jugoslavije, Rumunije, Madžarske, Avstrije, Češkoslovaške, Poljske in Nemčije. Ta tekma bo služila pred vsem preizkušnji sigurnosti posameznih tekmujočih letal. Doslej se je prijavilo za to tekmo že nad 12 evropskih držav. Kakor izvem, se namerava udeležiti te tekme tudi ljubljanski Aero-klub s svojim novim letalom, ki ga je konstruiral inž. Bloudek in ki bo zgrajeno doma. (Podrobneje o tem bomo še poročali, za danes objavljamo na drugem mestu samo naris tega letala.)

Veliko zanimanje in pozornost vzbujajo priprave Anglije, Italije, Francije in Amerike za hitrostno tekmo vodnih letal (hidroavijonov) za Schneiderjev pokal. Ki se bo vršila 6. in 7. septembra v angleških vodah pri Southamptonu. Kakor znano, se je lanska tekma te vrste vršila v italijanskih vodah in je zmagal Anglež. V informiranih krogih prevladuje prepričanje, da bo znašala na letošnji tekmi povprečna brzina 520

vem razvoju in razne letalske prireditve bodo brez dvoma še bolj vzbudile zanimanje za to važno panogo. V septembru bo priredil jugoslovanski Aero-klub letalsko tekmo Male antante in Poljske. Letošnja tekma bo organiziral rumunski Aero-klub. Prva taka tekma se je vršila l. 1927., pri kateri je, kakor znano, zmagal naš pilot Strizevsky na jugoslovenskem letalu »Fizir«. V drugi tekmi, ki se je vršila lanske leto, so odnesli zmago Čehi na letalu domače konstrukcije »Šmolik«. Ni dvoma, da bodo letos tekmujoče države napele vse sile, da kar najbolj izkoristijo dosežene izkušnje in pokažejo s stvarnimi uspehi napredek svojega letalstva.

V mejah naše države priredi Aero-klub svojo tradicionalno tekmo za kraljev pokal. Udeležili se je bodo aktivni letalci, ki bodo razdeljeni v tri skupine po sposobnosti letal in to: lovška skupina, skupina opazovalcev in šolska skupina. Tekma se bo vršila na rojstni dan prestolonaslednika Petra.

V Sloveniji pripravljata ljubljanski in mariborski Aero-klub par zelo mnogo obetajočih letalskih prireditev. Poleg letalskih dni, ki so bolj propagandnega značaja, se bo vršila tekom letošnjega poletja tekma lahkih letal, zgrajenih in konstruiranih doma. Na ta način hoče domače letalstvo položiti temelje za gradnjo domačih sportnih letal. Dočim sta prvi prireditvi v naši državi povsem vojaškega značaja, bo prireditev v Ljubljani namenjena izključno civilni aviaciji in njenemu razvoju.

Drobne vesti iz letalskega sveta

Domače Društvo za Vazdušni Saobračaj razpolaga sedaj z 9 letali Potez XXIX. Redni promet med Beogradom in Zagrebom se je obnovil 15. marca.

Motor »Cirrus«, ki ga je naročil ljubljanski Aero-klub za svoje novo tekmovalno letalo, bo odposlan iz Londona 20. marca t. l. Zbirka za gradnjo letala lepo napreduje. Javnost podpira akcijo z velikimi razumevanjem, tako da je gradnja osigurana.

Otvorjena je proga med Italijo in Egiptom z letalom Dornier - Superval »Sana«, ki je pred kratkim preletelo progo Genova - Aleksandrija.

Milijonar Van Leon je odletel na aeroplanu tipa Fokker po službenih trgovskih opravkih iz Holandske, preko Egipta in Indije na Kitajsko.

Prva zračna pošta na Kitajskem je uvedena na liniji Šanghaj - Mukden.

V Nemčiji pripravljata ponoven prekoceanski polet Köhl in Fitzmaurice na letalu Junkers G 24. Polet nameravata izvesti brez pristanka z dopolnjenjem benecina na način kakor je pri svojem rekordnem poletu izvršilo letalo »Question Mark«.

Nova zračna linija Anglija - Indija bo otvorjena v aprilu letošnjega leta. Proga meri 7500 km. Potniška letala jo bodo preletela v šestih dneh, dočim je bila doslej najhitrejša zveza mogoča šele v petnajstih dneh. Poročajo, da bo let deljen v etape in deloma izpopolnjen z vlaki. Prvi dan potovanja bo iz Londona v Basel, potem z brzovalkom do Genova, od tu preko Sicilije, Grčije, Libije v letalu, v četrtem dnevu pristanek v Aleksandriji. Pot bo vedla dalje preko puščave v Basro, Bagdad in ob perzijskem zalivu do Buširja. Sedmi dan pride potniško letalo v Karači. Baje bo ta linija kasneje podaljšana do Avstralije.

Nov višinski rekord. Amerikanska letalca Johnson in Stevens sta skušala pobiti svetovni rekord na višino, ki je doslej znašal 12.678 m. Dvignila sta se z letališča Wrightfield ter dosegla višino 12.870 m. Njun uspeh pa jim ne more biti priznan kot svetovni rekord, ker se nista držala inter-

nacionalnih predpisov, ki velevaljo, da je pri dosegu tega rekorda treba pristati na istem letališču, od koder sta se letalca dvignila, marveč sta pristala na letališču Northfield.

Velika nagrada za polet okoli zemlje. Amerikansko mesto Denver (Colo.) je razpisalo nagrado 50.000 dolarjev za prvo letalo, ki bi brez pristanka obletelo zemljo. Razpis objavlja tudi določila, glasom kateri naj bi se polet vršil ob 40 stopinjah severne zemljepisne širine, pristanek in start pa naj se izvrši iz mesta Denver. Razpis je internacionalen in veljaven za vse države na svetu. Velja do 1. januarja 1931.

Ameriški proračun za letalstvo. V proračunu za leto 1929-30. bo Amerika žrtvovala za aviacijo 33.578.683 dolarjev in to za skoro 9 milijonov dolarjev več kot lansko leto. Nove izdatke utemeljuje s tem, da hoče izredno podpirati gradnjo novih letal z novimi konstrukcijami ter posvečati pažnjo čim eksaktniši oprepi za navigacijo. Poleg tega hoče posebno podpirati gradnjo aerodromov širom Zedinjenih držav in na ta način še bolj razširiti in osigurati mrežo zračnega prometa.

Novo prekoceansko letalo. Tovarna Bleriot gradi prekoceansko letalo s premerom 28 m na krilih, dolžino 16 m. Pogonska sila bo znašala 3200 HP, kar naj bi omogočilo 4 motorji. Letalo bo imelo prostora za 30 pasažirjev. Prve poskuse bo napravilo s serijo poletov v Azijo in Afriko, nato pa bo sledil polet preko oceana.

Ne mučite dece z rjodim oljem, ko je vsa deca oduševljena za

JEMALT

preparat ribjega olja, ki ima izredno ugoden okus. Dobiva se v vseh lekarnah v malih omotih po Din 25.— in v velikih omotih po Din 42.—.

Iz življenja in sveta

Tri neraziskana področja

Kar vemo o življenju v globočini zemlje, na morskem dnu in v zračnih višavah, je le senca resnice — Naše znanje o teh stvarih je navezano večinoma na hipoteze

Neki londonski list se je obrnil do kopice znanih učenjakov, da bi se izrazili o treh svetovih organskega življenja, ki so človeštvu danes še skoraj nepoznani. Gre za življenje v globočini zemlje, na dnu morij in v visokih zračnih plasteh. List je prejel veliko številno odgovorov, iz katerih posnemamo sledeče:

Življenje v globočinah zemlje

Dosedanja raziskovanja so se omejevala večinoma na geološko sestavo zemeljske skorje, ki jo poznamo do globočine kakšnih 75 milj. Kar leži globlje, nam je uganka, ki jo skušamo rešiti z bolj ali manj duhovitimi domnevami. Kar se tiče življenja, pa so učenjaki do danes mislili, da jih že v majhni globini zaradi pomanjkanja hrane in kisika nič ni. Tudi so pravili, da je življenje že zaradi naraščajoče temperature in tlaka v nižjem podtalju nemogoče. To teorijo je izpodneslo zanimivo odkritje zadnjega časa: v globini kakšnih 1000 m so našli namreč neke še neznane bakterije, ki so se dale na površini tudi gojiti in razmnoževati kakor vse druge klice te vrste. Dognali so pa, da se preživljajo ta bitja z žveplenim ogljikovcem in da je njih življenje tesno združeno z eksistenco te snovi. Učenjaki stojijo pred tem dejstvom kakor pred kakšno uganko. Zdi se jim pa gotovo, da sega vpliv zemeljskega ozračja doli globlje, nego so menili do sedaj, da morajo v zemeljskih globinah eksistirati še kakšna podobna bitja in da imajo ta bitja velik delež pri nastajanju podtalnih rudninskih ležišč. Vse to bo treba še dognati.

Globine morja

Šo v primeri z zemeljsko površino še skoraj tako malo raziskane kakor globočine podtalja. Še noben človek ni prodrl globlje nego 300 m pod globino, samo specialno konstruirani aparati so prinesli na dan kakšen primer favne in flore iz podmorskih prepadov in tu pa tam se je posrečila kakšna uspeša fotografija iz življenja te flore in favne. V splošnem menijo ljudje, da organizmi iz morskih globin ne morejo živeti v morskih površinah, ker jih manjši tlak v višinah ubije. A to velja le za neke ribe, ki jim v višjih legah uide za življenje brezpogojno potrebni plin iz tkaničja in jim ga raztrže. In kolikor se zdi, se to ne dogaja zavoljo zmanjšane tlaka, temveč zaradi povečane temperature. Čim višja je temperatura, tem manj v vodovju »raztopljenega« plina. Večina živali in rastlin, ki živijo v morski globočini in ki jim je telo sestavljeno večinoma iz vode (n. pr. morski klobuki), pa se lahko brez škode dvignejo na površje. V splošnem torej ne vemo niti glede tega

živalstva in rastlinstva, kakšne so okoliščine, ki mu omogočajo življenje, ne glede na to, da poznamo komaj majhen del teh živali in rastlin.

Življenje v zračnih visočinah

nam je isto tako malo odgrnjena skrivnost. V kateri višini preneha to življenje? Major Hingston, soudeležnik ekspedicije na Mount Everest l. 1924., poroča, da je našel še v višini 5500 m ovce in srne, v višini 7000 m čebele in metulje, v višini 8000 m pajke. Še višje gori, v prostem ozračju, v višinah, ki so jih dosegli le s poskusnimi baloni brez človeške posadke, so ulovili specialni aparati redke eksemplare žuželk in neznanke količine bakterij. Kako daleč bi se morali popeti, da bi se rešili vsakršnega sledu življenja? Učenjaki trdijo, da krožijo najvišje zračne plasti s 100—200 miljami brzine okoli zemlje in da v teh silovitih tokih brzine niti bakterije ne morejo eksistirati, tembolj, ker vladajo tam mrazovi, proti katerim so polarne temperature naravnost tropične. A tudi to so le domneve.

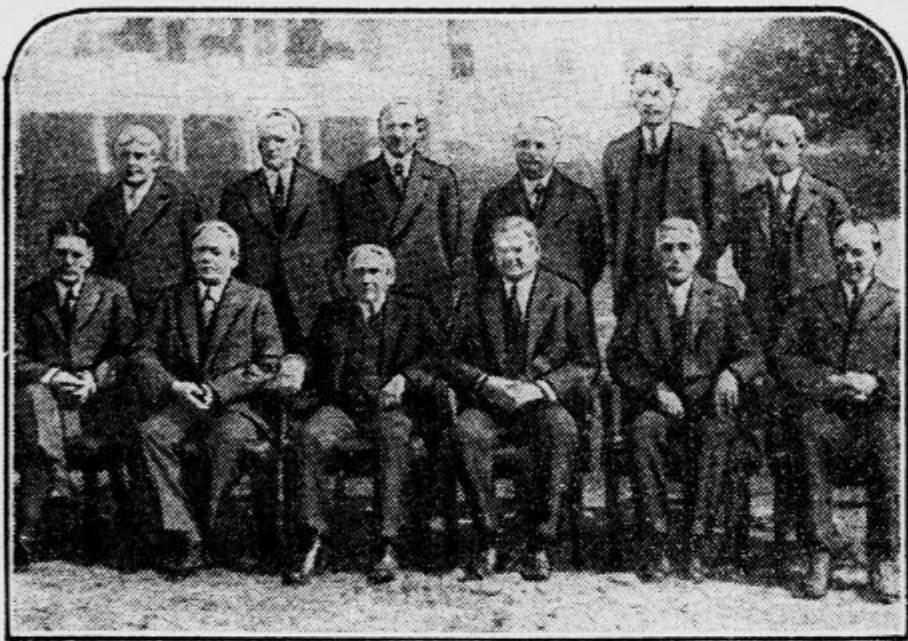

Maršal Feng-Ju-Hsiang,

znan po svojih uspehih med meščansko vojno na Kitajskem, je odstopil kot vojni minister nacionalistične vlade. Menda sta si s Čangkaškom nekaj v lasih.

Res fine kamgarne

in druga fina angleška sukna za obleke dobe gospodje v veliki izbiri najcenejše pri tvrdki DRAGO SCHWAB, Ljubljana.

Novi Hooverjev kabinet,

ki je že prevzel svoje posle, je sestavljen izmož, ki jih vidimo na sliki. Od leve proti desni (v stojiščih): Davis (minister za delo), Lamont (trgovina), Hyde (poljedelstvo), Curtis (podpredsednik), Wilbur (notranje zadeve), Adams (mornarica); (v sedečih vrstah): Brown (pošta), Good (vojna), Kellogg (zunanje zadeve, namestnik Stimsonov), predsednik Hoover, Mellon (financa), Mitchell (glavni attorney).

Ljubo:

Ko je umrla ljubica...

Včeraj je bila po dolgem času spet lepa noč. Ko sem vzel palico in klobuk in stopil na prag, da bi šel v kavarno, me je objelo mehu in volno, se ovilo mojega telesa kakor sen o ljubezni. Romal sem v mesečno noč. Snega je bilo na debelo, a dišalo je po pomladni in tudi mesec je bil ves pomladanski, le še jasnejša je bila ta lepa, prekrasna noč.

Samo ena taka noč je spala v meni; snoči pa je nenadoma oživela in vse sem preživel še enkrat.

Dolgo sem se takrat potikal okrog, ves srečen in mlad sem prišel proti jutru domov.

Soba je bila odprta in za mizo je sedel prijatelj Janko. Dolgo ga že nisem videl, odkar je bil oženjen, vsa se srečavala le redkokdaj. Slišal sem tako mimogrede, da mu je žena porodila sina. Zbog obče socialne mizerije sta se mogla šele po šestih letih obupnega čakanja poročiti — in in porod je bil težak, ker je bila ona že v tridesetih.

»Umrla je!« je dejal trdo.

»Kdo — kaj?« sem vprašal, čeprav

sem takoj vedel, koga misli.

»Moja ljubica...« je rekel še trše. Bila sta že tri leta poročena, a on ji je — o čujte! — še vedno dejal »ljubica moja«... Vroče mi je šinilo v lice, pozabil sem sneti klobuk in stopil sem k njemu, da bi ga objel, čeravno mi je srce očitalo: »ne laži«.

Še nikdar me ni bilo tako sram objema, ves trd in hladen je visel v mojih rokah.

»Motiš se,« povzame nenadoma Janko in me odrine, »nisem potreben... Le to mi povej in razjasni, ali kakor hočeš... sedi, prosim te!«

Njegove oči so me vznemirjale in s tresočimi se prsti sem si prižgal cigareto.

»Ne boj se. Nisem blazen.« Pomislil je nekoliko, zamahnil s kazalcem in važno začel. »Spominjaš se one deklice, ki sva jo imela lani. Tista pegasta — ne več mlada — jeli, spominjaš se, — nu, veš, tisto je ljubica odpustila, ker je bila noseča. Njen fant, čuden človek, je hodil nekaj časa k pevskim vajam — hlapec je bil — postrani smo ga gledali. Nekoč je prišel k vaji umazan in smrdeč po hlevu. Takrat mi je pevovodja rekel, da ga ne potrebuje več. Natanko se spominjam njegovih

ogromnih, nerodnih rok. Zdi se mi, da niso bile surove, le silno, silno okorne. Nu — in tisti človek se je s temi nerodnimi rokami ustrelil — da, ustrelil, ko je zvedel, da je ono že malce starikavo dekle, ki jo je bil nekoč napol pijan zapeljal — noseče. Mislim, da ni bil čisto — tako,« je dejal prijatelj, s prstom si krožeč po čelu.

»Davi mi je umrla ljubica... umrla je v bolnici...« Zagledal se je v tla in dolgo molčal.

»Svojega otroka že tri dni nisem pogledal, ko pa je ljubica tako mirno ležala tam... tako tiho, se mi je zdelo, da čujem otroški jok. Poljubil sem ljubico in odšel. Na hodniku je bila tema — postajal sem ob vratih in poslušal. In zdajci slišim spet tenak jok.

Vstopil sem. Med posteljami je hodila ženska v dolgi bolniški halji in mirila otroka — mojega otroka.

»Atek bo prišel, ubogi atek. Pš... pš... tiho mali, da se mamica ne zbudi... mamica, ljuba mamica spančeka, atek pa joka... ubogi atek...«

Ženska se ozre in se me ustraši. Z drsajočimi koraki se mi je približala, ponižno kakor sužnja in z očmi me je prosila odpusčanja — naša starikava pegasta dekla.

Velikopotezen načrt za raziskavanje jame Macoche

Danes se bo izvršil v Moravskem Krasu eksperiment, kakršnega ne pozna svetovna zgodovina. Razstrelili bodo zadnjo skalnato steno, ki loči znamenito jamo Macocho od 500 m dolgega predora. Skozi ta predor se bodo izlile velikanske vodne mase, ki polnijo podzemlje Macoche in ovirajo človeškim nogam dostop v njene najbolj skrite jamske predele. Strokovnjaki računajo, da bodo na ta način odkrili še obširen podzemeljski svet.

Avtor tega grandioznega načrta, ki je bolj znanstvene nego praktične vrednosti, je znani raziskovalec dr. Karel Absolon. Ker mu je vodovje podtalne reke Macoche oviralo dohod v še neznane jame, si je izmislil, da bi to vodovje z omenjenim predorom spjel stran. Predor vodi mimo majhnega jezera, ki ga je treba isto tako šele raziskati. Amater-potapljač inž. Divišek iz Brna se bo spustil danes v potapljaški obleki na njegovo dno.

To nad vse zanimivo dramo v osrčju Moravskega Krasa bodo v vseh njenih fazah posneli na filmski trak, tako da bomo imeli morda tudi mi priliko seznaniti se s čarobnim podzemeljskim svetom Moravske po živih slikah.

Podraženje alkoholnih pijač v Ameriki

V Newyorku so zaprli 500 »speakeasov« (tajnih točilnic alkoholnih pijač) in 4 nočne klube. Posledica je bila da so se cene alkoholnih pijač neverjetno dvignile. Škotski whisky ki mu je bila še pretekli teden cena 60 dolarjev za zabo, stane sedaj najmanj 90 dolarjev. V istem in še večjem razmerju so se zvišale cene drugim alkoholnim pijačam. Pri tem je treba povedati, da so te alkoholne pijače prav za prav mešanice najrazličnejših strupov, ki so še nevarnejši od alkohola samega.

Zaročenki odgriznil nos

Neki 32letni trgovski zastopnik iz Berlina je imel ljubavno razmerje z ločeno ženo. Bila sta celo zaročena. Toda ženska mu ni bila preveč zvesta in opetovano je prišlo med njima do burnih prizorov, pri katerih ji je ljubimec grozil, da jo bo za vselej spasil. V oktobru lanskega leta je izvršil svojo grožnjo, potem ko se mu je že enkrat prej ponesrečilo. Vračala sta se iz kavarnarne proti njenemu domu, ob lišnih vratih jo je hipoma zgrabil za grlo, da ni mogla kričati, in ji je odgriznil nos. Odnegli so jo v bolnišnico, kjer leži še danes in kjer upajo, da ji bodo s kosom mesa, ki so ji ga izrezali na roki, popravili pokvarjeni obraz. Proti njenemu ljubimcu se je vršila ta teden sodna razprava, pri kateri so ga obsodili na leto dni ječe.

Zdravnica pred poroto

V Parizu se vrši proces proti zdravnici dr. Champagne, ki je hotela z bodalom usmrtiti svojo prijateljico, tudi zdravnico, ko ji ta ni marala pomagati iz zagate zaradi nekega ponarejenega recepta, s katerim je hotela obtoženka priti do večje količine morija, nego bi ji smel lekarnar dati. O tej čudni aferi smo svoječasi obširneje poročali.

Hohenzollernec trgovec v Argentini

Drugorojenec bivšega nemškega prestolonaslednika princ Ludvik Ferdinand se je odpeljal s parnikom »Berlin« v Newyork. Tri tedne ostane v Zedinjenih državah, nato odpotuje v Argentino, kjer si hoče poiskati v trgovini službeno mesto in pozneje postati trgovec. To je podjeten, mlad mož 21 let. Katastrofa Hohenzollerncev ga je zadela še v otroški dobi in tako je bila njegova vzgoja že priročno po izpremenjenih razmerah. Princ se je marljivo učil španščine, ki jo bo potreboval v Argentini, študiral je trgovske vede in nedavno je promoviral še za doktorja filozofije.

Nemški admiral von Tirpitz, znan kot iniciator podmorniške vojne v času svetovne vojne in državni tajnik za vojno mornarico, je praznoval te dni svojo 80. letnico. Slika nam ga kaže po zadnji fotografiji.

Nemčija proti plinski vojni

V zunanje-političnem odseku nemškega državnega zbora so sprejeli za konske načrte za ženevski protokol, ki prepoveduje plinsko vojno. Državni tajnik Schubert je ob tej priliki izjavil, da je ta protokol podpisalo že l. 1925, osem držav, med temi Belgija, Francoska, Italija in Rusija. Ta protokol so si omislili na nemško pobudo, kar razpršuje vse dvome, da bi imela Nemčija v zadevi kemične vojne kaj skrivati. Morda je res. Dejstvo pa je, da se države pripravljajo na kemično vojno še v večji meri nego pred podpisom protokola.

Kuga

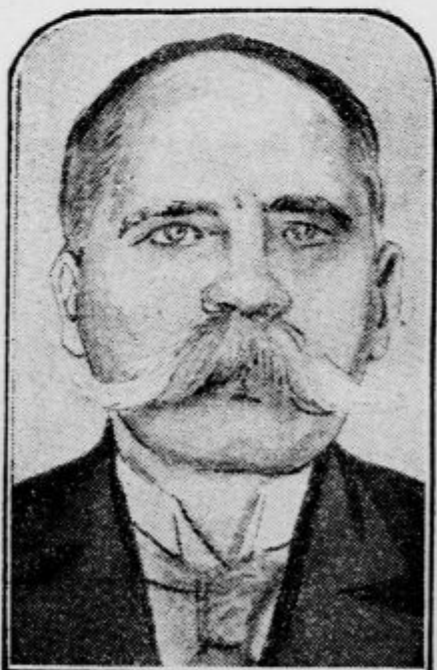
Iz Indije in Južne Afrike poročajo o veliki epidemiji kuge, ki je pobrala že mnogo tisočev ljudi. V Indiji je posebnoma huda v Pandžabu, v Afriki pa v Oraniju in Transvaalu, kjer divja zlasti med urojenici. Johannesburg mislijo obvarovati te šibe božje z osnovanjem 10 milj dolgega, 8 milj širokega kvadrantskega ozemlja.

V orehovi lupini preko Oceana

Dunajski novinar Franz Mick se po da letos z majhnim drščcem od francoske obale preko Atlantika v Newyork. Misli, da bo že v 80 urah tam, ker bo drščec, ki ga je konstruiral neki inženjer, razvijal hitrost 150 km na uro.

Umor v bolnišnici

V mestni bolnišnici varšavskega predmestja Prage je ustrelil vlomilec Brzesinski dva možakarja, ki sta ga pozvala, naj zapusti z njima bolnišnico. Brzesinski se je sam javil na policiji. V bolnišnici je bil na obiskih pri svoji bolni ljubavnici, a oba možakarja sta pripadala, kakor je dognala preiskava, neki vlomilski bandi, s katero si je bil Brzesinski v lasih.

Pusta

estonski poslanik v Parizu, ki je igral glavno ulogo pri pogajanjih za estonsko-francosko trgovsko pogodbo. Podpisana je bila te dni.

Kulturni pregled

Naš novi avtorski zakon

Načrt zakona o zaštiti avtorskega prava, ki ga je predložil bivši minister prosvete gosp. Milan Grol, ni postal zakon, dasi ga je Narodna skupščina v Zakonodajnem odboru že sprejela. To daje možnost, da se pogreške tega načrta popravijo.

Da mora Jugoslavija pristopiti Mednarodni uniji za zaščito literarnih in umetniških del in to sprejemajo vse njene pogodbe od Bernske konvencije (1886) preko Pariških aktov (1896), v Berlinu revidirane konvencije (1908), Bernskega protokola (1914) do močno pretrganega koncepta rimske revizije (1928), pač včasih obzira mednarodnega oportunizma. Razlogi pa, ki bi prav uspešno branili, da od brezčasnosti stanja, kakršno danes velja v Srbiji, ne skočimo vratlomno v najmodernejše obveznosti, ki so jih čisto materialni interesi piscev srednjih narodov nanizali v Rimu, nam včasih pažiti, da se izognemo pretiravanju. Zakonov ne gre delati a stalisti in na željo tujcev, ampak po kulturnem stanju lastnega naroda.

Tendence zakonskega načrta gosp. Grola je bila, biti bolj papeška nego papež in v dobi socialnih omejenosti zasebne lastnine je v tem načrtu razvil prav rimboskopravni nazor o lastnini duševnih proizvodov. Velika je pogreška misliti, da to stalisti odgovarja vsaj interesom naših duševnih producentov.

Vsebinska avtorskih pravic

Po Grolovem načrtu avtor nima samo izključne pravice, da svoje delo objavi in stavlja v promet, da gledališko, glasbeno in kinematografsko delo da izjaviti ali prikazati, avtor ima tudi izključno pravico, da delo javno predava. Brez njegovega dovoljenja se ne sme predelati v verz ali v dramsko delo.

Določiti vsebinsko avtorjevih pravic je popolnoma avtonomna stvar vsake države. Ni razumljivo, zakaj je načrt šel tako daleč, da bo za pripravo deklarativne pesmice na dohodnem koncertu treba še 50 let po avtorjevi smrti dovoljenja njegovih naslednikov (navadno pač kakega založništva ali agenture) Gregorčičeve pesmi bodo tudi za deklaratorije in pevce slobodne šole leta 1957, če pa je komponist umrl po letu 1907, če pa kasneje.

§ 22. projekta treba popraviti in brisati drugi in tretji odstavek. Čim je delo objavljeno, ga sme pač vsakdo predavati. Samo če gre za gledališka dela in glasbena dela večjega obsega, naj bo javno predstavljanje avtorjeva pravica. Pa tudi takda dela, če se ne izvajajo obroma, temveč pretežno po diletantih, v raznih kulturnih združenjih, bi naj bila svobodna.

Pretirano je zahtevati nagrado, če se kako malo delo ali odlika uvrsti v krestomatijo (§ 27), in odškodnino za uvrstitev že izšlih ali javno izločenih del likovne umetnosti ali fotografij v šolski učbenik ali znanstveno delo ali priložnost poučnega predavanja s skriptikomom ali kinoaparatom (§ 30).

Ako se oživilorji Šuman - Grolov oddelek o vsebinski avtorski pravici, bodo cveleto agenture, ki bodo komplicirale duševni promet. Treba ta oddelek po treznih praktičnih predelati.

Prevozi

Grolov načrt prepušča avtorju pravo prevoza do 50 let po smrti. Celo rimska najnovejša revizija daje državam svobodo, rezervirati si pravo prevajanja v mejah pariške pogodbe (1896), t. j. da avtorjem pravica na prevod ugasne, ako se je ni poslužil v roku 10 let po prvem objavljenju dela. Tu treba pravico prevoda rezervirati za oba naša književna jezika. Na primerem mestu bi bilo umestno dostaviti, da se prevodi iz srbohrvaščine v slovensčino in obratno pravno smatrajo kot ponovno izdavanje dela v istem jeziku.

Vezati prevajanja na 50letno dobo po smrti tujih avtorjev, znači v temeljih urediti našo literarno produkcijo, obenem pa zatvoriti kot kulture našemu malemu in vrhu tega še knjižno trikrat razcepljenemu narodu.

Trajanje zaštite avtorjevih pravic

Da moramo vsled Rimske revizije pristati na zaščito dobo 50 let po smrti avtorja, dočim vztraja veliki nemški narod pri 30-letni zaščitni dobi, je gotovo originalno, toda tudi zelo škodljivo. Zato pa bi morali toliko bolj uporabiti svobodo, ki bi rimska konvencija daje vsaj za anonimna in psevdonima dela, fotografije in dela, izdana od

pravnih oseb. Deset let, odkar je plošča izdelana, je za fotografijo pač dovolj zaštite (načrt daje 20 let, odkar je delo izšlo).

Retrakativnost zakona

Proti vsem pravnim načelom uvaža Grolov načrt retraktivnost nove, oziroma postrežne zaštite. Kar se računa danes že kot prosto, mora nazaj pod zaščito. Vsled tega bodo nastale komplicirane razmere in znane škode, obenem pa obča nesigurnost. Tu je avtor zakona pač brez potrebe zagazil. Nihče nam ne more predpisati retraktivnosti.

Zakon o zaštiti avtorskih pravic zasluži vso pozornost javnosti, ki ima pravico zahtevati, da se brišejo neizvedljive, kulturno škodljive in šikanozne določbe načrta, ki ga je v tej nesprejemljivi obliki sugeriralo inozemstvo.

Marčeva številka

„Ljubljanskega Zvona“

Je iznenadila naročnike s trobarvno reprodukcijo značilne slike mojstra R. J. Kopicarja »Večer na Savi«. Delniška tiskarna v Ljubljani je s to reprodukcijo upeljala grafično novost, kakor je nima nobeno naše podjetje: trobarvni bakroviski.

Pesnišvo zastopa v tej številki Fran Eller s pesmijo »Salutari morituri«, ki očituje sodobno pojmovanje deizma. Miran Jarc pa je objavil prvi del svoje dramske pesnitve »Vergerie«.

Nadaljuje se roman Jožeta Pahorja »Serenissima«, zaključuje pa uspešno in interesantno novela Juša Kozaka »Tuja žena«.

Duhovnemu življenju pod dobrimi 100 leti je posvečen esej Janka Lavrina »O romantični mentaliteti« zanimiv zlasti zaradi avtorjevega presojanja romantizma. Končuje se biografska in idealna studija o Leninu iz peresa Albina Preneleha.

Med književnimi poročili omenimo Josip Vidmar literarni pregled Fr. Koblerja v zborniku »Slovenci v desetletju 1918-28« in pripovedne knjige »Vodnikov družbe«, »Kmetijske Matice« in Mohorjeve družbe. Mile Klopčič je prispeval oceno Gradnikove »Kitajske lirike«.

V kroniki piše B. Borko o zadimljenem zborniku »Mlade sovetske - ruske proze«, ki ga je izdala založba »Malik« v Berlinu. »Ljubljanski Zvon« se naroča pri upravi Ljubljana, Prešernova ulica 54. Za 120 Din na leto dobe naročniki revijo ki jih seznanja z domačim in tujim literarnim novinarjem in kulturnim življenjem.

Petdesetletnica Josipa

Murna-Aleksandrova

Šla je tiho mimo nas, kakor so tihe njegove pesmi. Neopažen jubilej, ki ga ne more slaviti, kdor je v grobu. In kdor živi, ga slavi s težkim srcem, če ljubi življenje in mladost.

Josip Murn se je rodil 4. marca 1879 v Ljubljani kot nezakonski sin lepe služkinje s kmetov — Gorenjke. Njegova mladost je bila žalostna, in če je žutil v pregodaj ugašlem življenju kaj naslade, je bila iluzorna: bila je idealna ljubezen, bile so pesmi, bile lepe sanje in fantovski ideali. Živel je v stari kurčurni, rojstni hiši moderne slovenske lirike. Študiral gimnazijo, pisal pesmi, dvoril dekletom in zabahal na dolge izprehode tja proti Devici Mariji v Polju, kjer je užival lepoto njiv in »blesk gor in doline«. Dočudil je srednjo šolo in korajžno krenil s tovariši na Dunaj, toda glad ga je prisilil k povratku. Ponosen, a tihi in bolehal je hodil po ljubljanskih ulicah, mislil na lepo Almo in pripravljati pesniško zbirko, pisal prijateljem vesela pisma, v vsaj svoji bedi in boleznih prešerno verujoč v življenje.

Takrat potrkam Damijan na tla, takrat bom mandeljov in življenja sit. Prišla je ta ura in usoda služkinjinje sina se je dopolnila v oni isti kurčurni, kjer je živel kot dijak, v oni isti sobici, kjer je dve leti pred njim izdihnil Dragotin Kette. Umrl je dne 18. junija 1901. Zdaj je na pokopališču Sv. Križa združen s kostmi Ketteja in Cankarja, v hrano slovenske kulture pa z najboljšimi duhovi, ki so spregovorili z našo ljubo besedo.

To je skoraj vsa vnanja zgodba Murnovega življenja, življenja brez burnih dogodkov, življenja, ki se je izgubilo pod tiho travo, kakor potoček na livadi. Njegov tovariš in prijatelj Ivan Prijatelj je izdal l. 1903 pe-

smi Aleksandrova pri Schwentnerju (»Pisni in romanci«) in jim napisal uvod, ki je še danes osamljen v naši literaturi; uvod, kakor ga je zaslužio pesnikovo delo.

V vseh naših solah se danes uče Murnove pesmi in vsak učitelj slovenskega jezika pripoveduje o njem, da je bil »pesnik slovenske zemlje«. In je bil res in vsi, ki so pozneje opevali našega kmeta, našo vas, so se malce učili pri Murnu. Njegove pesmi so se vedno brevir dojmljivih duš, ki ljubijo moderen, čuvstven razgiban pesniški izraz slovenskega kmetstva.

Spisal si je epitalm, ki ga dovolj označuje: Življenje celo spril, neslalen, miru resnice, sreče je iskal —; njegov bil smoter temen, daljen, umel ga ni, zato je pal.

Murn - Aleksandrov je ime, ki bo vedno živelo v našem jeziku in naši kulturi.

Mariborsko kulturno

življenje

Maribor, 21. marca.

Bližajoča se pomlad že kaže svoj vpliv tudi na obisk naših kulturnih prireditev, predvsem seveda gledališč. Ob jasnih solnčnih dneh se vrste gledaliških sedežev močno skrčijo, kar je že privedlo celo do katastrofalne praznoti, tako da je moral biti koncertni oporni večer v nedeljo 10. t. m. zaradi preslabe občiska celo odlovedan. Tem silnejši je bil obisk ljubljanske opere, o kateri uspešno je »Jutro« že poročalo. Brez dvoma je mnogo ljudi privabila takrat v gledališče, opera mariborskega domačina »Slava Ostrega«, na tudi splošna želja po dobi eni predstavi, ki jo od lanske sezone je pogrešamo.

Pretkli teden nam je prinesel dve premijeri. Oskar Nedeljeva opereta »Poljska kraljica« s gostom Mirkom Necatom, ki je kakor že v prejšnjih sezonskih preceh, naročila hišo in bo privlačna sila za naslednje tedne. Brez dvoma bo, kakor pri premijeri tudi pri vseh reprizah poleg »sta najboljša« ugašala gđ. Udovičeva kot Zarembova hči Helena, pa tudi gđ. Savinova kot ruska Vanda ter gosp. Ristberger (režiser) kot graščak Zarenba.

Majhen dogodek za mariborsko gledališče je bila dobra uspešna premijera Kraljeve drame »V zvonih« v režiji Rada Prečarca, ponovna je sila iz življenja zagrebških boljših krogov, ki jih stare nove življenjske prilike silijo v bližjo gra gđ. Kraljeve v ulici in te, dobro je podal advokata dr. pl. Krizajca, gosp. Janko Rakusa, dočim je gosp. Skornjanc nekoliko pretiraval barona Lenjaca.

Ljudska univerza je v zadnjem času priredila dve predstavi v svojem ruskem črtu, ki si zasluži vsaj pozornosti, npr. sta je bili delatni. Ljubljanski vseučiliški profesor gosp. M. J. J. je na podlagi uradnih sovjetskih virov podal žalostno sliko propadanja ruske mladine v sedanjih dnevih in neuspešnih poskusov, rešiti problem z tvevbo državne namesto rodbinske vzgoje. Gosp. dr. Preobraženski pa je predaval o položaju žene v sedanjih Rusiji ter za je naslikal po leposlovnih solih boljševiškega pisatelja Panteleimova Romanova.

Naša književnost

v Julijski Krajini

IV. etnik poljudno znanstvenega Zbornika tržaške »Luče« je priobčil F. B. B. pregled slovenskih in hrvatskih knjižnih izdaj v letu 1928, v Julijski Krajini.

V cellem je izšlo lansko leto 29 slovenskih in pet hrvatskih knjig. Tržaška književna družina »Luče« je izdala šest knjig: dva zbornika, Slavka Slavca povest iz gosriške okolice »Uboji Ustina«, Franceta Bevka ribiško povest »Vihare« in dve knjigi prevodov: Reymontovega »Tomka Berana« (prevel Fr. Bevč) in dve povesti Karla M. Capke-Choda »Hojka« in »Nedonošen« (poslovenil Slavko Slavec).

Tiskarna »Edinost« je izdala ponatis podlistka »Edinosti« roman Krizanovske »Pajčevina« v prevodu Ivana Vovka in mladinsko knjižico »Iz starih časov« (Nande Vrbanjakov).

»Goriška Matica« je izdala koledar v umetniški opremi Toneta Kralja, Reymontovo povest »Pravica« v prevodu Fr. Bevč, Ušajev gospodarsko čitanko »Kmetstvo branje«, Janka Furlana »Danska in Dancie«, drugo izdajo Bevčevih »Krvavih

jezdece«, nadaljevanje istega romana »Skorpijoni zemlje« in končni zvezek romana »Črni bratje in sestre«.

Tiskarsko podjetje L. Lukežič je založilo antologijo slovenskega slovstva pod naslovom »Slovenski cvetnik« (sestavil dr. A. Budal). Ista knjiga je izšla pod naslovom »Antologija slovena« z italijanskim glosarjem za rabo v srednjih solah.

Goriška Mohorjeva družba je izdala koledar, Sienkiewicz roman »Quo vadis« v prevodu dr. J. Glonarja (I. del), »Zgodbe svetega pisma« in »Sadjarstvo« Josipa Rustje.

»Naša založba« je izdala Vuka Karadžića »Narodne pripovedke« v prevodu dr. Alojza Gradnika.

Dr. Andrej Pavlica je izdal »Socialni zakonik« in »Cvetje z večnih višav«.

Uprava »Goriške Straže« je izdala knjižico »Dr. Janez E. Krek« in »Goriško pratio« za l. 1929.

Katoliška tiskarna v Gorici je izdala Pavla Kollerja povest »Glasba in ljubezen« v prevodu A. Kacina.

Vrh tega je izšlo nekaj koledarčkov, oziroma pratik.

Med hrvatskimi knjigami je omeniti zbirko istrskih povesti Ernesta Radetića »Kad se užge mlada krv« in roman »Izgubljenik« (prevod iz angleščine).

Nove knjige tržaške „Luči“

Književna družina »Luče« je izdala tri nove publikacije.

V »Zborniku«, ki ga urejuje dr. Lavo Cermelj, je natisnjena razprava Angela Hukanja »Veliki fašistovski svet«, ki nas podrobno seznaja z ustrojem in pravili »fašistovskega parlamenta«, naprava, ki pomeni popolno uveljavljanje načela stranka = država. Članek bo s pridom prebral vsakdo, kdor se zanima za politično teorijo in zlasti se za pojave, ki so v zvezi s fašizmom kot pokretom. — Razprava Lavo Cermelja »Politično-upravni in sodni pregled Julijske Krajine ob koncu l. 1928.« je namenjen predvsem našim rojakom v Italiji, vendar takisto prinaša nekatere splošno zanimive podrobnosti o sedanjih upravi v Italiji. — Tudi druga razprava Angela Hukanja »O legislativni unifikaciji« utegne biti marsikomur izven Italije interesantno stivo. O periodnih publikacijah v Julijski Krajini sta priredila France Bevč in Lavo Cermelj izčrpen pregled, tako da imamo pred seboj jasno in neovrgljivo sliko tega, kar je v zvezi s tem težkim razmeram ustvarjal naš element na javnem in kulturnem področju, dokler je užival vsaj najprimitivnejše jezikovne pravice. O pregledu knjižnih izdaj v letu 1928, poročamo na drugem mestu.

Izvirno povest zastopa toplot Damir Feigal s knjigo »Na skrivnostnih tleh«. Vodi čitatelja v eksotični svet, prikazuje človekov boj z divjo naravo in s primitivnimi ljudstvi ter postavlja našega človeka Pipana v središče viharov in napetih dogodkov. Povest tiste vrste, ki danes najbolj mika ljudi, iščočih pozabe in v bujni fantaziji odhaja od vsakdanjih skrbi in krute resničnosti.

Običajni prevod je preskrbel tudi letos France Bevč; ponasil je pet povesti bolgarskega pesnika Ivana Minčeva Vazova. Povesti so sicer spisane z bolj primitivno pripovedno tehniko, vendar pa imajo obilo vsebine, izvirni, krepko karakterizirani osebe in zanimivo, pestro okolje. Marljivo prevajalec je dodal na koncu življenjepis Vazova.

Naj ne bi tržaška »Luče« ugasnila v temi; njeni žarki so blagodejna tolažba onim, ki najbolj hrepenje po svetlobi resnice in pravice.

Prva številka „Zborov“

Letošnja prva številka »Zborov« se je sicer nekoliko zakasnila, zato pa se reprezentira v novi barvi in z obširnejšo vsebino. »Zborov« so začeli sedaj peto leto ter so tokom tega časa prinesli, mislim, skoro vse zore, ki so po svoji tehnični plati in vsebini prikladni za naše mestne in podeželske zore. Upam, da so vsa zborovska združenja širom Slovenije norečena na to našo edino specialno zborovsko revijo. Ako pa še ne bi bila, naj to čimprej storijo; tako koristijo ne le reviji, temveč v prvi vrsti samim sebi, kajti obogatijo svoj arhiv s pevnimi, hvalenimi in za vsako priliko uporabnimi skladbami dobrih avtorjev.

Pričujoča številka prinaša v književni prilogi prispevke dr. P. Kozine o Nedvedu in njegovih učencih (ob priliki stoletnice rojstva skladatelja in pedagoga), V. Mirkova postanku in delovanju tržaške Glasbene Matice ter članke iz uredništva (Oskarju Devu k šestdesetletnici organizacijske in društvene poročila, novosti ter poročila).

Ivo Peruzzi je prispeval eno lirčno pesem, ki bo gotovo kmalu našla skladatelja. Muški del obsega mešane in moške zore, na čelu jim državna himna »Bože pravde« v prireditvi ravnatelj M. Hubada. Kakot vse njegove priredbe, se tudi ta odlikuje po zvočnosti in izrazni dinamičnosti akcentov; polfonna struktura stavka ji zagotavlja polnozvočnost. Ispoveda »Ilirija ozivljena« je naša novega budica v J. Pavčiču, ki ji je, enako kot Hubad prejšnji, dal zvočnejšo obliko. V naslednji pesmi se izkaže J. Pavčič tudi kot skladatelj z uspeho, lahko in hvaljeno pesmijo »O Kapitanu«. Jubilant Oskar Dev, je prispeval moški zbor »Svetla noč«, v harmonizaciji modernejše skladbo, med tem ko zaključuje zvezek Pavčičeva priredba narodne pesmi »Kaj je tebi, dekle moje?«. Vse skladbe so primeroma lahko izvedljive ter bodo kmalu našle svoje interpretre.

L. M. S.

Repertoarji

Repertoar Narodnega gledališča v Ljubljani

LJUBLJANSKA DRAMA

(Začetek ob 20., spremembe označene.)

Sobota, 23. Krog s kredo. Ljudska predstava po žižnih cenah. Izven.

Nedelja, 24. ob 15.: INRI. Izven.

LJUBLJANSKA OPERA

(Začetek ob pol 20., spremembe označene.)

Sobota, 23. Mignon. Gostovanje ge. Tinka Vesel - Pola C.

Nedelja, 24. ob pol 20.: Grof Luksemburški. Gostuje ge. Ilišč. Izven.

MARIBORSKO GLEDALIŠČE

Sobota, 23. ob 20.: V agoniji. B. Kuponč.

Iz gledališke pisarne. Danes 23. t. m. gostuje v operi znamenita koloratura ge. Tinka Vesel - Pola C. Zbirka graške opere, kjer je vsled svojih odličnih pevskih in igralskih sposobnosti pri občinstvu izredno priljubljena. Poleg odličnega gosta nastopijo še ga. Thierryjeva, gg. Banovec in Rumpelj. — Jutri gostuje v naši opereti gosp. Ilišč v naslovni ulozi »Grof Luksemburški«. Ostala zasedba kazor pri premijeri in reprizi. Drama ponovi danes »Krog s kredo«, ki je dosegel letos največje repriz. Sobotna dramska in operna predstava se vrstila na fast udeležencem društva »Pravnik« v Ljubljani. — Od nedelje dalje pa uprizori drama pasijonsko igrro INRI, in sicer prvič v nedeljo ob 15., v ponedeljek ob 15. in 20. ter vse nadaljnje dni velikega tuda.

Sedemdesetletnica arhitekta Vancasa, ki ga stelejo Hrvati med svoje prve arhitekte, je potekla te dni. Vancas je zgradil več cerkva in palač umetnostne vrednosti. V Sloveniji so se po njegovih načrtih zgradile cerkve na Bledu, v Šmarjeti, v Rateču in dr. ter škofovi zavodi v St. Vidu.

Papandopolovo »Slavoslavie«. Dne 29. t. m. se bo izvajalo v zagrebškem Narodnem gledališču veliko zborna delo mladega skladatelja Zagrebčana Borisa Papandopula »Slavoslavie«, ki je imelo lani velik uspeh na Dunaju. Pri izvedbi sodelujejo »Kolo«, gledališki zbor in več solistov, dirigira pa avtor, ki je najbrž naimlaši jugoslovanski skladatelj (roj. l. 1906).

Literarne nagrade »Matica Hrvatska«. »Matica Hrvatska« je razpisala za l. 1929. dve književni nagradi: prvo v znesku 5000 Din za najboljšo pripovedno, drugo v enakem znesku na za najboljšo podučno delo.

Gunnar Heiberg, slavn norveški risatelj in dramatik, je umrl v Bergenju. Bil je ravnatelj ondotnega gledališča. Izmed njegovih številnih del omenjamo »Teto Ulrika« in »Kralja Midasa«.

Keleninovo »Literarno vedo« ocenjuje v najnovejši številki »Straneca« predgovor (Beograd) srbski est. Dragoš Lapčević.

Franjo Lovšin: »Veseli pastirčki«. To zbirko mladinskih pesmi je izdal v samozaložbi priljubljeni sotrudnik »Zvončica« in drugih naših mladinskih časopisov. Zbirka se priporoča mladini in njenim vzgojiteljem kot dobro stivo, primerno zlasti za deca do 10 let. Stane 10 Din. vezana pa 12 Din.

»Srce«. To znamenito delo E. de Amicisa je izšlo sedaj v založbi Učiteljske tiskarne v Ljubljani. Prevod je oskrbel s pisateljevim dovoljenjem Jan. Malavčić, ki je leta 1889. izdal tudi prvi slovenski prevod. Knjiga je prevedena na vse jezike sveta in vsi narodi jo pravilno ocenjujejo kot zlato zakladnico vseh plemenitih čustev. Mladina jo čita z največjim zanimanjem. Knjigo, ki obsega 255 strani in je opremljena kar najkrajšne, primorčamo v nakup. Cena vezanemu in ilustriranemu izvidu 54 Din. Navpravi veseli mladini, a napoleti tudi svoja srca z veseljem in lepoto!

„Dantonova smrt“

Nekoliko besed k uprizoritvi, kakor sem obljubil v poročilu po premieri.

Že takrat sem omenil težave, ki jih je morala premakati režija, da je postavila na oder vso to valjutočo vrsto svetov, ki se giblje vsak na svoj način, toda z isto dinamiko skozi Bichnerovo dramo.

Svet razočaranih pesimistov Dantonovega kova, svet brezpogojnih teoretikov in praktikov revolucijske ideje, svet mase. Kot kontrast k tem svetovom, v indirektni zvezi z njimi, s svojim posebnim življenjem, nekako stranska točka v blazni razvnanosti tega stašnega dela: svet žensk, Julija, Marlon, Lucile.

V glavnem dva svetova: svet poedincev in svet mase. Ulogovne poedincev so odvisne od dveh enakovrednih faktorjev: od režiserjeve zamisli njihovih poedinih psiholozi in od igralčeve zamisli in kanacetete v podajanju niemu določene psihološke. Maso mora tvoriti inteligenten izvajatelj material, toda v prvi vrsti je režiserjeva zasluga, če mu ta material parira z zibčnostjo in dinamiko, ki jo ustvarja enotno, potencirano, istovrstno doživetje vseh posameznikov »masi« — ali na če se izčim masni prizor v leseno nerodnost, v muko za oko in uho, kakršne smo bili navajeni doslej pri operiranjih z množico.

O masi sem govoril že zadnjič. Učinek, ki ga napravila na gledalca, zlasti v zamračenih prehodih med posameznimi slikami, je nepopisen. To je resnična masa, uboga, brezčasna igrača v rokah vse poedincev, ki stoji nad njo: in strahna sila, ki si spreminja te poedince same v igračo. Samo tedaj, kadar stoj pred nami na razsvetljenem oderu, se vtis nene možnosti nekoliko razblijni. Oter je pretesen in ne dopušča pri najboljši volji več komparacije. Svet posameznikov.

Dantona je podal g. Levcar z monumentalnostjo, ki je lastna njegovim tipom. V strasti in skeptični ravnodušnosti, v lubezni in nežnosti: dobra kreacija. Na visku,

v 9. sliki, ko zapade strahoti svojega kesa in spoznanja, da je bilo njegovo delo zaman: kolos, morda najpopolnejša Levcarjeva odrska ustvaritev. Na drugem visku, pred revolucijskim tribunalom, ko zarjove kakor ranjen lev na podle klevete svojih tožiteljev: samo močan. Zdi se mi, da je v tem prizoru nekoliko popustil pod utrudljivostjo svoje uloge. To bi bilo res razumljivo. Še eno dlako: Zelel bi si čistejšo izgovorjave. Marsikje ga nisem razumel. Ne samo jaz.

Camille Desmoulins, poet, nežen in prikupen kakor mladost, v »močnih scenah« dozoril mož, brezupnik, člnik. G. Jan je podal prvo naruto s simpatičnim temperamentom, ki ga poznamo iz nekaterih prejšnjih ulog. Z drugo je prekosil v 17. in 19. sliki, v teči, samega sebe: presenetljivo močno igra.

Rogozov Robespierre je od zgodovinskega vzora morda zelo oddaljen (sam Bichner ni brezpogojen opisovalec zgodovinske resničnosti), kot odrski tip, kot nasprotje Dantonovega tipa, je kreiral po mojem občutku najbolj brezhibno in dosledno izdelano ulogo med večimi.

Skrbinske kot Saint-Just. Znanje je manj podoben zgodovinski osebnosti nego Robespierre. Saint-Just je bil na znan cvetoča deklica. To se ne da pričarati — in ni važno. Kar pa se tiče onega drugega Saint-Justa, krivolone zverine, brezvestnega intriganta, ubijalca iz filozofskega principa in zato, ker je kri, če jo enkrat okusiš, najhiti opolna pilača, kar se tiče tega Saint-Justa, bi bil odrski lahko zgodovinskega vzor. Govor na seli konventa (11. sl.) je perfekten posnetek hinovitizirajoče, mrzle, svoje zmagazne demagogije. In to, kar bi bilo pri Skrbinsku najmanj pričakovati: on ve, kako je treba s svojo silo štediti. Samo naivnejše in tisto, kar mora premagati poslušalce, dobi najsilnejši glasovni in mimični poudarek. Takrat pa res sila.

Igra žensk (Julia - Medvedova, Marlon-Mira Danilova, Lucile - Saričeva), izborna

z mimične strani, ne ustreza mestoma glasovno. Zadnji prizor, Lucile ob giljotini, preveč razvlečen (radi režiserja ali radi igralke?), tako da gledalec ne odide brez nekega medleza vtisa.

30. do 35. drugih ulog, deloma po dvakrat zasedenih po istem igralcu. Kar moti, a se ne da popraviti, dokler ne bo imelo gledališče dovolj kreditov, da bo lahko pomnožilo svoji ansambel. Nimam prostora, da bi obravnaval vsako ulogo posebe. Omenjam iz mase teh podrejenih ulog nekatere najznačilnejše, po važnosti in izrazitosti, s katero so bile podane: Sagninova Philippea, Plutovega pateričnega sufferja Simona, Potokarijevega in Jernanovega meščana

Za Velikonoč.

8670-1
Žuti boks komb.
lopas, crni lak komb. sivi ševro.
Din. 109.-

8850-1
Crni 1a. lak, drap
Din. 89.-

1845
1a. crni lak
Din. 229.-

9644-05
Boks žuti, crni lak.
Din. 149.-

9845-05
Crni 1a. lak
Din. 229.-

9645-15-15
Nako-koža, svetlo drap.
Din. 229.-

1645-69
Nako koža, svetlo siva
Din. 229.-

9637-26
Teleči boks, žute.
Din. 299.-

9937-19
Boks crne-žute
Din. 269.-

9645-68
Nako-koža, drap.
Din. 229.-

Na pragu so Velikonočni prazniki in ž njimi želja za obnovo toalete po zahtevi vsevladarice-mode.

Moderna obleka zahteva odgovarjajočo moderno obutev, ki harmonira z linijo in tonom barve.

Dosledni svojemu principu „služba javnosti“ smo se pobrigali in pripravili za Vas obutev, kakor jo predpisujejo modni centri današnjega časa.

Dete, mati, oče bodo našli med našimi novimi modeli svoje čevlje.

Boito